iD RAPORTY

KOLEJĄ PO DOLNYM ŚLĄSKU 2015

Przewodnik po atrakcjach z koleją związanych

PATRONAT HONOROWY URZĄD TRANSPORTU KOLEJOWEGO

PATRONAT MEDIALNY PRZYSTANEK DOLNY ŚLĄSK

Koleją po Dolnym Śląsku 2015
ISBN 978-83-64885-01-3

Instytut Dolnośląski, kwiecień 2015
Wszelkie prawa zastrzeżone. Dozwolone publikowanie niezmodyfikowanego pliku na innych stronach www i nośnikach pod warunkiem zapewnienia bezpłatnego dostępu do niego oraz wysłania informacji o czasie i miejscu publikacji przed jej dokonaniem. Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam.

redaktor serii: Wojciech Głodek
korekta: Jolanta Kluba

Za wsparcie w przygotowaniu materiału dziękujemy:
Wydziałowi Promocji i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Zgorzelec, Urzędowi Miejskiemu Oborniki Śląskie, Wydziałowi Funduszy Zewnętrznych, Promocji i Rozwoju Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Wydziałowi Promocji, Informacji i Współpracy Zagranicznej Urzędu Miejskiego w Świebodzicach, Wydziałowi Rozwoju i Promocji Starostwa Powiatowego w Kamiennej Górze, Wydziałowi Kultury i Turystyki Urzędu Miasta Jelenia Góra, Starostwu Powiatowemu w Strzelinie, Urzędowi Miasta i Gminy Strzelin, Wydziałowi Promocji i Sportu Urzędu Miasta i Gminy Bystrzyca Kłodzka, Urzędowi Miejskiemu w Jaworze, Referatowi Promocji Miasta Szklarska Poręba, Urzędowi Miasta Piechowice, Urzędowi Miejskiemu w Ząbkowicach Śląskich, Referatowi Promocji Urzędu Miasta Kudowa-Zdrój, Urzędowi Miasta Lubawka, Łużyckiemu Centrum Rozwoju w Lubaniu, Wydziałowi Promocji Urzędu Miejskiego w Trzebnicy, Urzędowi Gminy Lewin Kłodzki, Wydziałowi Organizacyjnemu i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu, Urzędowi Gminy w Mietkowie, Urzędowi Miasta i Gminy Wleń oraz Stowarzyszeniu Miłośników Kolei w Racławicach Śląskich.

Za cenne uwagi i pierwszą recenzję dziękujemy:
panu Adamowi Kundziczowi, naczelnikowi Wydziału Public Relations PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., panu Bernardowi Rogozińskiemu, naczelnikowi Ekspozytury Rozkładów Jazdy we Wrocławiu PKP PLK S.A., panu Grzegorzowi Wąsowiczowi prowadzącemu portal www.kolejomania.rail.pl.

KOLEJĄ PO DOLNYM ŚLĄSKU 2015

Wojciech Głodek

Na Dolnym Śląsku operuje kilku przewoźników pasażerskich, jednak dla podróży po regionie właściwie ważna jest oferta tylko dwóch – ogólnopolskich Przewozów Regionalnych i samorządowych Kolei Dolnośląskich, którzy utrzymują wspólne honorowanie biletów i prawie wszystkich ofert promocyjnych. W "taryfie regionalnej" znajdują się też połączenia transgraniczne realizowanie wspólnie z czeskim GW Train Regio (z PR w Jakuszycach/Harrachovie taborem GWTR i z KD w Lubawce/Kralovcu taborem KD) oraz Kolejami Czeskimi (z PR w Międzylesiu/Lichkovie).

Ostatni przewoźnik to ogólnopolskie PKP Intercity obsługujące pociągi dalekobieżne. Oferta PKP IC nie jest taryfowo zintegrowana z pociągami regionalnymi, więc właściwie może być traktowana tylko jako dowozowa z innych województw. Jedyne sensowne połączenie wewnątrzwojewódzkie to odcinek Wrocław – Szklarska Poręba.

Na dolnośląskich torach pojawiają się też przewoźnicy okazjalni oferujący pociągi specjalne, jak poznański Instytut Rozwoju i Promocji Kolei, czeski Železniční společnost Tanvald czy lokalne stowarzyszenia miłośników kolei.

Na okładce: Prowadzony lokomotywą EP07P-2001 pociąg R 76901 "Kamieńczyk" z Poznania Głównego do Szklarskiej Poręby Górnej odjeżdża ze stacji Piechowice. Pociąg złożony jest ze zmodernizowanych i klimatyzowanych wagonów bezprzedziałowych.
fot. Wojciech Głodek, 25 grudnia 2014 roku / Chcesz więcej? Dołącz do nas: www.facebook.com/przystanekd

D1 WROCŁAW – OLEŚNICA

SRJP 200: Wrocław Główny – Ostrów Wielkopolski – Łódź Kaliska – Warszawa Wschodnia

Pociąg regio do Krotoszyna na stacji Oleśnica Rataje.
fot. Grzegorz Wąsowicz

W 1865 roku rząd Królestwa Pruskiego udzielił Towarzystwu Kolei Opolsko-Tarnogórskiej koncesję na budowę normalnotorowej linii kolejowej łączącej Wrocław z Fosowskiem w obecnym województwie opolskim. Pierwszy etap stanowiło połączenia Wrocławia z Oleśnicą. Pierwszy próbny pociąg pojechał tą trasą 20 maja 1868 roku, a 28 maja zainaugurowano przejazdy pasażerskie i otwarto oficjalnie zlokalizowane przy trasie dworce. Już 15 listopada tego samego roku przedłużono trasę do Kluczborka.

Między Wrocławiem a Oleśnicą zaplanowane jest 18 par pociągów regionalnych w dni robocze oraz 15-16 w weekendy. Oferta została utrzymana w porównaniu do poprzedniego roku bez zmian. Mimo tak dużej liczby połączeń nie udało się jednak zachować żadnego taktu. O ile w szczycie odstęp między niektórymi pociągami wynosi mniej niż pół godziny, o tyle poza nim przychodzi poczekać nieraz i 2 godziny na następne połączenie. Dodatkowo większość połączeń zmienia godziny odjazdów nawet po kilka razy w trakcie tego roku. Wszystkie pociągi zaczynają/kończą bieg na stacji Wrocław Główny. W drugą stronę mniej niż połowa pociągów z Wrocławia kończy bieg w Oleśnicy. Najwięcej połączeń jest dalej w stronę województwa opolskiego – w dni robocze 10 do Kluczborka, z czego 4 dalej do Lublińca, w dni wolne do Kluczborka – 7 i 1 dodatkowo skrócony do Namysłowa, 4 dalej do Lublińca.

4 codzienne pary pociągów łączą Wrocław przez Oleśnicę z Ostrowem Wielkopolskim (dodatkowo 1 para jedzie od/do Oleśnicy), z czego Calisia i Widawa jedzie dalej do Łodzi Kaliskiej. W piątki i niedziele 1 z połączeń jest przedłużone jako pociąg "Barycz" do Poznania przez Milicz i Jarocin.

W Oleśnicy zatrzymują się też 4 całoroczne pociągi dalekobieżne PKP Intercity. Pociągi zatrzymują się jednak nie na głównym dworcu, a na odległym od centrum przystanku Oleśnica Rataje (spowodowane jest to układem torowym, który na stacji Oleśnica wymuszałby dłuższy postój ze względu na konieczność zmiany kierunku jazdy). Całoroczne pociągi dalekobieżne z Oleśnicy Rataje kursują do Warszawy (łącznie 4 pary), Krakowa (1 para), Gdyni i Świnoujścia - pociąg łączony (1 para), Jeleniej Góry (łącznie 2 pary) i Szklarskiej Poręby (1 para). Ofertę uzupełniają 3 pociągi sezonowe relacji Kraków Płaszów – Świnoujście, Bielsko-Biała – Kołobrzeg oraz Wrocław Główny – Hel.

Wszystkie połączenia regionalne na tej trasie obsługują Przewozy Regionalne elektrycznymi zespołami trakcyjnymi typu EN57. Duża rozpiętość godzin i jako tako równomierne rozłożenie kursów w ciągu dnia pozwala właściwie na

Pociąg specjalny relacji Wrocław Główny - Oleśnica Klubu Sympatyków Kolei we Wrocławiu prowadzony parowozem Ty42-24 z Pyskowic z tendrem 32D43-542 wjeżdża na dworzec Wrocław Nadodrze.
fot. Wojciech Głodek, 26 października 2013 roku

ułożenie każdej wycieczki zarówno na ziemię oleśnicką, jak w kierunku Śląska Opolskiego (liczne połączenia do Namysłowa i Kluczborka).

Pociąg do do Lublińca na peronie 1 stacji Wrocław Mikołajów.
fot. Wojciech Głodek, 5 stycznia 2014 roku

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny, Wrocław Mikołajów, Wrocław Nadodrze, Wrocław Sołtysowice, Wrocław Psie Pole**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. We Wrocławiu mimo zniszczeń wojennych (70% budynków) zachowało się wiele budowli bądź w stanie pierwotnym, bądź odrestaurowanych czy odbudowanych po wojnie. Najważniejsze to gotycki Stary Ratusz, archikatedra św. Jana Chrzciciela na Ostrowie Tumskim, katedra św. Marii Magdaleny, barokowy zespół głównych budynków Uniwersytetu Wrocławskiego z Aulą Leopoldina, neogotycki budynek Dworca Głównego, modernistyczne: Hala Stulecia (wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO), gmach Opery Wrocławskiej, hotel Monopol, Domy Handlowe Braci Barasch (obecnie Fenix), Renoma, Rudolf Petersdorff (wcześniej Kameleon), budynki wystawy "Mieszkanie i miejsce pracy" z 1929, budynki Browaru Piastowskiego, wieże ciśnień przy alei Wiśniowej, Na Grobli i przy alei Kasprowicza. W mieście zachowało się ponad 8 tysięcy zabytkowych kamienic z XIX i początków XX wieku (największe tego typu skupisko w Polsce).

Długołęka (stacja: **Długołęka**) – wieś, 130 m n.p.m, ok. 2600 mieszk., siedziba gminy. Stacja kolejowa pierwotnie leżała we wsi Szczodre, gdzie została wybudowana ze względu na znajdujący się tam pałac, który określano mianem "Śląskiego Windsoru" (do dziś zachowały się dwie oficyny pałacowe i resztki parku); w barokowym kościele św. Michała Archanioła w Długołęce znajduje się słynny obraz przedstawiający znalezienie Najświętszego Sakramentu.

Borowa (stacja: **Borowa Oleśnicka**) – wieś, ok. 1300 mieszk. Zespół pałacowy z XVIII-XX wieku wzniesiony przez rodzinę von Schwerin, wokół pałacu park położony na wyspach pomiędzy rzekami i kanałami, podczas II wojny światowej był wykorzystywany przez Günthera Grundmanna jako jedno z miejsc ukrywania dóbr kultury, obecnie hotel i centrum konferencyjne.

Oleśnica (stacje: **Oleśnica, Oleśnica Rataje**) – miasto, 152 m n.p.m., ok. 37 tys. mieszk., siedziba powiatu. Historia miasta sięga XIII wieku, znajduje się tu wiele zabytków, przede wszystkim trzeba zobaczyć rynek wraz z ozdobnymi kamieniczkami i ratuszem z XV wielu, Zamek Książąt Śląskich z dziedzińcem ozdobiony krużgankami i płaskorzeźbami oraz Bramę Wrocławką, jedyną zachowaną z 4 dawnych bram miejskich.

Dworzec w Oleśnicy.
fot. Grzegorz Wąsowicz, 30 sierpnia 2013 roku

D2 WROCŁAW – LEGNICA – ZGORZELEC/GÖRLIT

SRJP 260: Wrocław Główny – Legnica – Węgliniec – Zgorzelec – Görl

Przedmieście Nyskie ul. Daszyńskiego w Zgorzelcu
fot. archiwum Urzędu Miasta Zgorzelec

Z
itz

Odcinek ten to część jednego z najstarszych połączeń w naszym regionie – Kolei Dolnośląsko-Marchijskiej, która połączyła Wrocław z Berlinem. Odcinek z Wrocławia do Legnicy, budowany w bardzo szybkim tempie, ukończono 19 października 1844 roku. Niecały rok później – 1 października 1845 roku – połączenie dotarło do Bolesławca, a następnie – 1 września 1846 roku – do Węglińca. Dalej trasę budowano w kierunku Frankfurtu nad Odrą i połączenie z Berlinem uzyskano 1 września 1847 roku. Tego samego dnia otwarto połączenie z Węglińca do Zgorzelca, dzięki czemu Wrocław uzyskał bezpośrednie połączenie z Dreznem.

Przez ostatnie kilka lat w takiej relacji jeździły 3 pary REGIOekspresów z Wrocławia do Drezna obsługiwane wspólnie przez Przewozy Regionalne i DB REGIO AG, a od grudnia 2014 - Vogtlandbahn. Pociągi złożone były z 1 lub 2 spalinowych zespołów trakcyjnych VT642. Jednak z dniem 1 marca 2015 roku Przewozy Regionalne, w związku wycofaniem dofinansowania przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, zawiesiły realizację tego połączenia. Od tego dnia też województwo dolnośląskie nie posiada żadnego bezpośredniego połączenia kolejowego do Niemiec. Jeśli chcemy dojechać pociągiem do naszego zachodniego sąsiada, musimy albo przejść pieszo granicę w Zgorzelcu/Görlitz (ok. 2 km między stacjami), albo wybrać się bardzo okrężną drogą przez Poznań lub czeski Liberec.

Wrocław Główny
fot. Wojciech Głodek

Między Wrocławiem a Legnicą zaplanowane jest 20 par pociągów regionalnych w dni robocze oraz o 3 mniej w weekendy (w tym 2 przyśpieszone nie zatrzymujące się na wszystkich stacjach), kilka więcej niż w poprzednim rozkładzie. Jest to najbardziej obciążona w ruchu pasażerskim linia na Dolnym Śląsku. Wszystkie połączenia regionalne obsługują Koleje Dolnośląskie elektrycznymi zespołami trakcyjnymi 31WE Impuls lub zmodernizowanymi EN57 (pociągi jadące w kierunku Węglińca i Lubania) – nieraz w trakcji podwójnej oraz autobusy szynowe (pociągi w kierunku Żar, Zgorzelca i Jeleniej Góry).

Wszystkie połączenia na tej trasie rozpoczynają/kończą jazdę na stacji Wrocław Główny, natomiast z Legnicy większość jedzie dalej – 15 (12 w w weekendy) w kierunku Węglińca (2 kończą jazdę w Bolesławcu – tylko w dni robocze), 1 jedzie dalej do Zgorzelca, a 3 do Lubania (w tym 1 do Gryfowa Śląskiego); 3 do Żar. Mimo braku taktu, połaczenia są rozłożone równomiernie przez cały dzień i na większości stacji nie trzeba nigdy czekać na kolejne dłużej niż godzinę. W ten sposób planowanie podróży jest bardzo łatwe i pozostawia dużą dowolność.

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny, Wrocław Muchobór, Wrocław Nowy Dwór, Wrocław Żerniki, Wrocław Leśnica**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Mrozów (stacja: **Mrozów**) – wieś, ok. 1100 mieszk. Zabudowa głównie z początku ubiegłego wieku, centralny fragment stanowi część dworska i folwarczna – obecnie zespół pałacowy z XVIII/XIX wieku mieści zakład opiekuńczy. W pobliży zamek "wodny" w Wojnowicach z XVII wieku wraz z parkiem krajobrazowym z II połowy XIX wieku.

Miękinia (stacja: **Miękinia**) – wieś, ok. 2500 mieszk., siedziba gminy. Ratusz z 1906 roku będący wcześniej willą zamożnych przedsiębiorców miękińskich i barokowy kościół pw. Narodzenia NMP z zachowanym wyposażeniem. Od 2001 roku działają założone przez Ewę i Lecha Jaworków "Winnice Jaworek" produkujące regionalne wino gronowe, miody pitne bazujące na soku winogronowym oraz nalewki i destylaty owocowe na bazie miodu.

Przedmoście (stacja: **Przedmoście Święte**) – wieś, ok. 300 mieszk. Ciekawostka: wbrew przypuszczeniom drugi człon nazwy nie jest "przymiotnikowy", przystanek kolejowy znajduje się w centralnej części wsi Przedmoście, przy przejeździe kolejowym na drodze prowadzącej do miejscowości Święte.

Środa Śląska (stacja: **Środa Śląska**) – miasto, 103-144 m n.p.m., ok. 9200 mieszk., siedziba powiatu. Dawna niemiecka nazwa oznacza nowy targ, natomiast polska wskazuje na to, że targ odbywał się w środy, prawdopodobnie już od XIII wieku. Od kilku lat odradzają się na nowo tradycje winiarskie i w każdy drugi weekend września organizowane jest Święto Wina w Mieście Skarbów – po koniec lat 80. XX wieku znalezionu tu podczas prac budowlanych jedno z najcenniejszych znalezisk archeologicznych w Europie, kolekcję średniowiecznych monet i klejnotów monarchów czeskich.

Malczyce (stacja: **Malczyce**) – wieś, ok. 3100 mieszk., siedziba gminy. Spośród najciekawszych obiektów znajdujących się tutaj należy wskazać cerkiew prawosławną Zwiastowania Przenajświętszej Bogurodzicy Maryi w neogotyckim dawnym kościele ewangelickim. Obecni "wierni" to głównie potomkowie Łemków przesiedlonych tu w ramach akcji "Wisła". Warty obejrzenia jest także wyremontowany w ostatnich latach dworzec kolejowy z 1844 roku.

Szczedrzykowice (stacja: **Szczedrzykowice**) – wieś, ok. 500 mieszk. Znajdziemy tutaj m.in. pałac z końca XIX wieku wzniesiony dla Gottfrieda Schneidera, ówczesnego właściciela wsi, obecnie należy do zajmującej się końmi Fundacji Centaurus.

Hala peronowa w Legnicy - najwyższa w Polsce
fot. Wojciech Głodek, 3 lutego 2013 roku

Jaśkowice Legnickie (stacja: **Jaśkowice Legnickie**) – wieś, ok. 400 mieszk. W pobliżu położone jest Jezioro Jaśkowickie, przed wojną znaczący ośrodek letniskowy, obecnie służy tylko wędkarzom - w 1994 roku złowiono tu największego w Polsce węgorza - 6,43 kg i 144 cm długości.

Legnica (stacja: **Legnica**) – miasto na prawach powiatu, 113-168 m n.p.m., ok. 102 tys. mieszk. Zachowało się kilkadziesiąt obiektów architektury zabytkowej od XIII w., najstarsze to Zamek Piastowski z kaplicą, kościoły – Marii Panny i śś. Piotra i Pawła (obecnie katedra), fragmenty murów obronnych z dwiema wieżami; z okresu renesansu: kamienice mieszczańskie z zespołem "kramów śledziowych"; z okresu baroku: kościół św. Jana z kolegium jezuickim oraz Mauzoleum Piastów Śląskich, pałac opatów lubiąskich (obecnie Muzeum Miedzi) oraz Akademia Rycerska. O rozkwicie w XIX i na początku XX w. świadczą imponujące gmachy użyteczności publicznej: Teatr, Nowy Ratusz, dawna loża masońska (obecnie siedziba Legnickiej Biblioteki Publicznej) oraz secesyjna dzielnica Tarninów.

Jezierzany (stacja: **Jezierzany**) – wieś, ok. 140 mieszk. Ośrodek wypoczynku świątecznego o pow. 11 ha nad sztucznym zbiornikiem wodnym utworzonym w 1965 roku.

Miłkowice (stacja: **Miłkowice**) – wieś, ok. 2000 mieszk., siedziba gminy. Przy drodze z Miłkowic do Legnicy zachowało się aż dziesięć średniowiecznych krzyży pokutnych. Gmina może się także pochwalić kilkoma pałacami, m.in. w Jakuszowie, Lipcach i Pątnówku. Śladami po innych podobnych budowlach są parki przypałacowe w Jakuszowie i Kochlicach. Na uwagę zasługuje również - ze względu na architekturę - dworzec kolejowy w Miłkowicach.

Chojnów (stacja: **Chojnów**) – miasto, ok. 14 tys. mieszk. Do interesujących zabytków znajdujących się tutaj należy zaliczyć takie, jak: Kamienica Hansa Schrama z 1544 roku przy rynku, zbudowany w II połowie XIII wieku Zamek Piastów Legnicko-Brzeskich obecnie mieszący Muzeum Regionalne, wzniesiony ok. 1730 roku późnobarokowy pałac przy ul. Piotrowickiej, eklektyczny charakterystyczny dla ery wilhelmińskiej budynek dworca kolejowego z 1909 roku oraz gotycka Basztę Tkaczy z resztami murów miejskich z XIV wieku.

Osetnica (stacja: **Osetnica**) – wieś, ok. 600 mieszk. Zobaczyć tutaj można zespół pałacowy z XIX wieku oraz kościół pw. św. Anny z końca XV wieku.

Okmiany (stacja: **Okmiany**) – wieś, ok. 800 mieszk. Również w tej miejscowości znajduje się zespół pałacowy i folwarczny z XIX wieku wraz z parkiem ze

stuosiemdziesięcioletnimi lipami drobnolistnymi i dębami, dawny kościół ewangelicki (obecnie katolicki pw. MB Różańcowej) z drewnianym barokowym ołtarzem z XVIII wieku.

Tomaszów Bolesławiecki (stacja: **Tomaszów Bolesławiecki**) – wieś, ok. 1800 mieszk. Podobnie jak w innych miejscowościach na tej linii, zobaczyć tu można zespół pałacowy z XIX wieku, dwór z początku XVIII wieku (obecnie dom wielorodzinny) oraz kościół pw. św. Jadwigi z XIII/XIV wieku z przykościelnym cmentarzem z końca XVI wieku.

Bolesławiec (stacja: **Bolesławiec**) – miasto, 170-240 m n.p.m., ok. 40 tys. mieszk., siedziba powiatu. Miasto posiada pieczołowicie odrestaurowany historyczny układ urbanistyczny wraz z bogatym zespołem zabytków z okresu średniowiecza, renesansu, baroku, klasycyzmu i ciekawymi budowlami z XIX i XX wieku. Bolesławiec od dawien dawna słynie z produkcji wyrobów ceramicznych o unikalnym wzornictwie, które rozpoznawane jest nie tylko w Polsce. Tradycja ta jest kontynuowana przez liczne zakłady ceramiczne do dziś – co roku organizowane jest Bolesławieckie Święto Ceramiki.

Stacja Bolesławiec
fot. Wojciech Głodek, 14 lipca 2014 roku

Zebrzydowa (stacja: **Zebrzydowa**) – wieś, ok. 1400 mieszk. W okolicach stacji kolejowej znajduje się typowo robotnicza dziewiętnastowieczna zabudowa; kiedyś największym zakładem w miejscowości była Siegersdorfer Werke Friedrich Hoffmann, z której cegieł wybudowano m.in. jedną ze stacji metra w Berlinie czy Fort IX Twierdzy Poznań; w części południowej wsi znajduje się ruina wieży dawnego kościoła ewangelickiego. Stacja kolejowa pochodzi z przełomu XIX i XX wieku, ścianę od strony torów obrasta jeden z najstarszych w Polsce okazów bluszczu pospolitego.

Zagajnik (stacja: **Zagajnik**) – wieś, ok. 200 mieszk. Stacja zlokalizowana w sercu Borów Dolnośląskich, jednego z największych komplesów leśnych w Europie Środkowej.

Węgliniec (stacja: **Węgliniec**) – miasto, ok. 3 tys. mieszk. Węzeł kolejowy w Węglińcu jest drugim co do wielkości (po Wrocławiu Brochowie) terminalem towarowym na Dolnym Śląsku. Cały węzeł zajmuje ponad 80 ha i obsługuje około 40% przewozów towarowych na granicy zachodniej. Ze względu na to, że Węgliniec jest ostatnią zelektryfikowaną stacją na trasie pociągów w kierunku przejścia granicznego Zgorzelec/Görlitz, następuje tu zmiana lokomotyw prowadzących pociągi towarowe. Monumentalny dworzec pochodzi z początku XX wieku. W dwóch wagonach kolejowych zgromadzono tu przedmioty, które kiedyś były używane przez ekspatriowanych Polaków z Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej.

Na całej trasie Wrocław – Zgorzelec zaplanowany jest tylko 1 bezpośredni przyspieszony pociąg osobowy "Łużyce", co i tak stanowi poprawę, gdyż w zeszłorocznym rozkładzie nie było żadnego bezpośredniego połączenia osobowego. W alternatywie można korzystać z 3-4 innych połączeń ze stosunkowo dobrze skomunikowaną przesiadką w Węglińcu. Nadal nie udało się też zawrzeć porozumienia w sprawie transgranicznych pociągów osobowych i ani polskie pociągi nie wjeżdżają do Görlitz, ani niemieckie do Zgorzelca.

Pieńsk (stacja: **Pieńsk**) – miasto, ok. 6 tys. mieszk. Najstarsza wzmianka o Pieńsku pochodzi z 965 roku, znajdują się tu zabytkowe zabudowania z XV-XX wieku. Szczególnie na uwagę zasługuje zespół huty szkła „Lucyna” z I ćwierci XX wieku z zachowanymi 2 budynkami administacyjnymi, 20 produkcyjnymi, 4 magazynowymi, wieżą ciśnień i willą dawnego właściela wraz z parkiem.

Lasów (stacja: **Lasów**) – wieś, ok. 500 mieszk. W miejscowości znajduje się zespół pałacowy z XVI-XVIII w. wraz z parkiem, obecnie centrum hotelowo-konferencyjne ze stylowo zachowanym wystrojem wnętrz.

Jędrzychowice (stacja: **Jędrzychowice**) – wieś, ok. 600 mieszk. Uwagę zwraca obszerna renesansowa rezydencja z wieżą z XVI wieku w ruinie oraz gotycki kościół o charakterze obronnym z XII wieku z zachowanym wyposażeniem.

Zgorzelec (stacje: **Zgorzelec Miasto, Zgorzelec**) – miasto, ok. 32 tys. mieszk., siedziba powiatu.

Zwiedzanie Zgorzelca najlepiej zacząć od jego najstarszej historycznie ukształtowanej części czyli od malowniczego Przedmieścia Nyskiego, gdzie odnaleźć można wiele ciekawych miejsc związanych z historią miasta i jego wybitnymi mieszkańcami takich, jak zabudowania młyna trójkołowego przy ul. Wrocławskiej. W 1998 roku na ścianach sąsiadującego z nim potężnego betonowego elewatora, przypominającego nieco wieżę obronną, artyści Vahan Bego (Ormianin) i Michał Bulak (Polak) zainstalowali barwną ceramiczną płaskorzeźbę WAZE (czyt. Wizerunek Artystyczny Zjednoczonej Europy) ponownego zrastania się podzielonego po wojnie miasta. Tuż obok kolejny symbol zbliżenia i przyjaźni miast - Most Staromiejski, łączący brzegi Nysy Łużyckiej i prowadzący wprost na niemiecką starówkę. Wybudowano go w latach 2003 – 2004 w miejscu przedwojennego mostu zniszczonego w 1945 roku przez wycofujące się wojska niemieckie. Z polskiej strony jego perspektywę zamykają odtworzone w ostatnich latach zabudowania dawnego Placu Pocztowego z piękną repliką słupa dystansowego Poczty Polsko – Saskiej. Stąd już tylko kilka kroków do kolejnej atrakcji - Domu Jakuba Böhme (1575–1624), siedemnastowiecznego mistyka i teologa protestanckiego, z zawodu szewca, który pod wpływem doznanej wizji odkrył istnienie tzw. negatywnej zasady u Boga. Niedoceniony przez współczesnych, sławę i uznanie zyskał jednak w oczach potomnych, uznających go za twórcę mistycyzmu. Tuż obok do zwiedzania wystaw o mieście, historii i kulturze Górnych Łużyc zaprasza Muzeum Łużyckie, a nieopodal, na górującym nad okolicą Kruczym Wzgórzu, zabudowania Kruczego Folwarku nazywanego także Dworem Scultetusa, przypominają postać słynnego łużyckiego kartografa, astronoma i matematyka Bartłomieja Scultetusa, który przyszedł tu na świat 14 maja 1540 roku. Obecnie w budynku mieści się Dom Opieki Społecznej, a o słynnym mieszkańcu przypomina kamień z datą 1540-1614, znajdujący się pod drzewem rosnącym nieopodal bramy wjazdowej.

Odwiedzając Zgorzelec koniecznie trzeba zajrzeć do jednej z najbardziej reprezentacyjnych budowli miasta, dawnej Górnołużyckiej Hali Pamięci (nazwa przedwojenna), w której swoją siedzibę ma dzisiaj Miejski Dom Kultury. Tę monumentalną pamiątkę zjednoczenia Niemiec i Górnych Łużyc wzniesiono w latach 1898-1902 według projektu prof. Hugo Behra. Fasadę budynku zdobią grupy rzeźb Hugo Lederera: „Wojna" i „Zwycięstwo", reliefy przedstawiające „okrucieństwa wojny" i „błogosławieństwo pokoju" oraz fryzy autorstwa Reinharda Schnaudera z Drezna. Na jednej ze ścian frontowych umieszczona jest tablica przypominająca, że to właśnie tutaj, 6 lipca 1950 roku podpisano umowę o wytyczeniu granicy na Odrze i Nysie, znaną jako „Układ Zgorzelecki". Gmach zwieńczony górującą nad koronami drzew, charakterystyczną jasnozieloną przeszkloną kopułą jest ciekawą pamiątką historii miasta i jednym z najbardziej interesujących zabytków architektury, jakich dwunarodowe Europa-Miasto Zgorzelec/Görlitz ma przeszło 4 tysiące!

Odwiedzający Zgorzelec odnajdą tu także interesujące zabytki budownictwa sakralnego. Reprezentują je: położony w śródmieściu jednonawowy, nakryty dwuspadowym dachem kościół pw. św. Bonifacego z lat 1927-29 oraz znajdujący się w dzielnicy Ujazd (dawniej Moys) kościół pw. św. Jana Chrzciciela z narożną wieżą zwieńczoną iglicowym dachem. W pobliżu, przy ul. Francuskiej znajduje się barokowy pałacyk z około 1730 roku, założony na planie prostokąta, z dwiema kondygnacjami. Na najwyższej części dachu posiada drewnianą wieżyczkę z iglicowym hełmem, a na jego narożniku umieszczony jest zegar. Innym interesującym obiektem w tej części miasta jest wiadukt kolejowy z poł. XIX wieku, łączący polski i niemiecki brzeg Nysy Łużyckiej w jednym z najbardziej malowniczych punktów doliny. Architektura tego liczącego 475 m długo-

Miejski Dom Kultury w Zgorzelcu
fot. archiwum Urzędu Miasta Zgorzelec

ści i 35 m wysokości mostu wzorowana jest na rzymskich akweduktach. Innym polecanym uwadze odwiedzających miasto obiektem jest Cmentarz Żołnierzy II Armii Wojska Polskiego, jedna z największych polskich nekropolii wojskowych . W 3430 jednakowych mogiłach, zwieńczonych betonowymi krzyżami grunwaldzkimi, pochowano uczestników krwawych walk o Łużyce stoczonych w kwietniu i maju 1945 r. Nad cmentarzem góruje Pomnik Orła Piastowskiego, symbolicznie zwróconego w kierunku granicy na Nysie Łużyckiej. Równie ważnym miejscem pamięci związanym z II wojną światową jest teren po byłym Stalagu VIII A - obozie jeńców wojennych dla szeregowców i podoficerów, utworzonym we wrześniu 1939 r. Przez całą wojnę przez obóz przewinęło się przeszło 120 tys. jeńców, a liczba ofiar śmiertelnych przekroczyła 10 tys. osób. Pierwszymi jeńcami obozu byli żołnierze września, ostatnimi powstańcy warszawscy. Jeńcem obozu byli też: Zdzisław Nardelli, reżyser radiowej powieści „Matysiakowie" i słynny francuski kompozytor Olivier Messiaen, który skończył tu komponować jedno z najsłynniejszych dzieł muzycznych XX wieku – Kwartet na koniec czasu. Jego obozowa prapremiera odbyła się 15 stycznia 1941 roku. 15 stycznia 2015 roku odbyło się uroczyste otwarcie Europejskiego Centrum Edukacyjno-Kulturalnego Meetingpoint Music Messiaen. [UMZ]

Görlitz (stacja: **Görlitz**) – miasto, 55 tys. mieszk., siedziba powiatu w Niemczech w kraju związkowym Saksonia przy granicy z Polską. Jest jednym z niewielu niemieckich miast tej wielkości niezniszczonych podczas II wojny światowej, posiada zachowany układ historyczny.

Szczególnie interesujące są: Stary Ratusz z XVI wieku i Nowy Ratusz z 1903 roku, pozostałości średniowiecznych fortyfikacji, zamek wodny Tauchritz z 1306 roku, Dworzec Główny z 1846 roku i wiadukt kolejowy z 1847 roku, Schönhof z 1526 roku, obecnie siedziba Muzeum Śląskiego (Das Schlesische Museum), dom towarowy Straßburg-Passage z 1887 roku i Hertie-Kaufhaus z 1913 roku oraz kościóły św. Piotra i Pawła (St. Peter und Paul) z XV wieku, św. Mikołaja (Nikolaikirche) z XII wieku, św. Trójcy (Dreifaltigkeitskirche) z XIII wieku.

Wieża Bracka w Lubaniu,
fot. archiwum Łużyckiego Centrum
Rozwoju w Lubaniu

D3 WROCŁAW – LUBAŃ

SRJP 252: Lubań Śląski – Gierałtów – Węgliniec
SRJP 260: Wrocław Główny – Legnica – Görlitz

Na trasie Wrocław – Lubań zaplanowane są 3 bezpośrednie (2 w soboty) pociągi, co stanowi pogorszenie względem poprzedniego rozkładu. Jedno z połączeń jest wydłużone do Gryfowa Śląskiego. Możliwe są też inne połączenia na tej trasie z 1 przesiadką (4 w dni robocze i 2 w weekendy), aczkolwiek jadące dłuższą (o 30-40 min.) trasą. Jednak w tym rozkładzie połączenia z przesiadką są dużo lepiej skomunikowane niż w poprzednim roku. Wszystkie połączenia regionalne obsługują Koleje Dolnośląskie wykorzystując elektryczne zepoły trakcyjne 31WE Impuls lub zmodernizowane jednostki EN57.

Gierałtów (stacje: **Gierałtów, Gierałtów Wykroty**) – wieś, ok. 1200 mieszk. Spośród ciekawych miejsc i obiektów wyróżnia się kościół pw. św. Antoniego z XV wieku z monumentem poświęconym polskim żołnierzom poległym w czasie działań II wojny światowej przerobionym z niemieckiego pomnika poświęco-

Ratusz w Lubaniu.
fot. archiwum Łużyckiego Centrum Rozwoju w Lubaniu

nego pochodzącym z Gierałtowa żołnierzom poległym na frontach I wojny światowej. Przy drodze granitowy głaz leżący pod starym dębem z widocznym na spodzie wykutym napisem "† 1813 -.- 1913", związanym zapewne z działaniami kampanii napoleońskiej, jakie rozegrały się w tym rejonie.

Lubań (stacja: **Lubań Śląski**) – miasto, ok. 212 m n.p.m., ok. 22 tys. mieszk., siedziba powiatu.

W ramach subregionu górnołużyckiego Lubań zajmuje szczególne miejsce. Spuścizna kulturowa, jaką odziedziczyliśmy po dawnych mieszkańcach miasta, umożliwia pasjonującą podróż w przeszłość. Z kolei szereg imprez organizowanych współcześnie pozwala ciągle odkrywać nowe twarze Lubania. Wśród nich najważniejsze miejsce zajmują dni miasta świętowane muzycznie, historycznie, sportowo i rodzinnie, inscenizacje historyczne, jarmarki świąteczne, festiwal folklorystyczny, noc świętojańska. Ofertę kulturalną wzbogacają konferencje dotyczące regionu, wystawy i prelekcje. W Lubaniu nie brakuje wspaniałych zabytków dawnej architektury. Walorem miasta i jego okolic są liczne pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Atrakcje Lubania i całego powiatu łączy sieć szlaków rowerowych i spacerowych.

Lubań położony jest przy ważnym trakcie handlowym Via Regia, który przemierzali ludzie z różnych grup społecznych i wyznaniowych. Trakt stanowił istny korytarz, przez który szerokim strumieniem przepływały różne myśli, idee oraz wszelakiego rodzaju nowinki. Od kilku lat w Niemczech, a od niedawna także w Polsce podejmowane są wysiłki celem wykorzystania dziedzictwa kulturowego drogi królewskiej w działaniach na rzecz rozwoju turystki, gospodarki, kultury i nauki. Turysta może odbyć pasjonującą podróż korzystając z oferty "Spaceru po starym Lubaniu". 14 tablic informacyjnych w czterech wersjach językowych informują o istniejących i nieistniejących historycznych obiektach miasta. Turyści przechodząc przez ulicę Bracką napotkają tablice upamiętniające wizyty osobowości historycznych, które na przestrzeni wieków odwiedziły miasto, między innymi Jan Kapistran, niemiecki poeta Johann Wolfgang von Goethe oraz Królowa Czech i Węgier Anna Jagiellonka. Aleja Historycznych Gwiazd wciąż rośnie. Każdemu odsłonięciu tablicy towarzyszy specjalna historyczna inscenizacja.

Jedną z najbardziej charakterystycznych budowli Lubania jest czternastowieczna Wieża Bracka zbudowana z bazaltu o wysokości 45 m. Jest jedyną wieżą widokową miasta udostępnianą do zwiedzania od maja do października. Tuż

obok niej znajduje się podziemny schron przeciwlotniczy, gdzie lokalni miłośnicy historii zgromadzili eksponaty z własnych kolekcji oraz kilkadziesiąt zdjęć przestawiających historię ostatniego operacyjnego sukcesu Wehrmachtu, czyli odbicia Lubania po radzieckiej ofensywie zimowej 1945 roku. Jednym z najważniejszych obiektów renesansowych na śląsko-łużyckim pograniczu jest piętnastowieczny lubański ratusz. Posiada dwa wyjątkowe renesansowe portale oraz trzy stylowe sale. Te ostatnie świetnie nadają się na tło scen z życia wczesnonowożytnego miasta (od XVI do XVIII w.). Niezwykle interesujące są również piwnice ratusza. Renesansowa sala mieszczańska, w której obecnie mieści się muzeum, posiada wyjątkowe walory akustyczne. Mieści w sobie bibliotekę publiczną, urząd stanu cywilnego, salę rajców oraz muzeum regionalne.

W mieście warte obejrzenia są również: budynek szkoły łacińskiej z końca XVI wieku, "Dom Solny" z XVI-XVII wieku, barokowy dom kupiecki "Pod Okrętem" z początku XVIII wieku, Wieża Kramarska prawdopodobnie z I poł. XIII wieku, znaczne fragmenty murów obronnych. W zasięgu spaceru z centrum miasta, na Kamiennej Górze znajduje się rozległy park założony w II połowie XIX w. w stylu krajobrazowym. Cennym jego walorem jest urozmaicony teren, grupy zieleni wysokiej, układ komunikacyjny (aleje) oraz zachowane relikty wulkanizmu. Na terenie parku znajduje się wiele pomników przyrody się w tym jeden przyrody nieożywionej, którym jest dawny kamieniołom bazaltu, budynek Szkoły Muzycznej oraz amfiteatr.

Przez Lubań przepływa rzeka Kwisa należąca do najpiękniejszych rzek województwa dolnośląskiego. Na miano "Perły dolnośląskich rzek" zasługuje z racji swoich walorów krajobrazowych, jak i przyrodniczych. Jej długość to 127 km. Wędrówka z biegiem Kwisy daje możliwość poznania bogatej przeszłości geologicznej Sudetów Zachodnich oraz dziejów Śląska i Łużyc. W wielu jej odcinkach obserwować można naturalne twory przyrody, przełomy, progi, zakola, starorzecza. Należy również do jednych z najczystszych rzek w Polsce. W wodach rzeki występują chronione gatunki ryb. Wzdłuż biegu rzeki zachowało się wiele atrakcyjnych miejsc, gdzie łatwo można znaleźć odpoczynek wśród przepięknych lasów, jak i nad samą rzeką.

Kwisa dostarcza turystom niezapomnianych wrażeń. Można ją przepłynąć pontonem, kajakiem lub objechać rowerem. Dolina Kwisy to kraina Wygasłych Wulkanów, po której prowadzi na trzech trasach, pieszo-rowerowa ścieżka dydaktyczna "Szlakiem wygasłych wulkanów". [ŁCR]

DOLNY ŚLĄSK

Koleje Dolnośląskie

ŁĄCZYMY DOLNY ŚLĄSK

SZYBKO i BEZPIECZNIE

www.kolejedolnoslaskie.eu

DOLNY ŚLĄSK

Koleje Dolnośląskie

D3 WROCŁAW – TRZEBNICA

SRJP 204: Wrocław Główny – Trzebnica

Sanktuarium św. Jadwigi w Trzebnicy.
fot. P. Kucharski

Kolej do Trzebnicy miała szansę dotrzeć już w latach 50. XIX wieku, gdy planowano tędy linię z Wrocławia do Poznania. Zdecydowano się jednak na wariant przez Oborniki Śląskie. Wybudowanie prawie 20 lat później równoległego połączenia z Poznaniem przez Oleśnicę i Milicz sprawiło, że Trzebnica straciła jakiekolwiek szanse na poprowadzenie tędy linii magistralnej. Lokalne połączenie ze stacji Psie Pole (wtedy jeszcze poza granicami Wrocławia) uruchomiono w 1886 roku (1 listopada do Brochocina i 1 grudnia do Trzebnicy).

W wyniku regresu lat 90. XX wieku linia do Trzebnicy została zamknięta dla ruchu pasażerskiego, pojawiały się tu jeszcze raz w roku pociągi specjalne wiozące pielgrzymów oraz pociągi towarowe. 1 lutego 2000 roku zamknięto ruch całkowicie i torowisko bardzo szybko zaczęło ulegać degradacji.

Linię udało się uratować po przejęciu jej przez samorząd województwa i dzięki staraniom Burmistrza Gminy Trzebnica. W styczniu 2009 roku rozpoczęto remont i modernizację dla podniesienia dopuszczalnych prędkości. 20 września 2009 roku pojechał pierwszy szynobus Kolei Dolnośląskich z Wrocławia do Trzebnicy. Przyjezdnych przywitał gruntownie wyremontowany przez Gminę Trzebnica Dworzec Kolejowy. [UMT]

Między Wrocławiem a Trzebnicą jeździ 12 par pociągów w dni robocze (tyle co w poprzednim roku) i 8 w dni wolne (powróci 1 połączenie obcięte w zeszłorocznym rozkładzie). Połączenia są dość równomiernie rozłożone przez cały dzień od godzin wczesnorannych do późnego wieczora. Niestety ze względu na prowadzone roboty we wrocławskim węźle kolejowym w ciągu roku nastąpi kilka korekt w czasach odjazdów oraz skrócenia w niektórych okresach części lub całości połączeń do Wrocława Nadodrze lub Wrocławia Mikołajowa. Wszystkie połączenia obsługują szynobusy Kolei Dolnośląskich.

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny, Wrocław Mikołajów, Wrocław Nadodrze, Wrocław Sołtysowice, Wrocław Psie Pole, Wrocław Zakrzów, Wrocław Pawłowice**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Pasikurowice (stacja: **Pasikurowice**) – wieś, ok. 500 mieszk. We wsi znajduje się dawny kościół ewangelicki z 1839 roku ze starym cmentarzem niemieckich mieszkańców tej miejscowości oraz dwa krzyże pokutne.

Siedlec (stacja: **Siedlec Trzebnicki**) – wieś, ok. 1500 mieszk. Interesującym zabytkiem jest zespół pałacowy z połowy XIX wieku, w którym obecnie mieści się stadnina koni, a także budynek dworca kolejowego ze starą pompą wodną.

Pierwoszów (stacja: **Pierwoszów Miłocin**) – wieś, ok. 200 mieszk. Obejrzeć warto dworek z zespołem parkowym i pozostałościami folwarku. W miejscu po wydobyciu piasku znajduje się kompleks rekreacyjny "Miłocin" – stąd też drugi człon nazwy przystanku kolejowego, który uruchomiono tu dopiero w grudniu 2012 roku.

Brochocin (stacja: **Brochocin Trzebnicki**) – wieś, ok. 150 mieszk. Wieś położona jest w malowniczym paśmie Wzgórz Trzebnickich. Możemy tu zwiedzić pozostałości po zespole pałacowo-folwarcznym: pałac z XVIII w. w stylu barokowym, oficynę mieszkalną, spichlerz i park pałacowy z XIX wieku. Znajdziemy tu również dwa pomniki przyrody: choinkę kanadyjską oraz magnolię pośrednią. [UMT]

Stacja kolejowa Brochocin Trzebnicki / fot. M. Mazurkiewicz

Rynek i ratusz w Trzebnicy
fot. M. Mazurkiewicz

Trzebnica (stacja: **Trzebnica**) – miasto, 150-250 m n.p.m., ok. 13 tys. mieszk., siedziba powiatu. Trzebnica jest miejscem spokoju i aktywnego odpoczynku wśród malowniczych wzgórz i lasów. Las bukowy otaczający Trzebnicę od południa sprawił, że miasto przez pewien czas traktowano jako uzdrowisko. W mieście znajduje Sanktuarium ufundowane przez księcia Henryka Brodatego i jego żonę św. Jadwigę, uważaną za patronkę Śląska. Opiekują nim się Salwatorianie i Boromeuszki. Wśród Wzgórz Trzebnickich odkryto najstarsze ślady człowieka w Polsce - pozostałości o tym świadczące można obejrzeć w Trzebnickim Muzeum Regionalnym.

Największy zabytek Trzebnicy to Międzynarodowe Sanktuarium św. Jadwigi Śl. i Pocysterski Klasztor Sióstr Boromeuszek. Zespół Klasztorny oraz Bazylika stanowią cel pielgrzymek i wizyt turystów, jednocześnie są świadectwem historii i dziedzictwem kulturalnym regionu. Bazylika to najstarsze sanktuarium na Śląsku i jedna z ważniejszych nekropolii Piastów Śląskich oraz miejsce uświęcone kultem św. Jadwigi, która jest tu pochowana. Klasztor należy do największych budynków tego typu w Europie Środkowej.

Znajdujące się w Ratuszu Muzeum Regionalne, pozostające pod opieką Towarzystwa Miłośników Ziemi Trzebnickiej, eksponuje zdjęcia i dokumenty z lat 1945-1947, fotografie R. Eysmontta, prezentujące Trzebnicę z początku XX w., kopie dokumentów i pieczęci średniowiecznych, m.in. Księżnej Jadwigi, Książąt Śląskich, Klasztoru trzebnickiego, pierwsze pieczęcie miasta Trzebnicy i biskupów wrocławskich. Zbiory zostały wzbogacone o dokumentację odkryć prof. Jana Burdukiewicza. Na terenie Winnej Góry (Kociej Góry) przebywała ok. 500 000 lat temu grupa zbieracko–myśliwska (homo erectus). Wykopaliska archeologiczne w Trzebnicy świadczą o tym, że są to najstarsze ślady pobytu człowieka na ziemiach polskich.

Kompleks basenowy w Trzebnicy, Trzebnicki Park Wodny Zdrój, to działająca sezonowo duża część zewnętrzna oraz część wewnętrzna, która otwarta jest przez cały rok. Na zewnątrz, poza basenem pływackim i rekreacyjnym znajdziemy także dwie zjeżdżalnie, atrakcyjny plac zabaw dla dzieci i boisko do siatkówki plażowej. Wewnątrz można skorzystać z brodziku, basenu pływackiego i rekreacyjnego, jacuzzi, a także strefy wellness z saunami. Piękne otoczenia Lasu Bukowego, kameralna atmosfera oraz atrakcjyjne ceny to największe zalety trzebnickiego aquaparku. [UMT]

Trzebnicki Park Wodny Zdrój
fot. M. Mazurkiewicz

Ratusz w Wołowie.
fot. Julo, 2007

D4 WROCŁAW – GŁOGÓW

SRJP 265: Wrocław Główny – Wołów – Ścinawa – Głogów; SRJP 355: Głogów – Zielona Góra

Linia kolejowa z Wrocławia przez Głogów i Zieloną Górę do Szczecina, potocznie nazywana "Nadodrzanką", powstawała od końca lat 60. XIX wieku. Dolnośląskie odcinki uruchomiono do 1871 roku, a całą linię do 1877 roku. Na przełomie lat 70. i 80. XX wieku całą linię zelektryfikowano. Obecnie, mimo że nadal jest najkrótszą drogą między Wrocławiem a Szczecinem, ze względu na jej nie najlepszy stan wykorzystywana jest głównie w ruchu regionalnym i towarowym.

Do Wołowa w dni robocze jeździ 18 par pociągów (o 1 więcej niż w zeszłym roku), a w weekendy 10-11. Nie ma zachowanego żadnego taktu – pociągi jeżdżą w odstępie od pół godziny (w szczycie popołudniowym) do ponad dwóch godzin (w okresie przedpołudniowym). Większość pociągów nie kończy biegu w Wołowie. W dni robocze z 18 par 13 obsłuży również Ścinawę, w tym 11 – Głogów. W weekendy będzie to odpowiednio 10-11 do Ścinawy i 9 do Głogowa. Między Głogowem a Zieloną Górą zaplanowane jest 6-7 par pociągów, z czego odpowiednio 4-5 jedzie na całym odcinku z Wrocławia do Zielonej Góry. Wszystkie połączenia obsługują Przewozy Regionalne elektrycznymi zespołami trakcyjnymi typu EN57.

Przystanek Wrocław Stadion
fot. Wojciech Głodek, 9 sierpnia 2013 roku

Na trasie Wrocław – Zielona Góra z przystankami w Brzegu Dolnym, Wołowie, Ścinawie, Rudnej Miasto i Głogowej wytrasowany jest jeden codzienny pociąg pośpieszny TLK Sztygar obsługiwany składami wagonowymi.

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny, Wrocław Muchobór, Wrocław Kuźniki, Wrocław Stadion, Wrocław Pracze**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Brzezinka Średzka (stacja: **Brzezinka Średzka**) – wieś, ok. 500 mieszk. Całą wieś obejmuje strefa ochrony krajobrazu kulturowego, warto zobaczyć zespół dworca kolejowego z wagą towarową z końca XIX wieku oraz zespół pałacowo-folwarcznych z przełomu XIX i XX wieku – w przydworskim parku mauzoleum rodu von Kramst. Na terenie wsi znajduje się też kilkanaście stanowisk archeologicznych, w większości z okresu kultury łużyckiej.

Czerna (stacja: **Czerna Mała**) – wieś, ok. 130 mieszk. Wieś powstała w wyniku rozwoju folwarku przy drodze do majątku w Prężycach, gdzie do dziś zachował się neogotycki zespół pałacowy z połowy XIX wieku (w chwili przygotowywania tego tekstu wystawiony na sprzedaż).

Księginice (stacja: **Księginice**) – wieś, ok. 500 mieszk. Wieś o rozporoszonej zabudowie, tzw. wielodrożnicowa, objęta w całości strefą ochrony krajobrazu kulturowego.

Brzeg Dolny (stacja: **Brzeg Dolny**) – miasto, 100-150 m n.p.m., ok. 13 tys. mieszk. Miejscowość posiada ciekawy układ urbanistyczny z XIV-XVII wieku, zlokalizowany jest w niej także zachowany zespół pałacowy rodziny von Hoym, w którym obecnie mieści się Urząd Miasta i Gminy oraz Dolnobrzeski Ośrodek Kultury. Inne ciekawe obiekty to kościół MB Szkaplerznej z przywiezionym w 1945 roku ze Śniatynia na ukrainie obrazem Matki Boskiej Szkaplerznej. Do zeszłego roku (do otworzenia nowego mostu) funkcjonował tu ostatni prom rzeczny na Odrze, który kursował od lat 60. XX wieku co godzinę.

Łososiowice (stacja: **Łososiowice**) – wieś, ok. 200 mieszk. Nazwa pochodzi od łosia, a nie jak często wiele osób przypuszcza - łososia. W XIX wieku majątek należał do krewnych "Czerwonego Barona" Manfreda von Richthofena. We wsi - barokowy kościół św. Jadwigi z XVIII-XIX wieku.

Wołów (stacja: **Wołów**) – miasto, 100-170 m n.p.m., ok. 13 tys. mieszk., siedziba powiatu. Znajduje się tu Zamek Piastowski z I poł. XIV wieku, ratusz z II poł. XV wieku wraz z historyczną zabudową centrum miasta oraz fragmentu

murów miejskich z XIV-XV wieku wraz z pomnikiem "wołowskich byków". W Wołowie znajduje się też więzienie wybudowane na planie krzyża w latach 90. XIX wieku, które funkcjonuje do dziś i które to wspomina Marek Hłasko w opowiadaniu "Sowa, córka piekarza" z 1968 roku. Nieopodal stoi klasztor cystersów w Lubiążu.

Orzeszków (stacja: **Orzeszków**) – wieś, ok. 400 mieszk. Część wsi obejmuje Park Krajobrazowy Dolina Jezierzycy, gdzie schronienie znalazło ponad 40 rzadkich gatunków ptaków; w miejscowości zlokalizowano węzeł szlaków po parku.

Małowice (stacja: **Małowice Wołowskie**) – wieś, ok. 300 mieszk. W niewielkiej wiosce warty zobaczenia jest neogotycki kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z XIX wieku.

Ścinawa (stacja: **Ścinawa**) – miasto, ok. 100 m n.p.m., ok. 6 tys. mieszk. Posiada zachowany układ urbanistyczny z pocz. XIII wieku. Warte uwagi są: wieża ratusza z XV, do której po drugowojennych zniszczeniach dobudowano nowy gmach, obecnie mieszczący Urząd Miasta i Gminy; fragmenty murów miejskich z XIV-XV wieku; zespół dworca i stacji kolejowej z końca XIX wieku z wieżą ciśnień i budką drużnika. Na rynku pomnik-czołg.

Chełmek Wołowski (stacja: **Chełmek Wołowski**) – wieś, ok. 100 mieszk. Spośród ciekawych obiektów uwagę zwracają pozostałości dawnego folwarku przypałacowego oraz dom właściciela dawnej cementowni (obecnie mieszkania prywatne) z XIX wieku.

Rudna (stacje: **Rudna Miasto, Rudna Gwizdanów**) – wieś, ok. 1600 mieszk. Znajdziemy tu dawny zespół miejski z ratuszem z XVIII wieku zburzonym w 1945 roku i odbudowanym w latach 90. XX wieku; dawny kościół pw. św. Katarzyny z końca XV wieku, obecnie pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. W Rudnej jest także największa w Polsce kopalnia rud miedzi.

Grębocice (stacja: **Grębocice**) – wieś, ok. 1500 mieszk., siedziba gminy. Jak w wielu innych dolnośląskich miejscowościach, tak i tutaj uwagę przyciąga zespół pałacowy z początku XVII wieku w ruinie, ponadto zabytkowy kompleks kościelno-pątniczy "Grodowiec" oraz rezerwat przyrody "Uroczysko Obiszów", na terenie którego prawdopodobnie od VI do X wieku było kilkanaście grodów obronnych.

Głogów (stacje: **Krzepów, Głogów, Głogów Huta, Wróblin Głogowski**) – miasto, ok. 85 m n.p.m., ok. 70 tys. mieszk., siedziba powiatu. W mieście: Zamek

Książąt Głogowskich z XIII/XIV wieku, ratusz z XIII-XV wieku z odtworzoną w latach 90. XX wieku wieżą (zniszczoną w trakcie działań wojennych), Teatr Miejski z lat 1799-1800 (drugi po wrocławskim stały teatr na Śląsku) w ruinie; zrekonstruowane mury miejskie wraz z Bramą Szpitalną; romańska kolegiata z XII/XIII wieku ufundowana przez księcia głogowskiego Konrada I; ruiny romańskiego kościoła pw. św. Mikołaja z gotycką kwadratową wieżą z XIII wieku.

Brzeg Głogowski (stacja: **Brzeg Głogowski**) – wieś, ok. 500 mieszk. Tutaj również mamy zespół pałacowy z XVIII- XIX w. wraz z parkiem oraz romański kościół pw. Bożego Ciała z XIII wieku z późniejszymi przebudowami.

Czerna (stacja: **Czerna**) – wieś, ok. 300 mieszk. Znajduje się w niej zespół pałacowo-parkowy z XVI-XIX wieku oraz pałac-zamek z XVI wieku, przebudowany w stylu barokowym z parkiem krajobrazowym w stylu angielskim (obecnie własność prywatna).

Kolegiata w Głogowie.
fot. (cc-by) Ausir, 24 kwietnia 2005 roku

D5 WROCŁAW – RAWICZ

SRJP 330: Wrocław Główny – Poznań Główny

Kościół pw. Świętej Trójcy z końca XV w. w Lubnowie.
fot. archiwum Urzędu Miejskiego Oborniki Śląskie

Linia kolejowa z Wrocławia do Poznania przez Rawicz i Leszno powstała w latach 50. XIX wieku. 27 września 1856 roku przejechała pierwsza próbna lokomotywa parowa na odcinku Wrocław Główny – Leszno, a pierwszy planowy pociąg dokładnie miesiąc później. Początkowo linia była jednorotowa, drugi tor położony został w latach 80. XIX wieku. Na przełomie lat 60. i 70. XX wieku linię zelektryfikowano. Obecnie prowadzone są tu duże prace modernizacyjne, które powinny zakończyć się wrz z końcem tego roku. Jest to główna linia kolejowa łącząca Dolny Śląsk z Wielkopolską i Pomorzem.

Zaplanowane jest tu 13 par pociągów osobowych w dni robocze (w tym 4 relacji Wrocław – Poznań, 1 relacji Jelenia Góra – Wrocław – Poznań, 1 Kłodzko Główne – Wrocław – Leszno, 2 Wrocław – Leszno, 1 Szklarska Poręba – Jelenia Góra – Wrocław – Poznań) i o 2 mniej w weekendy oraz 11 par codziennych pociągów dalekobieżnych: 1 InterRegio (Jelenia Góra - Olsztyn, 2 klasy TLK (Katowice – Gdynia i Kraków – Kołobrzeg) oraz 9 klasy IC (Wrocław – Szczecin, 3 Wrocław – Gdynia, 2 Przemyśl – Szczecin, Kraków – Szczecin i Ka-

Zespół pałacowy "Nowy Zamek" z 1913 roku w Bagnie koło Obornik Śląskich
fot. archiwum Urzędu Miejskiego Oborniki Śląskie

towice – Poznań), które poza Wrocławiem i Rawiczem zatrzymują się jeszcze w Obornikach Śląskich i Żmigrodzie. Połączenia są rozłożone przez cały dzień, nie zachowują jednak żadnego taktu.

Wszystkie połączenia osobowe i połączenie Interregio obsługują Przewozy Regionalne, w większości zmodernizowanymi składami EN57 (nieraz w trakcji podwójnej) oraz nowoczesnymi klimatyzowanymi składami wagonowymi – "Kamieńczyk" relacji Poznań Główny – Szklarska Poręba – Poznań Główny oraz "Szklarka" relacji Jelenia Góra – Poznań Główny – Jelenia Góra. W "Kamieńczyku" oraz IR "Mamry" pojawiają się też wagony piętrowe. Połączenia TLK i IC obsługiwane są składami wagonowymi przez PKP Intercity, obydwa w tej samej cenie, jednak z założeniem, że pociągi klasy IC powinny być złożone wyłącznie z nowych lub zmodernizowanych, klimatyzowanych wagonów (zdarzają się niestety wyjątki, szczególnie w szczytach przewozowych).

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny, Wrocław Mikołajów, Wrocław Osobowice, Wrocław Świniary**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Szewce (stacja: **Szewce**) – wieś, ok. 1000 mieszk. Interesującym obiektem jest dom drużnika z 1856 roku przy moście nad Widawą wybudowany razem z linią kolejową na 17 lat przed utworzeniem tu stacji kolejowej, a także kościół pw. św. Anny z XIV wieku.

Pęgów (stacja: **Pęgów**) – wieś, ok. 1650 mieszk. Znajduje się tutaj neogotycki pałac z 1907 roku z dachem ozdobionym sterczynami i zachowanymi częściowo wnętrzami oraz przypałacowym parkiem.

Oborniki Śląskie (stacja: **Oborniki Śląskie**) – miasto, ok. 140-240 m n.p.m., ok. 9 tys. mieszk.

Gmina Oborniki Śląskie położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego, w odległości zaledwie 25 km od Wrocławia. Malowniczo pofałdowane wzgórza (fragment Wzgórz Trzebnickich, tzw. Gór Kocich) z najwyższym wzniesieniem - Kowalską Górą 246,3 m n.p.m. miejscami swoim charakterem przypominają bieszczadzkie połoniny. W południowej części gminy rozciąga się szeroka, płaska dolina Odry (fragment Pradoliny Wrocławskiej). Znaczną część terenu porastają lasy iglaste z przewagą sosny oraz mieszane. Zróżnicowanie gatunkowe drzew przesądza o lokalnym kolorycie krajobrazu we wszystkich porach roku. Znajdziemy tu wyniosłe, pomnikowe dęby, strzeliste daglezje, a także

buki - o pięknej, popielatej korze. W podszyciu lasów możemy znaleźć derenia świdwę, kruszynę i kalinę, w runie zaś białe kobierce zawilców gajowych i żółtych ziarnopłonów, ale przede wszystkim jagody i grzyby. Nierzadkim widokiem są też sarny, dziki, lisy i zające. Na uwagę zasługuje również fakt, że trzy gatunki drzew - buki, jodły i świerki - mają tu północną granicę zasięgu, a rzadkie w Polsce pnącze - wiciokrzew pomorski - południową.

Dobry dojazd z Wrocławia samochodem, autobusem czy pociągiem, a nawet rowerem sprawia, że przybywają tu amatorzy aktywnej turystyki: pieszej, konnej i rowerowej. Tej ostatniej służy sieć szlaków już istniejących oraz niedawno powstałe szlaki leśne. „Leśne Szlaki Rowerowe", które zostały wyznaczone w ramach projektu realizowanego przez Gminę Oborniki Śląskie i Stowarzyszenie AURA. Projekt polegał na: wyznaczeniu pięciu szlaków rowerowych, ustawieniu 16 miejsc postojowych, wydaniu mapy turystycznej, zaprojektowaniu strony internetowej oraz organizacji konkursu na logo tras leśnych. Został sfinansowany ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w ramach naboru organizowanego przez Lokalną Grupę Działania Kraina Wzgórz

W Osolinie koło Obornik Śląskich znajduje się staw rekreacyjny i ośrodki wypoczynkowe z domkami kempingowymi i wypożyczalnią sprzętu wodnego. fot. archiwum Urzędu Miejskiego Oborniki Śląskie

fot. archiwum Urzędu Miejskiego Oborniki Śląskie

Trzebnickich. Powstało pięć tras o łącznej długości blisko 120 km: szlak Sosnowy, Jodłowy, Dębowy, Wrzosowy oraz szlak Wilków. Wszystkie szlaki mają swój początek i koniec na dworcu kolejowym w Obornikach Śląskich, przy dużej tablicy umiejscowionej przed dworcem. Na każdym ze szlaków napotkamy miejsca postojowe wyposażone w specjalne stojaki dla rowerów oraz tablice informacyjne z mapą szlaków. (UMOŚ)

Osola (stacja: **Osola**) – wieś, ok. 400 mieszk. Wieś złożona z 11 ulic tworzących symetryczny układ, zabudowania wyłącznie jednorodzinne w części z okresu międzywojennego.

Skokowa (stacja: **Skokowa**) – wieś, ok. 1500 mieszk. W samej Skokowej wprawdzie nie ma wielu interesujących obiektów i miejsc, ale w nieodległych Piotrkowicach znajduje się barokowy pałac zbudowany w 1693 roku dla Anny Marii von Maltzan wraz rozległym parkiem z połowy XIX wieku ze stawami i mauzoleum rodziny von Danckelman.

Żmigród (stacja: **Żmigród**) – miasto, ok. 85-100 m n.p.m., ok. 6.5 tys. mieszk. W centrum zachował się średniowieczny układ o kształcie zbliżonym do owalu z prostokątnym rynkiem i wychodzącymi z niego ulicami, które zbiegają się w miejscach, gdzie do 1819 roku stały bramy miejskie. W parku miejskim zachowały się ruiny gotyckiej wieży mieszkalnej (obecnie punkt informacji turystycznej) i barokowego pałacu rodziny von Hattzfeld (zachowana część ruin stanowi ułamek oryginalnej wielkości pałacu, zniszczonego w 1945 roku), w podziemiu mieści się niewielka restauracja czynna w sezonie.

Garbce (stacja: **Garbce**) – wieś, ok. 250 mieszk. Znajdziemy tutaj pozostałości zabudowań dawnego majątku ziemskiego.

Korzeńsko (stacja: **Korzeńsko**) – wieś, ok. 2100 mieszk. Warte uwagi: kościół pw. Podwyż. Krzyża Pańskiego z 1725 r. i cmentarz ewangelicki z poł. XIX w.

Zalew w Borzygniewie.
fot. archiwum Starostwa Powiatu Wrocławskiego

D6 WROCŁAW – WAŁBRZYCH – JELENIA GÓRA

SRJP 240: Wrocław Główny – Wałbrzych Główny – Jelenia Góra – Szklarska Poręba - Harrachov

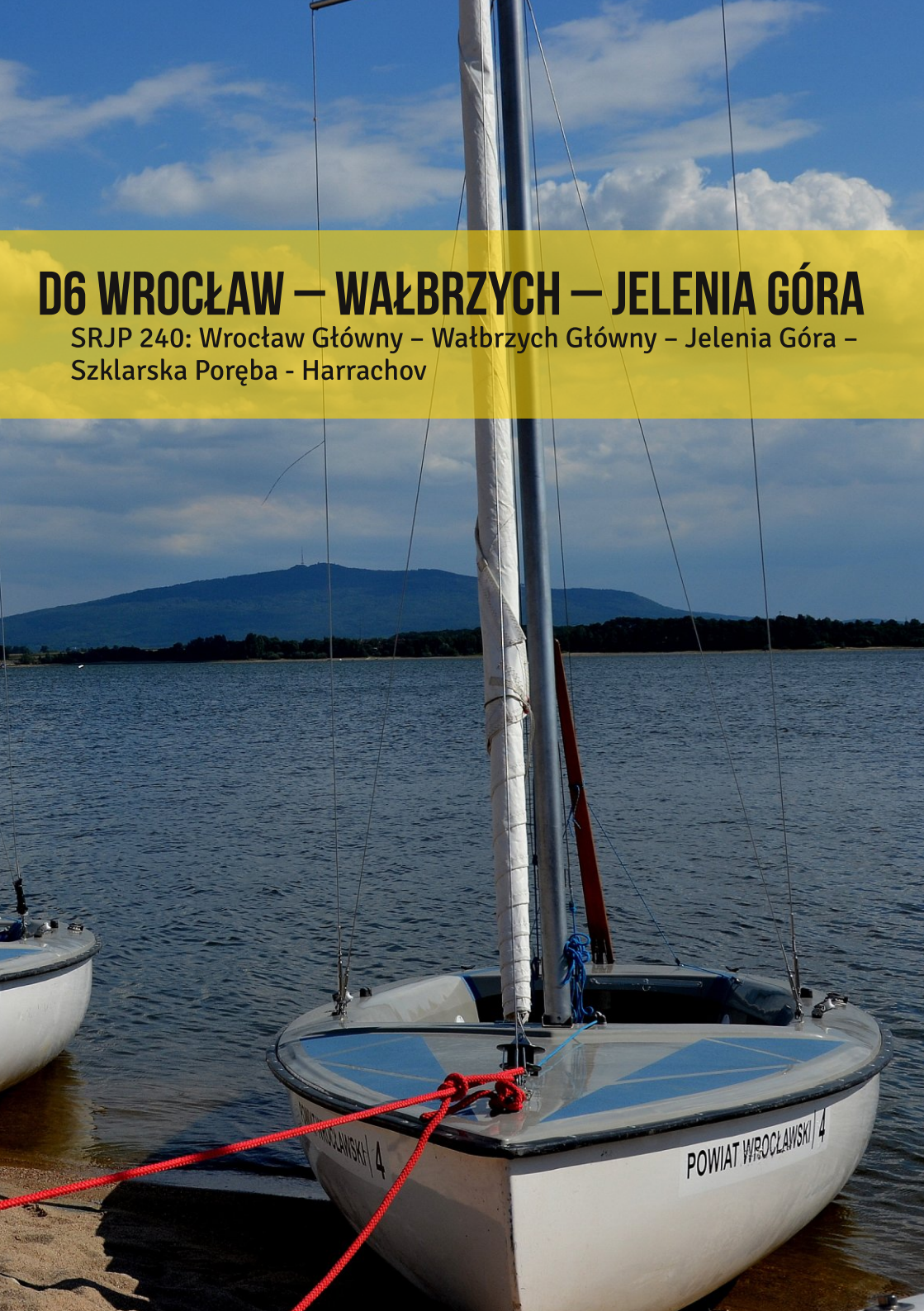

Budowę linii kolejowej z Wrocławia do Świebodzic rozpoczęto 21 kwietnia 1842 roku, a oddano do użytku 29 października roku następnego. Początkowo wybudowano 5 dworców: nieczynny już dziś Wrocław Świebodzki, Kąty Wrocławskie, Imbramowice, Jaworzyna Śląska i Świebodzice oraz 2 przystanki – Smolec i Mietków. W 10 lat później linię przedłużono do koksowni "Viktoria" (obecna stacja Wałbrzych Fabryczny), dobudowano też kilka stacji pośrednich. Kolej do Jeleniej Góry dotarła 20 sierpnia 1866 roku w ramach tzw. Śląskiej Kolei Górskiej biegnącej od Görlitz przez Lubań, Gryfów Śląski, Jelenią Górę i dalej do Wałbrzycha i Wrocławia.

Od bieżącego roku obsługę linii z Wrocławia do Jeleniej Góry przejęły Koleje Dolnośląskie. Na trasie pozostały jednak 3 pociągi obsługiwane przez Przewozy Regionalne. Do dyspozycji w dni robocze jest 10 par pociągów osobowych, 1 pociąg Interregio oraz 2 pociągi dalekobieżne TLK zatrzymujące się tylko Jaworzynie Śląskiej, Świebodzicach, Wałbrzychu Miasto i Głównym, Sędzisławiu, Marciszowie i Janowicach Wielkich. Podobnie w niedziele, nato-

Unikalne krajobrazy Powiatu Wrocławskiego w jesiennej szacie.
fot. archiwum Starostwa Powiatu Wrocławskiego

miast w soboty jest o 1 połączenie mniej. W dni wolne 1 para pociągów osobowych (pociąg "Szrenica") jest realizowana jako połączenie przyspieszone – pokonuje trasę do Jeleniej Góry w 2 godziny, tj. w czasie krótszym nawet niż pociągi pośpieszne TLK – zatrzymuje się tylko w Kątach Wrocławskich, Żarowie, Jaworzynie Śląskiej, Świebodzicach, Wałbrzychu Miasto i Głównym, Marciszowie, Janowicach Wielkich i Trzcińsku. Dodatkowe wzmocnie zaplanowano na odcinku Wrocław – Wałbrzych Główny w postaci 4 pociągów w dni robocze, 2 w soboty i 3 w niedziele. W przeciwnym kierunku 4 w dni robocze, 1 w soboty i 2 w niedziele. Połączenia są rozłożone jako tako równomiernie, nie ma przerw większych niż dwie godziny, takt nie jest jednak zachowany.

Koleje Dolnośląskie obsługują połączenia na tej linii przede wszystkim nowymi składami 36WE (nieraz w trakcji podwójnej) oraz zmodernizowaną jednostką EN57AL. Przewozy Regionalne oddają do dyspozycji składy wagonowe, przy czym 2 z nich – "Kamieńczyk" relacji Poznań Główny – Szklarska Poręba – Poznań Główny oraz "Szklarka" relacji Jelenia Góra – Poznań Główny – Jelenia Góra – obsługiwane są zmodernizowanymi, klimatyzowanymi wagonami używanymi wcześniej w pociągach klasy REGIOekspres. W składzie pociągu "Mamry" możemy spotkać zazwyczaj zdeklasowane wagony 1 klasy (z sześciomiejscowymi przedziałami). W "Kamieńczyku" oraz IR "Mamry" pojawiają się też wagony piętrowe.

Wrocław (stacje: Wrocław Główny, Wrocław Grabiszyn, Wrocław Zachodni) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Po opuszczeniu granic Wrocławia linia do Jeleniej Góry biegnie przez wrocławski powiat ziemski, który zaprasza do wypoczynku na łonie natury. Od górzystych terenów Masywu Ślęży, przez dorzecza rzek i jezior, aż po rozległe łąki i pola. Unikatowy charakter nadają temu miejscu dwa parki krajobrazowe – Ślężański i Dolina Bystrzycy oraz tereny objęte Obszarem Natura 2000. Osoby preferujące aktywny wypoczynek mogą liczyć na wiele atrakcji. Sporty wodne i żeglarstwo oferowane przez Ośrodek Sportów Wodnych i Rekreacji Powiatu Wrocławskiego w Borzygniewie, turystyka rowerowa i górska, spływy kajakowe, golf, jazda konna to tylko niektóre z propozycji na aktywne spędzenie wolnego czasu. Do dyspozycji jest także Adrenalina Park w Sokolnikach, ścianki wspinaczkowe, paintball, skoki spadochronowe na lotnisku w Mirosławicach.

Swoje pasje mogą tu realizować również miłośnicy historii i pasjonaci sztuki. Bogatą gamę pałaców, dworków i zamków uzupełniają zabytkowe kościoły, krzyże pokutne i pomniki. Niewątpliwą atrakcją są też kultowe rzeźby kamienne zlokalizowane m.in. na szczycie Ślęży. Uznaną renomą cieszy się słynne Marinowanie w Borzygniewie. W kalendarzu imprez swoje stałe miejsce ma również zlot starych samochodów w Ślęzie i Sulistrowicach, Festiwal Rękodzieła i Produktu Lokalnego w Sobótce, imprezy „konne" w gminie Długołęka. Przemierzając Powiat Wrocławski warto poznać smaki tutejszych produktów lokalnych. Można udać się na pstrąga do Sobótki, napić wina z winnicy w Zachowicach lub skosztować smalczyk czarownicy na chlebie z Rogowa Sobóckiego. (SPwW)

Smolec (stacja: **Smolec**) – wieś, ok. 3,2 tys. mieszk. W Smolcu najciekawszymi zabytkami są: renesansowy zamek w ruinie z 1523 roku oraz dawny kościół ewangelicki z 1908 roku.

Sadowice (stacja: **Sadowice Wrocławskie**) – wieś, ok. 400 mieszk. Znajduje się tu zespół pałacowo-parkowy z początku XX wieku.

Zalew Mietkowski / fot. (x2) Agnieszka Wesołowska

Kąty Wrocławskie (stacja: **Kąty Wrocławskie**) – miasto, ok. 6 tys. mieszk. W miejscowości kilka ciekawych obiektów. Najstarszy jest kościół pw. św. Piotra i Pawła z I poł. XV wieku. Ratusz z 1879 roku. Nieopodal - renesansowo-barokowy Pałac w Krobielowicach z II połowy XVI wieku, który w XIX wieku otrzymał w uznaniu jego zasług w walce z Napoleonem pruski feldmarszałek von Blücher – jego mauzoleum można zobaczyć przy drodze z Kątów Wrocławskich do Krobielowic.

Mietków (stacja: **Mietków**) – wieś, ok. 400 mieszk., siedziba gminy. We wsi: ruina dworu z XV-XVI wieku oraz Zalew Mietkowski, największe w województwie dolnośląskim jezioro z nowopowstałym Ośrodkiem Sportów Wodnych w Borzygniewie. Nad mietkowskim zbiornikiem kręcono zdjęcia do filmów "Sezon na leszcza", "Wyspa róż" i "Erratum".

Imbramowice (stacja: **Imbramowice**) – wieś, ok. 700 mieszk. Warto zobaczyć kościół Wniebowzięcia NMP z XVI wieku z kamiennym gotyckim sakramentarium, renesansowymi epitafiami i barokowym ołtarzem głównym.

Żarów (stacja: Żarów) – miasto, ok. 7 tys. mieszk. Największą atrakcją miejscowości jest park miejski z aleją dębową, aleja dębowa przy stadionie i aleja lipowa wzdłuż szosy do Łażan – wszystkie dziewiętnastowieczne.

Jaworzyna Śląska (stacja: **Jaworzyna Śląska**) – miasto, ok. 5.2 tys. mieszk. Wysiadając na tej stacji, warto zwrócić uwagę na willę z 1880 roku przy ul. Wolności 2, obecnie komisariat kolejowy; Zakład Produkcji Porcelany Stołowej "Karolina" i Jezioro Jaworzyńskie "Żwirownia". Nieopodal dworca kolejowego znajduje się Muzeum Przemysłu i Kolejnictwa na Śląsku. Podstawę kolekcji stanowi zabytkowy tabor kolejowy normalnotorowy z lat 1890 do 1972 (ok. 50 lokomotyw i 100 wagonów oraz kolejowych pojazdów specjalistycznych). Wśród czynnych eksponatów wyróżnia się polski parowóz TKt48-18 z 1951 roku, czechosłowacki autobus szynowy serii 830 z 1955 roku i najstarsza sprawna lokomotywa spalinowa w Polsce DEUTZ OMZ 122R z 1940 roku. W ramach

Dworzec kolejowy w Świebodzicach
fot. K. Jędrzejczyk

odrębnego działu znajduje się m.in. kolekcja sprawnych technicznie motocykli Harley-Davidson i Indian z lat 1924 – 1983 oraz polski zestaw komputerowy ODRA 1305 z 1974 roku.

Świebodzice (stacja: **Świebodzice**) – miasto, ok. 260-425 m n.p.m., ok. 23 tys. mieszk.

Świebodzice położone są w południowej części Dolnego Śląska, na skraju Książańskiego Parku Krajobrazowego. Miasto leży na Pogórzu Świebodzickim u stóp Gór Wałbrzyskich i przecina je sieć profesjonalnie oznakowanych szlaków rowerowych oraz pieszych. W sąsiedztwie Świebodzic znajduje się zamek Książ, największa warownia na Śląsku.

Świebodzice to miasto z bogatymi tradycjami przemysłowymi, w którym działa podstrefa WSSE INVEST-PARK. Atrakcje turystyczne: klasycystyczny ratusz z zespołem kamieniczek z XVIII i XIX wieku; mury miejskie z XIV/XV wieku;

Mury obronne w Świebodzicach
fot. K. Jędrzejczyk

kościół św. Mikołaja z XIII wieku z ołtarzem i amboną z baldachimem z XIX wieku; kościół św. Piotra i Pawła z XVIII wieku z zabytkowymi organami; kościół św. Franciszka z Asyżu z XIII wieku z cennymi trzynastowiecznymi malowidłami przedstawiającymi m.in. postać św. Krzysztofa; czternastowieczne krzyże pokutne; pałac rodziny Seidlów w stylu renesansu angielskiego z okazałem parkiem; reprezentacyjny budynek dworca kolejowego oraz zabytkowe zabudowania kolejowe przy tzw. starym dworcu kolejowym; zabytkowa brama wjazdowa do zespołu parkowo-pałacowego w Książu wraz z domkami typu szwajcarskiego. (UMwŚ)

Wałbrzych (stacje: **Wałbrzych Szczawienko, Wałbrzych Miasto, Wałbrzych Fabryczny, Wałbrzych Główny**) – miasto na prawach powiatu, ok. 450-500 m n.p.m., ok. 120 tys. mieszk. Malowniczo położeny na licznych wzniesieniach w Górach Wałbrzyskich, niedalekie Gór Kamiennych i Sowich. Przez miasto biegnie wiele szlaków turystycznych prowadzących po okolicznych pasmach górskich, wiodących do punktów widokowych, miejsc pamięci, pomników przyrody. Na terenie miasta stoi trzeci co do wielkości w Polsce Zamek Książ (ponad 400

Rynek w Świebodzicach
fot. K. Jędrzejczyk

Regio "Kamieńczyk" złożony jeszcze ze starych wagonów mija się z EN57 jadącym z Jeleniej Góry w okolicach stacji Wałbrzych Szczawienko. fot. Grzegorz Wąsowicz

komnat) otoczony wąwozem rzeki Pełcznicy pośród lasów Książańskiego Parku Krajobrazowego. W skład kompleksu wchodzi także Palmiarnia w Lubiechowie. Zamek Książ jest miejscem organizacji wielu cyklicznych imprez, takich jak Festiwal Kwiatów i Sztuki czy Dolnośląski Festiwal Tajemnic.

Nieopodal zamku znajduje się Stado Ogierów Książ z jedną z najpiękniejszych w Europie krytych ujeżdżalni oraz Palmiarnia. Poza tym warto odwiedzić Park Wielokulturowy Stara Kopalnia, rynek z XVIII wieku, dawny Pałac Czettritzów (obecnie siedziba Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu) i położoną obok (obecnie niestety w ruinie) willę, w której mieszkała księżna Daisy, oraz neogotycki katolicki kościół pw. Aniołów Stróżów z 1904 roku.

Boguszów-Gorce (stacje: **Boguszów-Gorce Wschód, Boguszów-Gorce, Boguszów-Gorce Zachód**) – miasto, ok. 520-750 m n.p.m., ok. 17 tys. mieszk. Warty zobaczenia jest nieużytkowny wzniesiony w stylu chłodnego, protestanckiego baroku pruskiego kościół ewangelicki z poł. XVIII w. z późniejszą klasycystyczną wieżą z pocz. XIX w.; barokowy ratusz z 1731 roku, przebudowany w II poł. XIX w.; a także zabudowa powierzchni szybu Witold (nadszybie, maszynownia, hala kompresorów).

Witków (stacja: **Witków Śląski**) – wieś, ok. 460 m n.p.m., ok. 1 tys. mieszk. Niewielka miejscowość, w której na stacji kolejowej zaczyna się niebieski szlak turystyczny prowadzący przez Trójgarb do Zamku Cisy.

Sędzisław (stacja: **Sędzisław**) – wieś, ok. 690 m n.p.m., ok. 600 mieszk. W Sędzisławiu możemy się przesiąść na linię kolejową 299 do Lubawki przez Kamienną Górę. Linia czynna jest w okresie letnim i możemy nią dojechać do czeskiego Trutowa. (SPwKG) Można tu zobaczyć całe osiedle kolejowe z przełomu XIX i XX wieku. Ciekawym obiektem w tym zespole jest duży budynek z wieżyczką po drugiej stronie torów przy dworcu - powstał w okresie elektryfikacji w początkach XX w., a mieścił urządzenia do przesyłania energii elektrycznej.

Marciszów (stacja: **Marciszów**) – wieś, ok. 460-580 m n.p.m., ok. 1,6 tys. mieszk., siedziba gminy. Wysiadając w Marciszowie, możemy udać się zielonym szlakiem turystycznym na Kolorowe Jeziorka lub na Masyw Trójgarbu albo

InterREGIO Piast na wiadukcie przed stacją Wałbrzych Główny
fot. Grzegorz Wąsowicz

Koleje Dolnośląskie

DOLNY ŚLĄSK

PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE S.A.

SZYKUJEMY KOLEJ NA MIARĘ TWOICH POTRZEB

Ze względu na modernizację wiaduktu nad ulicą Grabiszyńską we Wrocławiu, nie wszystkie pociągi od 26 kwietnia 2015 dojadą na dworzec Wrocław Główny

Szczegółowe informacje dostępne będą na stronie www.kolejedolnoslaskie.eu oraz w wyszukiwarkach połączeń

UPRZEJMIE PRZEPRASZAMY ZA UTRUDNIENIA!

czerwonym szlakiem przez Góry Lisie przejść do Kamiennej Góry. (SPwKG) W samej wsi warto zobaczyć gotycki kościół św. Katarzyny z 1378 roku i samą stację kolejową - kiedyś węzłową z liniami w pięciu kierunkach.

Ciechanowice (stacja: **Ciechanowice**) – wieś, ok. 400-450 m n.p.m., ok. 1 tys. mieszk. Wysiadając w Ciechanowicach obejrzymy renesansowy kompleks pałacowo–parkowy z XVII wieku. (SPwKG)

Janowice Wielkie (stacja: **Janowice Wielkie**) – wieś, ok. 375-878 m n.p.m., ok. 2,2 tys. mieszk., siedziba gminy. Gmina położona między Rudawami Janowickimi a Górami Kaczawskimi, węzeł szlaków turystycznych. Na terenie wsi zespół pałacowy Schaffgotschów z XVII wieku, dawne domy zdrojowe z przełomu XIX i XX w., prowadząca od dworca kolejowego droga jest wysadzana dwoma rzędami rzadkiego jarząbu szwedzkiego (106 drzew, w stanie dzikim w Polsce swoją południową granicę zasięgu jarząd szwedzki osiąga na Pomorzu Środkowym). Nieopodal ruiny Zamku Bolczów oraz Skalny Most - jedna z najoryginalniejszych skał Rudaw Janowickich. Z Janowicami Wielkimi wiąże się średniowieczna legenda o Srebrnym Kuszniku, polskim Wilhelmie Tellu,

Kotlina Marciszowska z Przełęczy Rędzińskiej,
w dole Wieściszowice i Marciszów
fot. P. Truszczyński

Purpurowe Jeziorko - wejście do sztolni / fot. P. Truszczyński

który stawał w obronie uciśnionych i poniżanych, oraz historie poszukiwań uranu przez Armię Czerwoną w Miedziance (niegdyś miasteczka, potem całkowicie opuszczonego – obecnie jest to kolonia Janowic).

Trzcińsko (stacja: **Trzcińsko**) – wieś, ok. 360-400 m n.p.m., ok. 600 mieszk. Kiedyś specyfiką miejscowości było wydobywanie torfu z pobliskich Trzcińskich Mokradeł (dziś rezerwat przyrody), dzisiaj są nią szkoły wspinaczki w unikatowych Górach Sokolich. We wsi można zobaczyć wyremontowany poewangelicki kościół MB Częstochowskiej z 1799 roku, pałacyk z XIX wieku, w którym mieści się dziś przedszkole, oraz drewniany dom letniskowy z przełomu XIX/XX wieku ponad drogą do Janowic.

Wojanów (stacja: **Wojanów**) – wieś, ok. 350-360 m n.p.m., ok. 500 mieszk. We wsi znajdują się dwa zespoły pałacowe, będące częścią podjeleniogórskiej Doliny Pałaców i Ogrodów. Dolina Pałaców i Ogrodów to obszar około 100 km2 położony w Kotlinie Jeleniogórskiej, pomiędzy Rudawami Janowickimi a Karkonoszami na którym znajduje się niemal 30 obiektów architektury świeckiej. Na tak niewielkim terenie znajdziemy rozmaitość rodzajów siedzib rycerskich i szlacheckich poczynając od średniowiecznych wież mieszkalnych, zamków, renesansowych dworów, barokowych pałaców i dziewiętnastowiecznych zało-

Panorama Jeleniej Góry / fot. Itdotum

żeń pałacowo-parkowych nadających unikalnego charakteru regionowi. W epoce romantyzmu tutejsze rezydencje otaczano rozległymi parkami krajobrazowymi wykorzystując naturalne walory krajobrazu. W 2011 roku Pałace i parki krajobrazowe Kotliny Jeleniogórskiej zostały uznane za Pomnik Historii.

Trójkondygnacyjny Pałac Wojanów z XIX wieku mieści hotel kawiarnię, dwie restauracje i centrum konferencyjne. Pałac Wojanów-Bobrów z końca XIX wieku z charakterystycznym kompleksem folwarcznym na planie podkowy przypominającym rzymski obóz warowny – obecnie zamknięty w stanie bardzo złym. Niepodal Pałacu Wojanów znajduje się Pałac i Dom Wdowy w Łomnicy. Obecnie w Domu Wdowy znajduje się restauracja i hotel. Przy pałacu działa Fundacja Dominium Łomnica, która organizuje wystawy, koncerty i imprezy kulturalne. W pałacu znajduje się stała wystawa „Dolina zamków i ogrodów - Kotlina Jeleniogórska - wspólne dziedzictwo". W skład założenia wchodzi także niedawno odremontowany folwark, który również jest udostępniony zwiedzającym.

Uzdrowisko Cieplice - Pawilon "Edward" / fot. Vento Studio

Jelenia Góra (stacja: **Jelenia Góra**) – miasto na prawach powiatu, ok. 347-1416 m n.p.m. (największa rozpiętość pionowa wśród miast w Polsce), ok. 83 tys. mieszk. Jelenia Góra położona jest w południowo-zachodniej Polsce w centrum kotliny, otoczonej pasmami górskimi Karkonoszy, Gór Izerskich, Rudaw Janowickich i Gór Kaczawskich. Przez miasto położone na styku trzech granic prowadzą drogi komunikacyjne do: Wiednia, Berlina i Pragi - i stąd jest bliżej niż do Warszawy! O uroku malowniczego położenia miasta nie trzeba przekonywać nikogo, kto choć raz zobaczył jego panoramę na tle Karkonoszy. Bogate i burzliwe dzieje ukształtowały miasto pełne tajemnic, barwnych zakątków i historycznych pamiątek. Miłośnicy historii odnajdują tu liczne zabytki architektury od średniowiecznych zamków i umocnień, barokowych i renesansowych pałaców, do wspaniałych secesyjnych kamienic. Spragnionych niezapomnianych widoków szlaki turystyczne zaprowadzą do ruin średniowiecznego zamku Chojnik, a zwolenników ciszy do Jagniątkowa z muzeum noblisty Ger-

Teatry uliczne w Jeleniej Górze.
fot. Karol Soból

harta Hauptmanna - to tutaj żył i tworzył, sławiąc w swojej twórczości piękno Karkonoszy. Podczas Wędrówek Jeleniogórskim Traktem Śródmiejskim warto odwiedzić Muzeum Karkonoskie z imponującą kolekcją szkła artystycznego z różnych epok oraz zbiory artefaktów. Muzeum Przyrodnicze znajdujące się w zespole pocysterskim to niepowtarzalna okazja do podziwiania Wirtualnego Muzeum Barokowych Fresków (czytaj więcej: "Wędrówki Jeleniogórskim Traktem Miejskim" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 1/2014). Przybywając w Karkonosze koniecznie należy odwiedzić Uzdrowisko Cieplice - to uznane uzdrowisko zawdzięczające swą popularność leczniczym wodom termalnym, których temperatura osiąga nawet 90 stopni Celsjusza. Uzupełnieniem oferty uzdrowiskowej są Termy Cieplickie - nowoczesne centrum rekreacji wodnej - z licznymi atrakcjami wodnymi, basenami termalnymi i zespołem odnowy biologicznej.

Jelenia Góra jest znaczącym ośrodkiem kulturalnym i artystycznym w regionie, czego interesującym przejawem jest powstały Jeleniogórski Szlak Sztuki – produkt turystyczny promujący miejscowych twórców, zapewniający zarazem odbiorcom sztuki bezpośredni z nią kontakt (czytaj więcej: "Jeleniogórski Szlak Sztuki" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 3/2014). Wspaniałym dopełnieniem obcowania z wszelkimi przejawami działalności twórczej w mieście jest bogaty kalendarz imprez, a obchody tradycyjnego święta miasta – Września Jeleniogórskiego – to czas m.in. festiwali muzycznych, niekonwencjonalnych działań teatralnych, czy wreszcie Jeleniogórski Jarmark Staroci i Osobliwości cieszący się od lat niesłabnącym zainteresowaniem.

Jelenia Góra to doskonale miejsce wypoczynku i rekreacji – ciekawe trasy piesze o różnym stopniu trudności, ścieżki do uprawiania nordic walking, sieć oznakowanych szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych - stwarzają okazję do poznawania zabytków architektury różnych epok, doświadczania piękna Karkonoszy, mierzenia się z trudami zdobywania gór czy odnajdywania wytchnienia pośród zieleni parków. Dzięki położeniu pośród gór i sprzyjającym warunkom atmosferycznym w mieście i okolicach uprawiać można wspinaczkę górską, sporty lotnicze, lotniarstwo i paralotniarstwo. Znana w Europie „karkonoska fala” przyciąga od wielu lat rzesze pilotów szybowcowych. Dogodna komunikacja do pobliskich ośrodków górskich zapewniającą uprawianie sportów zimowych (m.in. narciarstwo zjazdowe i biegowe) jest dodatkowym atutem atrakcyjnego położenia miasta. (UMJG) (czytaj więcej: "Jelenia Góra pieszo. Jelenia Góra na rowerze" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 2/2014)

D6 WROCŁAW – ŚWIDNICA – DZIERŻONIÓW

SRJP 235: Legnica – Jaworzyna Śląska – Kamieniec Ząbkowicki – Nysa – Kędzierzyn-Koźle; SRJP 240: Wrocław Główny – Wałbrzych Główny – Jelenia Góra – Szklarska Poręba – Harrachov

W tym roku powinna zakończyć się budowa Centrum Przesiadkowego przy dworcu Świdnica Miato.
fot. Wojciech Głodek, 18 stycznia 2015 roku

Odcinek Jaworzyna Śląska – Świdnica o długości niecałych 9 km ukończono 21 lipca 1844 roku. Na drodze do przedłużenia stanęła Twierdza Świdnicka. Dopiero po 10 latach pertraktacji wojskowi uznali, że dalsze poprawadzenie linii nie będzie stanowiło zagrożenia militarnego – warunkiem było jednak wpuszczenie linii na teren twierdzy przez dwa łatwe do zniszczenia w razie potrzeby wiadukty. Odcinek do Dzierżoniowa ukończono 18 listopada 1855 roku.

Bezpośrednie połączenie z Wrocławia do Świdnicy wprowadzono w grudniu 2013 roku. Pociągi jadą ze zmianą czoła w Jaworzynie Śląskiej. W zeszłym roku przedłużono też większość połączeń do Dzierżoniowa – w tym rozkładzie wszystkie. Kursują tu 4 codzienne pary pociągów relacji Wrocław – Świdnica – Dzierżoniów. Do tego dochodzi 4-5 par połączeń z przesiadką (stosunkowo dobrze skomunikowaną) w Jaworzynie Śląskiej.

Wszystkie połączenia obsługiwane są szynobusami Kolei Dolnośląskich. W ofercie znalazły się też specjalne bilety promocyjne dla mieszkańców Świdnicy (5 zł do Wrocławia i 8 zł tam i z powrotem) oraz Dzierżoniowa (9 zł do Wrocławia i 15 zł tam i z powrotem). Bilety są do nabycia w pociągu tylko przy rozpoczynaniu podróży z tych dwóch stacji (nie dotyczy stacji pośrednich czy podróży w przeciwną stronę). Można korzystać z połączeń z przesiadką w Jaworzynie Śląskiej, jednak musi być to przesiadka na inny pociąg KD.

Dworzec w Dzierżoniowie / fot. Wojciech Głodek, 18 stycznia 2015 roku

Świdnica (stacja: **Świdnica Miasto**) – miasto, ok. 250 m n.p.m., ok. 60 tys. mieszk., siedziba powiatu. Kamieniczki świdnickiego rynku stwarzają romantyczny nastrój i nadają sercu miasta wyjątkowego charakteru. Centralny plac wytyczono w połowie XIII wieku i pełnił on wówczas funkcję miejsca handlu. Obecnie jego rola się zmieniła, jednak w każdą pierwszą niedzielę miesiąca odbywa się tu największa w regionie Giełda Staroci, Numizmatów i Osobliwości. Nad rynkiem dominuje odbudowana w 2012 roku Wieża Ratuszowa (dziesięciokondygnacyjna, zwieńczona hełmem i iglicą). W świdnickim ratuszu powstało w 1967 roku Muzeum Dawnego Kupiectwa, które jest jedynym muzeum tego typu w Polsce. Wizytówką Świdnicy jest siedemnastowieczny Kościół Pokoju wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO - wnętrze drewnianego kościoła zachwyca barokowym wystrojem. (czytaj więcej: "Świdnica z tradycjami" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 2/2014)

Krzyżowa (stacja: **Krzyżowa**) – wieś, ok. 230 m n.p.m., ok. 220 mieszk. Rodzinna miejscowość pruskiego feldmarszałka von Moltke z odrestaurowanym pałacem z XVII-XIX wieku i utworzonym przez Fundację Krzyżowa Międzynarodowym Centrum Spotkań Młodzieży oraz gotyckim kościołem pw. św. Michała Archanioła z pocz. XIV wieku.

Mościsko (stacja: **Mościsko Dzierżoniowskie**) – wieś, ok. 250 m n.p.m., ok. 1,1 tys. mieszk. Jeden z najstarszych na Dolnym Śląsku jednonawowy kościół pw. św. Jana Chrzciciela z końca XIII wieku z późniejszymi przebudowami oraz dwór z 1811 roku.

Dzierżoniów (stacja: **Dzierżoniów Śląski**) – miasto, ok. 260 m n.p.m., ok. 35 tys. mieszk., siedziba powiatu. Miejscowość może pochwalić się zabytkowym zespołem urbanistycznym starego miasta oraz kino-teatrem "Zbyszek" nazwanym imieniem Cybulskiego, który tuż po wojnie tu mieszkał i uczył się. W Dzierżoniowie specjalnie dla turystów przygotowano "Trakt Smoka", który prowadzi po najważniejszych historycznie i architektonicznie miejscach. Można go przejść samemu lub z przewodnikiem. Warto pamiętać, że Dzierżoniów w przeszłości był znany z produkcji odbiorników radiowych i telewizyjnych, a dziś to jedno z szybciej rozwijających się dolnośląskich miast i brama prowadząca do najstarszych gór Europy – Gór Sowich.

D6 SĘDZISŁAW – TRUTNOV

SRJP 247: Sędzisław – Lubawka – Kralovec

Stacja kolejowa w Lubawce.
fot. Grzegorz Wąsowicz, 2 sierpnia 2008 roku

Linia kolejowa z Sędzisławia do Kamiennej Góry została uruchomiona 29 grudnia 1869 roku, następnie przedłużono ją do Trutnova. W latach 1921–1945 była zelektryfikowana. Po raz pierwszy od zakończenia wojny przez przejście graniczne Lubawka/Kralovec pociąg pasażerski przejechał 31 maja 2008 roku. Przejazd specjalny szynobusem SA134-005 odbył się ze stacji Pilichowice Zapora przez Jelenią Górę i Sędzisław do Zaclerza w Republice Czeskiej. Pojazd jechał w okolicach Lubawki z prędkością 30 km/h, a po stronie czeskiej zwolnił do 10 km/h. Procedury dla przejazdu po czeskiej stronie (pierwszego od 1945 roku) były czasochłonne - na każdym byłym posterunku czeski maszynista wysiadał, telefonował do dyżurnego ruchu w Trutnovie, zapisywał fakt w dzienniku

Ratusz w Lubawce
fot. archiwum Urzędu Miasta Lubawka

ruchu i po uzyskaniu potwierdzenia kontynuował jazdę. Wtedy po czeskiej stronie partnerem był Viamont, który przekształcono później w GW Train Regio, obsługujący połączenie tą trasą wspólnie z Kolejami Dolnośląskimi od 2012 roku.

Zaplanowano 3 pary pociągów we wszystkie weekendy od 1 maja do 31 sierpnia i dni świąteczne. W przeciwieństwie do ubiegłego roku wszystkie 3 pary jadą w tym roku w relacji Jelenia Góra – Trutnov. Na pociągi do/z Wrocławia jest możliwa przesiadka w Sędzisławiu.

Kamienna Góra (stacja: **Kamienna Góra**) – miasto, ok. 515-615 m n.p.m, ok. 20 tys. mieszk. Można tu zwiedzić podziemny kompleks Arado, Muzeum Tkactwa i Park Linowy, a w oddalonym o 8 km Krzeszowie czeka berła baroku-pocysterski kompleks klasztorny. (SPwKG)

Błażkowa (stacja: **Błażkowa**) – wieś, ok. 200 mieszk. Obejrzeć tutaj warto dwór z 3. ćwierci XIX wieku i kapliczkę domkową z 1878 roku.

Lubawka (stacja: **Lubawka**) – miasto, ok. 500 m n.p.m., ok. 6,4 tys. mieszk.

Lubawka - do 1945 niemieckie Liebau – to miasto u podnóża Gór Kruczych w Sudetach Środkowych. Teren miasta i jego okolic obfituje w liczne zabytki architektoniczne o charakterze sakralnym, ale także zabytkowe domy mieszkalne i kamieniczki (wiele z nich jest już odrestaurowanych). W Lubawce znajduje się wyciąg orczykowy, skocznia narciarska, narciarskie trasy biegowe, liczne szlaki turystyki pieszej, konnej oraz rowerowej. Zbiornik wodny Bukówka, dzięki stałym, silnym wiatrom, zapewnia idealne warunki do uprawiania windsurfingu, kitesurfingu oraz paraglidingu, jego walory docenią również wędkarze.

Winsurfing na Bukówce
fot. archiwum Urzędu Miasta Lubawka

Warte zobaczenia są: kościół Wniebowzięcia NMP, który obecny barokowy wygląd zawdzięcza głównie przebudowie w I poł. XVIII w., chociaż do dziś widać w nim ślady elementów gotyckich, szczególnie z zewnątrz. Obecny kościół powstał prawdopodobnie w XV wieku. Cennym zabytkiem jest rzeźbiony ołtarz barokowy, podobnie jak wnętrze nawiązujący do wystroju klasztoru krzeszowskiego; kościół p.w. św. Anny z wystrojem barokowo-klasycystycznym datowanym na XVII wiek, a wzniesiony był jako kaplica cmentarna. Obok stary cmentarz, na którym jest m.in. krzyż upamiętniający ofiary wojny austriacko-pruskiej z XVIII w. oznaczony tablicą pamiątkową; w sąsiedztwie kościoła w XVIII wieku, wzniesiono okazałą plebanię. W pomieszczeniach na parterze zachowały się sklepienia kolebkowe oraz niektóre elementy zabytkowego wyposażenia. W kruchcie prowadzącej do kościoła od strony północnej, w niszy nad drzwiami - rzeźba św. Jana Nepomucena; kościół pw. Świętych Wspomożycieli, obecnie kościół pw. św. Krzysztofa, wzniesiony na polecenie opata Barnarda Rosy przez lubawskiego mistrza Marcina Urbana w latach 80. XVII w. Obiekt pełnił funkcję kościoła pielgrzymkowego pw. Czternastu Świętych Wspomożycieli, do którego wędrowali pątnicy z Krzeszowa przez Lipienicę. W związku z dużą liczbą pielgrzymów,

Rezerwat Krucze Skały
fot. archiwum Urzędu Miasta Lubawka

kolejny opat - Dominik Geyer polecił rozbudowę świątyni. Przebudowy w latach 1722-1723 dokonał Michał Jentsch z Jawiszowa. W centrum klasycystycznego rynku znajduje się ratusz wybudowany w latach 1723-1726, dzięki inicjatywie Feliksa Antona Hammerschmiedta. Na przestrzeni wieków wielokrotnie przebudowywany, szczególnie w 1734 roku, kiedy to miał miejsce wielki pożar, który objął swym zasięgiem prawie całe miasto. Obecny wygląd został mu nadany w 1862 roku. Wówczas nadbudowano wieżę i dodano iglicowy hełm. Portal ratusza ozdobiono herbem miasta, a w jednym z narożników umiejscowiono pomnik świętego Jana Nepomucena z 1727 roku. Wokół zabytkowe kamienice z XVII-XVIII w. - odnowione domy podcieniowe.

Rezerwat Kruczy Kamień powstał w 1954 roku na zboczu Kruczej Skały, która wznosząc się ponad 150 metrów nad poziom doliny prezentuje wspaniałe formy porfiru. W tym geologiczno-krajobrazowym rezerwacie można spotkać rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Na zboczu Kruczej Skały umiejscowiona jest skocznia narciarska, a z umieszczonego na jej szczycie balkonu widokowego można podziwiać panoramę Karkonoszy ze Śnieżką. U stóp Kruczej Skały leży malownicza Dolina Miłości. [UML]

Chełmsko Śląskie Domki Tkaczy
fot. A.Ciejak

D7 WROCŁAW – JELCZ-LASKOWICE

SRJP 215: Wrocław Główny – Jelcz-Laskowice – Opole Główne

Stacja Jelcz Laskowice. SA135-005 jako pociąg KD 69726 z Wrocławia Głównego oczekuje na stacji Jelcz Laskowice na kurs powrotny.
fot. Wojciech Głodek, 27 lipca 2013 roku

2
2 810 050-5
3252

Linię kolejową z Opola Groszowic do Wrocławia Brochowa przez Jelcz-Laskowice, równoległą do najstarszej linii kolejowej na obszarze Polski – Wrocław Główny – Opole Głowne przez Oławę i Brzeg – otwarto stosunkowo późno, bo dopiero 1 października 1910 roku. Pod koniec lat 80. XX wieku linię zeelektryfikowno, a na początku XXI wieku część w stronę Opola zamknięto na kilka lat dla ruchu pociągów.

Między Wrocławiem a Jelczem-Laskowicami kursuje 11 i pół pary pociągów w dni robocze (o 2 mniej niż w zeszłym roku) i 7 i pół pary w dni wolne (o 1 mniej niż w zeszłym roku). Między Jelczem-Laskowicami a Opolem wytrasowano tylko 1 parę w dni robocze. Wszystkie połączenia obsługują Przewozy Regionalne składami EN57.

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny, Wrocław Brochów**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Siechnice (stacja: **Siechnice**) – miasto, ok. 114-147 m n.p.m., ok. 5,5 tys. mieszk. W okolicach siechnickiej elektrociepłowni "Czechnica" i przyzakładowym osiedlu mieszkaniowym z początku XX wieku kręcono sceny m.in. do "Konsula" z Piotrem Fronczewskim, "Wielkiego Szu" z Janem Nowickim i serialu "Na kłopoty Bednarski" ze Stefanem Friedmannem. Znajduje się też tu gospodarstwo ogrodnicze "Siechnice" z największa jednolitą powierzchnia pod szkłem w całej Europie.

Kotowice (stacja: **Zakrzów Kotowice**) – wieś, ok. 660 mieszk. 6 grudnia 1972 roku w nieczynnej obecnie żwirowni znaleziono gliniane naczynie z kolekcją co najmniej 1090 wczesnośredniowiecznych monet i 300 ozdób srebrnych. W przysiółku Utrata, tuż nad brzegiem Odry, znajduje się wieża widokowa o wysokości 40 metrów. Widać z niej panoramę terenów przyrodniczych Natura 2000 – gminy Siechnice, gminy Czernica oraz Wrocławia, a przy dobrej pogodzie Masyw Ślęży, Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie oraz zarys Sudetów.

Czernica (stacja: **Czernica Wrocławska**) – wieś, ok. 1,2 tys. mieszk. Można tutaj zobaczyć barokową kolumnę maryjną z 1708 r. znajdującą się na zachodnim skraju wsi.

Jelcz-Laskowice (stacje: **Jelcz Miłoszyce, Jelcz Laskowice**) – miasto, 110-150 m n.p.m., ok. 16 tys. mieszk. W Jelczu znajdziemy takie zabytki, jak: ruiny zamku na wyspie, pałac z końca XIX w., pawilon myśliwski w parku z pocz. XX w., budynek dawnego klasztoru (obecnie szkoła) z końca XIX wieku; w Laskowi-

cach: pałac z II poł. XIX w. (obecnie siedziba Urzędu Miasta i Gminy) wraz z bramą wjazdową z lwami - symbolami rodu Saurma von Jeltch, dawną wozownię, spichlerz folwarczny i stajnię z oficynami mieszkalnymi z pocz. XIX w.

Kopalina (stacja: **Kopalina**) – wieś, ok. 300 mieszk. Spośród ciekawszych obiektów warto wskazać neoklasycystyczny budynek dawnej karczmy i dawny cmentarz z XIX wieku.

Minkowice Oławskie (stacja: **Minkowice Oławskie**) – wieś, ok. 900 mieszk. Warty uwagi jest kościół pw. św. Jana Nepomucena, szachulcowy, z 1716 roku z wieżą betonową z 1937 roku.

Biskupice Oławskie (stacja: **Biskupice Oławskie**) – wieś, ok. 300 mieszk. Na tutejszym cmentarzu znajduje się dzwonnica z końca XIX wieku oraz w przysiółku Celina - pomnik pamięci mieszkańców Biskupic Oławskich, którzy zginęli podczas I wojny światowej.

Wrocław Brochów / fot. Wojciech Głodek, 9 sierpnia 2013 roku

D8 WROCŁAW – MIĘDZYLESIE/LICHKOV

SRJP 230: Wrocław Główny – Kamieniec Ząbkowicki – Kłodzko Główne – Kudowa Zdrój / Międzylesie – Lichkov

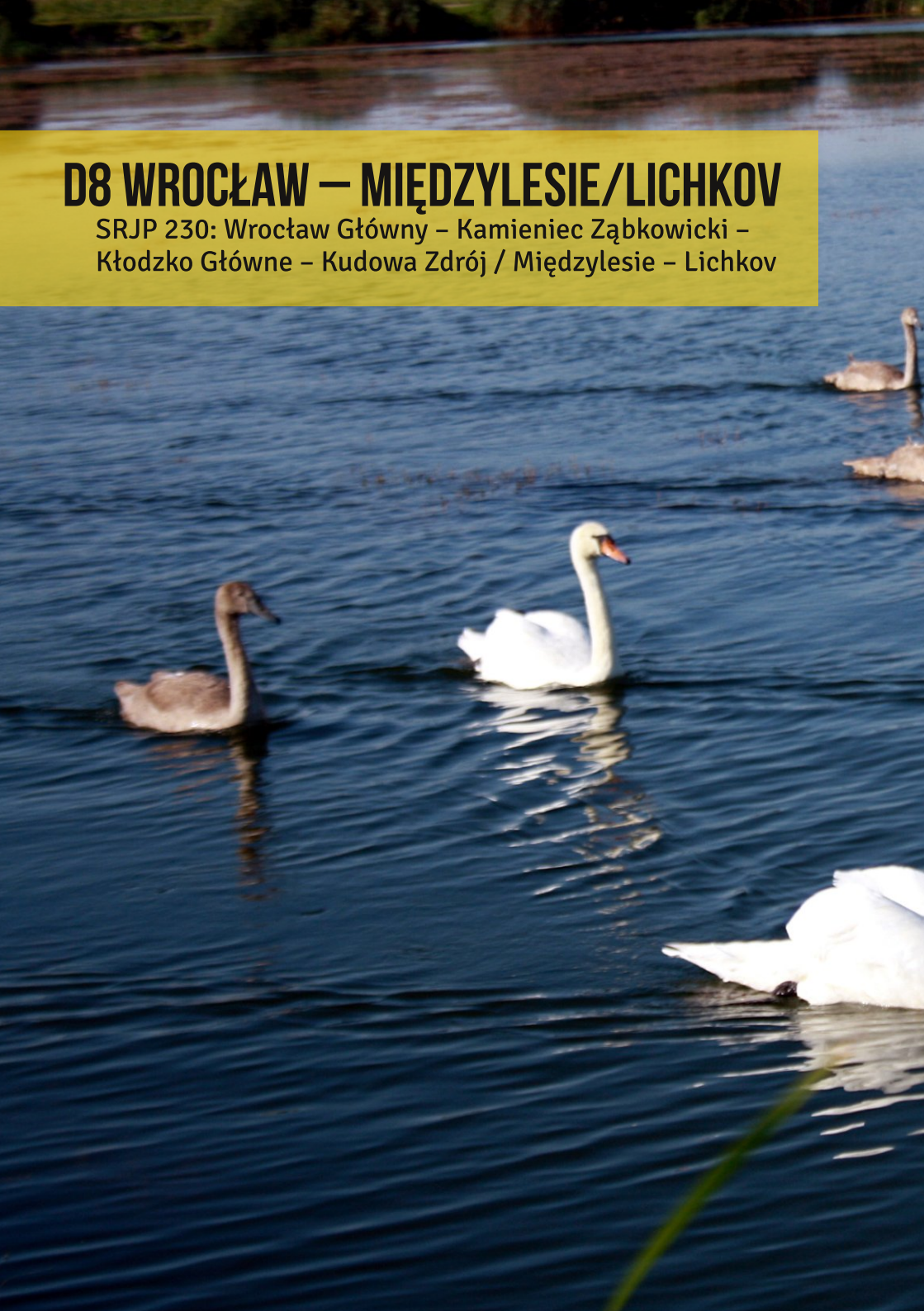

Powiat strzeliński, to także piekna przyroda.
Na zdjęciu łabędzie na zbiorniku wodnym w Kalinowej.
fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Strzelinie

Linia kolejowa z Wrocławia do Międzylesia była do użytku oddawana etapami; w 1871 roku uruchomiono nizinny odcinek z Wrocławia do Strzelina, w następnych latach co roku przedłużano go dalej: do Ziębic, do Barda Śląskiego, Kłodzka i w końcu w lecie 1875 roku do Miedzylesia. Równolegle budowano linię kolejową z Ústí nad Orlicí. Pierwszy pociąg pokonał przejście graniczne, wówczas prusko-austriackie, 15 października 1875 roku. 4 maja 1947 roku pojechał tędy po raz pierwszy Balt-Adria Express w relacji Gdynia - Warszawa - Lichkov - Praha. Na początku lat 90. XX wieku całą linię zelektryfikowano.

Podobnie jak w poprzednim roku na trasie Wrocław – Kłodzko kursuje 13 par pociągów osobowych w dni robocze i 11 w dni wolne, na trasie Wrocław – Bystrzyca Kłodzka – 10 par w dni robocze praz 7-8 w dni wolne oraz na trasie Wrocław – Międzylesie 8 par w dni robocze i 6-7 w dni wolne; te ostatnie wsparte zostaną przez 2 dodatkowe codzienne pary pociągów relacji Kłodzko Główne – Międzylesie.

Wśród wyżej wymienionych pociągów jest 5 codziennych pociągów przedłużonych po stronie czeskiej: "Orlice" relacji Wrocław Główny – Usti nad Orlici – Wrocław Głowny, "Nysa" relacji Usti nad Orlici – Kłodzko Główne – Usti

W ramach projektu "Naturowe trasy pieszo-rowerowe - Natura łączy samorządy" odtworzone zostały m.in schody prowadzące na Gromnik.
fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Strzelinie

nad Orlici (w weekendy Pardubice – Kłodzko Główne – Usti nad Orlici), "Czarna Góra" relacji Wrocław Główny – Lichkov – Wrocław Główny, "Śnieżnik" relacji Usti nad Orlici – Kłodzko Główne – Usti nad Orlici oraz "Glacensis" relacji Pardubice hl.n. – Wrocław Główny – Pardubice hl.n.

Wszystkie pociągi na tej trasie prowadzą Przewozy Regionalne, większość elektrycznymi zespołami trakcyjnymi. Wyjątkiem są pociągi transgraniczne rozpoczynające obieg w Czechach, które prowadzone są lokomotywą elektryczną ze składem wagonowym (głównie czeskie odnowione wagony lub zdeklasowane "jedynki" Przewozów Regionalnych).

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Smardzów (stacja: **Smardzów Wrocławski**) – wieś, ok. 200 mieszk. Stacja kolejowa jest położona przy drodze łączącej Smardzów z Żernikami Wrocławskimi, gdzie warto zobaczyć park pałacowy z XVII wieku.

Żórawina (stacja: **Żórawina**) – wieś, ok. 2,1 tys. mieszk., siedziba gminy. Znajduje się tutaj gotycki kościół obronny z połowy XIV w., gruntownie przebu-

Wzgórza Strzelińskie
fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Strzelin

dowany na pocz. XVII wieku w stylu manierystycznym; pozostałości dworu obronnego z XIV wieku wraz z parkiem krajobrazowym z XVIII-XIX wieku; pozostałości fortyfikacji ziemnych z XVI/XVII wieku.

Węgry (stacja: **Węgry**) – wieś, ok. 600 mieszk. Na uwagę zasługuje dwór z XVIII wieku przebudowany w stylu neogotyckim oraz gotycki kościół pw. św. Jadwigi z XIV/XV wieku.

Za stacją Węgry linia kolejowa wkracza na teren powiatu strzelińskiego, który leży we wschodniej części województwa dolnośląskiego. Turyści, którzy chcą czynnie spędzić wolny czas, znajdą tu wiele atrakcji. Miejscem chętnie odwiedzanym jest Gromnik, najwyższe wzniesienie Wzgórz Strzelińskich. Na jego szczycie znajduje się wieża widokowa oraz relikty murów średniowiecznego zamku. W ubiegłym roku w ramach projektu "Naturowe trasy pieszo-rowerowe – Natura łączy samorządy" zostały otwarte trasy, wyposażone w całą infrastrukturę turystyczną (wiaty, stojaki rowerowe, tablice informacyjne) biegnące przez gminy należące do powiatu strzelińskiego. Miłośnicy kąpieli mogą skorzystać z usług Aquaparku Granit, a w czasie letnim z Ośrodka Wypoczynkowego w Białym Kościele.

Odbudowana wieża ratusza w Strzelinie
fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Strzelin

Na terenie powiatu strzelińskiego odbywa się również wiele ciekawych imprez. Koniecznie trzeba wspomnieć o Jarmarku Produktu Lokalnego, który odbywa się w każdą pierwszą sobotę września na strzelińskim Rynku. (SPwS)

Boreczek (stacja: **Boreczek**) – wieś, ok. 200 mieszk. Znajdziemy tutaj jeszcze jeden dolnośląski pałac z folwarkiem z lat 40. XIX w. (ob. własność prywatna).

Warkocz (stacja: **Warkocz**) – wieś, ok. 200 mieszk. W miejscowości można obejrzeć zespół dworski z drugiej poł. XVIII w., przebudowany w pocz. XIX w. i w XX w.

Strzelin (stacja: **Strzelin**) – miasto, ok. 100-200 m n.p.m, ok. 13 tys. mieszk.

Gmina Strzelin leży na pograniczu Równiny Wrocławskiej i malowniczych Wzgórz Strzelińskich. Ponad 12-tysieczny Strzelin słynie z doskonałego granitu, a miejscowa kopalnia należy do największych w Europie. Kamieniołom ma ponad 650 metrów długości, 300 m szerokości i 120 m głębokości. Odwiedzający Strzelin turyści mogą m.in. korzystać z wież widokowych oraz nowoczesnego Aquaparku Granit. (UMiGS)

Biały Kościół (stacja: **Biały Kościół**) – wieś, ok. 180-203 m n.p.m., ok. 300 mieszk.

Jarmark to nie tylko duża ilość ciekawych stoisk ale również dobra zabawa podczas koncertów. fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Strzelinie

Wzgórza Strzelińskie to przepiękne i praktycznie nieskażone działalnością człowieka, tereny. Ścieżki piesze i rowerowe zachęcają amatorów aktywnego wypoczynku do wędrówek po malowniczym paśmie podgórskim, którego najwyższym wzniesieniem jest tajemnicze wzgórze Gromnik (393 m n.p.m.). U podnóża Wzgórz Strzelińskich leży miejscowość Biały Kościół, w której działa letniskowy ośrodek wypoczynkowy. Do najcenniejszych zabytków ziemi strzelińskiej należą: Rotunda Św. Gotarda, Dom Książąt Brzeskich, wieża ratuszowa oraz liczne świątynie. (UmiGS)

Henryków (stacja: **Henryków**) – wieś, ok. 3,2 tys. mieszk. Miejscowość posiada zachowany historyczny układ urbanistyczny, z XIII do pocz. XX wieku. Wyróżniającym Henryków obiektem jest niewątpliwie zespół klasztorny oo. Cystersów wraz z parkiem krajobrazowym w stylu angielskim z XIX wieku, w którym rośnie trzeci pod względem wieku cis w Polsce.

Staw Ośrodka Wypoczynku Świątecznego w Białym Kościele
fot. archiwum Urzędu Miasta i Gminy Strzelin

Ziębice (stacja: **Ziębice**) – miasto, ok. 200-280 m n.p.m., ok. 9,3 tys. mieszk. Miasto Ziębice w obrębie starówki wyznaczonej linią murów obronnych stanowi obszar zabytkowej zabudowy miejskiej z XVII-XIX wieku. Znajduje się tu wiele cennych starszych zabytków architektury. Warte uwagi są też założony przeszło 100 lat temu staraniem mieszczan ziębickich park miejski oraz działające tu od lat 70. XX wieku, jedyne w Polsce, Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego.

Starczów (stacja: **Starczów**) – wieś, ok. 700 mieszk. Interesującycm obiektem może być dawny dwóre sołecki, w którym obecnie zlokalizowano schronisko młodzieżowe.

Kamieniec Ząbkowicki (stacja: **Kamieniec Ząbkowicki**) – wieś, ok. 4,2 tys. mieszk., siedziba gminy. Z pewnością warto tu wysiąść, by zwiedzić zespół pałacowy Marianny Orańskiej z drugiej połowy XIX w. od kilku lat intesywnie remontowany (czytaj więcej: "Pałac w Kamieńcu Ząbkowickim" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 1/2013); zespół klasztorny oo. Cystersów z XIV-XIX w., w którym mieści się filia Archiwum Państwowego we Wrocławiu oraz izba pamięci Towarzystwa Miłośników Ziemi Kamienieckiej; kościół ewangelicki z XIX wieku i willa z ogrodem z 1880 roku.

Suszka (stacja: **Suszka**) – wieś, ok. 100 mieszk. W miejscowości: kościół filialny pw. MB Bolesnej z 1687 roku, przebudowany w XIX wieku.

Bardo (stacja: **Bardo Śląskie**) – miasto, ok. 250-550 m n.p.m., ok. 2,8 mieszk. Bardo to skarbnica zabytków, legend i historii regionu. Warto zobaczyć: pocysterskie Klasztor Ojców Redemptorystów i Bazylikę Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, Muzeum Sztuki Sakralnej, kamienny most z XVI wieku oraz wznoszącą się nad miastem, na Bardzkiej Górze, kalwarię. W Bardzie znajdują się trzy szlaki rowerowe (czerwony, niebieski i zielony), trzy szlaki piesze (żółty, zielony i niebieski) oraz szlak kajakowy Nysy Kłodzkiej (Bystrzyca Kłodzka - Kłodzko - Bardo - Topola).

Ławica (stacja: **Ławica**) – wieś, ok. 280-320 m n.p.m., ok. 300 mieszk. Zachowany układ przestrzenny wsi łańcuchowej wzdłuż Nysy Kłodzkiej. Warto zobaczyć neorenesansowy i neobarokowy pałac z XVII wieku, barokową kaplicę św. Anny z XVIII wieku oraz hydroelektrownię przepływową z lat 20. XX wieku.

Kłodzko (stacje: **Kłodzko Główne, Kłodzko Miasto**) – miasto, ok. 290-370 m n.p.m., ok. 29 tys. mieszk., siedziba powiatu. Kłodzko posiada jeden z bogatszych układów zabytkowych starego miasta, warte zobaczenia są: bastionowa twierdza na miejscu wcześniejszego zamku z 1577 roku, późnogotycki kościół

Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny ukończony w początku XVI wieku, barokowy zespół klasztorny pofranciszkański, gotycki most na Młynówce z XIII/XIV wieku z barokowymi figurami, ze względu na stylistykę porównywany do mostu Karola w Pradze, ratusz z końca XIX wieku z renesansową wieżą oraz renesansowe i barokowe kamienice z XVI-XVIII wieku.

Krosnowice (stacja: **Krosnowice Kłodzkie**) – wieś, ok. 2,5 tys. mieszk. Godny uwagi jest zespół pałacowy w Krosnowicach Górnych z XVIII-XIX wieku, a także kościół pw. św. Jakuba z XIV-XVIII wieku wraz z murem podcieniowym i budynkiem bramnym.

Gorzanów (stacja: **Gorzanów**) – wieś, ok. 900 mieszk. Tutaj na zainteresowanie zasługuje zespół zamkowy w Gorzanowie z końca XVI wieku, przebudowywany w II poł. XVII wieku i XIX wieku, obecnie w renowacji (czytaj więcej:

Pociąg ČD 1917 Śn
w przygotowany

"Rowerowe odkrycie" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 3/2014); zespół kościoła parafialnego św. Marii Magdaleny z II poł. XIV wieku; kaplica odpustowa pw. św. Antoniego Padewskiego zbudowana w I poł. XVIII w. na Górze Dębowej.

Bystrzyca Kłodzka (stacja: **Bystrzyca Kłodzka, Bystrzyca Kłodzka Przemieście**) – miasto, ok. 330-385 m n.p.m., ok. 11 tys. mieszk.

Gmina Bystrzyca Kłodzka to jeden z najpiękniejszych zakątków ziemi kłodzkiej. Jest to teren atrakcyjny turystycznie, charakteryzujący się łagodnym, podgórskim klimatem. Obszar Gminy rozciąga się pomiędzy Górami Bystrzyckimi od zachodu a Masywem Śnieżnika od wschodu. To właśnie te góry poprzez swoje znakomite ukształtowanie oferują niezapomniane atrakcje dla turystów, począwszy od pieszych wycieczek i górskich wędrówek po białe szaleństwo na wielu wytyczonych i dobrze przystosowanych trasach biegowych i zjazdowych.

ieżnik z Pardubic do Kłodzka Głównego mija się z szynobusem KD do Kudowy-Zdroju. Lokomotywa
m specjalnie w 2012 roku malowaniu "Vlakiem na Euro" / fot. Wojciech Głodek, 31 maja 2014 roku

Pod względem ukształtowania jest to teren o dużym zróżnicowaniu: od położonych w dolinach miejscowości po wsie górskie. Gmina Bystrzyca Kłodzka obejmuje 38 wsi, z czego dwie o znaczących walorach uzdrowiskowych: Międzygórze i Długopole-Zdrój. Międzygórze to zaczarowana kraina baśni i legend, pretendująca jednocześnie do rangi uzdrowisk klimatycznych. Malownicze położenie Międzygórza u stóp Masywu Śnieżnika a także charakterystyczna zabudowa w stylu tyrolskim i norweskim dodają miejscowości wyjątkowego uroku. Stale rozwijająca się baza noclegowa, gastronomiczna i towarzysząca sprawia, że Międzygórze jest stolicą sportu, turystyki i rekreacji.

Miasto Królewskie Bystrzyca Kłodzka, jak sama nazwa wskazuje, jest bogata w zabytki, historię i kulturę. Swą charakterystyczną tarasową zabudową sprawia że posiada jedną z najpiękniejszych panoram miejskich, zadziwiając tym samym niejednego odwiedzającego. Wytyczona po mieście Miejska Trasa Turystyczna sprawia, że nie sposób ominąć jakiegokolwiek z miejskich zabytków, choć czasem warto lekko z niej zboczyć, zagłębić się w nieznane zaułki i krużganki, przystanąć na chwilę, wsłuchując się w echa dawnych lat.

Gmina Bystrzyca Kłodzka jest przystosowana nie tylko dla turystów aktywnych, których temperament i energia nie pozwala zbyt długo pozostać w jednym miejscu. Oferując bogaty wachlarz szlaków pieszych, rowerowych, nordic walking, biegowych i zjazdowych poprzez wspinaczkę górską, oraz jazdę konną. Turyści, którzy pragną chwili wyciszenia, właśnie tu mogą zasmakować prawdziwej oazy spokoju od czasu do czasu zagłuszonej śpiewem ptaków oraz dźwiękiem szumiących potoków i lasów. To właśnie tu wielu malarzy, pisarzy, poetów i filmowców od wieków szukało natchnienia czerpiąc energię z bogactwa naturalnego i architektonicznego. Teren Gminy Bystrzyca Kłodzka jest miejscem magicznym, bo kto choć raz zwita na tej ziemi, chce stale tu powracać. [UMiGBK]

Długopole-Zdrój (stacja: **Długopole Zdrój**) – wieś, ok. 540 mieszk., uzdrowisko. Długopole-Zdrój to perła uzdrowisk kłodzkich o łagodnym klimacie sprzyjającym dobremu wypoczynkowi i rekonwalescencji. Urokliwe kompleksy leśne, zmodernizowana baza rehabilitacyjna oraz miła rodzinna atmosfera pozwalają na szybką regenerację sił i powrót do zdrowia. Ukojenie znajdą tu przede wszystkim kuracjusze z problemami układu krążenia, trawienia, a także po stanach żółtaczki zakaźnej. (UmiGBK) (czytaj więcej: "Długopole-Zdrój – perełka wśród kłodzkich uzdrowisk" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 1/2014)

Domaszków (stacja: Domaszków) – wieś, ok. 1,2 tys. mieszk. Zainteresowanie turystów może budzić kościół pw. św. Mikołaja z połowy XVI wieku oraz drewniane i murowane domy z początku XIX w.

Roztoki (stacja: **Roztoki Bystrzyckie**) – wieś, ok. 430 mieszk. We wsi: dwór, obecnie dom nr 16, z poł. XVI wieku, przebudowany w XIX-XX wieku; kościół pw. św. Marcina z II poł. XVIII wieku.

Międzylesie (stacja: **Międzylesie**) – miasto, ok. 435-470 m n.p.m., ok. 2,8 tys. mieszk. Międzylesie zachowało w pełni oryginalny zabytkowy układ urbanistyczny ukształtowany w XVII wieku; centrum to rynek o kształcie zbliżonym do klina, przy którym znajduje się większość najcenniejszych zabytków. Warty zobaczenia jest również barokowy zespół zamkowo-pałacowy z XIV wieku, przebudowywany pod koniec XVI i XVII wieku (obecnie hotel).

Lichkov (stacja: **Lichkov**) – wieś przygraniczna nad Cichą Orlicą w kraju pardubickim w Czechach, ok. 530-560 m n.p.m., ok. 570 mieszk. W środku wsi neorenesansowy kościół pod wezwaniem św. Józefa z końca XVIII wieku.

Stacja Międzylesie.
fot. Grzegorz Wąsowicz

D10 WROCŁAW – OSTRÓW WLKP.

SRJP: 200 Wrocław Główny – Ostrów Wlkp. – Łódź Kaliska – Warszawa Wschodnia

EN57-646 jako pociąg R 16121 Sudety z Łodzi Kaliskiej do Kłodzka Głównego wjeżdża na peron 2 stacji Wrocław Nadodrze. fot. Wojciech Głodek, 19 października 2013 roku

Łącznicę z Grabowna Wielkiego (na linii Oleśnica - Krotoszyn) do Ostrowa Wielkopolskiego wybudowano w 1910 roku jako szlak o znaczeniu lokalnym. W 1918 roku przecięła ją granica polsko-niemiecka i Międzybórz stał się ostatnią stacją na terytorium Niemiec - ruchu transgranicznego nie prowadzono. Po 1945 roku łącznica stała się częścią głównej magistrali łączącej centralną Polskę z Dolnym Śląskiem - kursowały tędy prawie wszystkie pociągi dalekobieżne z Warszawy i Łodzi do Wrocławia i dalej - do Kłodzka, Jeleniej Góry czy Legnicy.

5 codziennych par pociągów łączy Oleśnicę z Ostrowem Wielkopolskim (w tym 4 z/do Wrocławia), z czego - "Calisia" i "Widawa" - z Łodzią Kaliską.

Dąbrowa (stacja: **Dąbrowa Oleśnicka**) – wieś, ok. 360 mieszk. We wsi: budynek dawnej kuźni wykorzystywany nadal zgodnie z przeznaczeniem.

Dobroszyce (stacja: **Dobroszyce**) – wieś, ok. 2,4 tys. mieszk., siedziba gminy. Miejscowość posiada zwarty układ przestrzenny z rynkiem i częściowo zachowaną małomiasteczkową zabudową z XV-XVII w. oraz XIX w.; renesansowy zespół pałacowy z XVI/XVII w. użytkowany jako szkoła podstawowa; zespół budowli neogotyckich kościoła Braci Szkolnych i sierocińca z XIX w.

Grabowno Wielkie (stacja: **Grabowno Wielkie**) – wieś, ok. 1,2 tys. mieszk. Ciekawym zabytkiem jest sama stacja kolejowa z wieżą ciśnień z XIX w.; ponadto: eklektyczny dawny kościół ewangelicki z poł. XIX wieku; zbudowane na planie trójkąta, z widocznymi fragmentami wałów do 8 metrów wysokości od strony zewnętrznej grodzisko z X wieku.

Twardogóra (stacja: **Twardogóra**) – miasto, ok. 150-210 m n.p.m., ok. 6,8 tys. mieszk. Atrakcje turystyczne miejscowości to: historyczny środek miasta z rynkiem, kościół ewangelicki pw. Świętej Trójcy i Matki Boskiej z końca XIX wieku, neogotycka bazylika mniejsza pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych z końca XIX wieku, barokowy pałac z parkiem z początku XVIII wieku (obecnie zespół szkół); cmentarz żydowski.

Bukowina Sycowska (stacja: **Bukowina Sycowska**) – wieś, ok. 500 mieszk. We wsi znajduje się dwór z I poł. XIX wieku, obecnie budynek mieszkalny.

Międzybórz (stacja: **Międzybórz Sycowski**) – miasto, ok. 150-190 m n.p.m., ok. 2,4 tys. mieszk. Warty uwagi jest tutaj sam układ urbanistyczny miasta, zespół kościoła pw. św. Józefa z XIX/XX w., klasycystyczny kościół ewangelicki pw. Świętego Krzyża z XVIII-XIX w. z barokową wieżą, częściowo zachowane zespół folwarczny z XVIII-XX w. i fragmenty murów miejskich z XIV w.

D11 OLEŚNICA - KLUCZBORK

SRJP: 210 Oleśnica – Kluczbork

EN57-2068 oczekuje na odjazd jako R 60124 do Kluczborka na stacji początkowej Wrocław Głowny
fot. Wojciech Głodek, 9 sierpnia 2013 roku

W 1865 roku rząd Królestwa Pruskiego udzielił Towarzystwu Kolei Opolsko-Tarnogórskiej koncesję na budowę normalnotorowej linii kolejowej łączącej Wrocław z Fosowskiem w obecnym województwie opolskim. Pierwszy etap stanowiło połączenia Wrocławia z Oleśnicą. Pierwszy próbny pociąg pojechał tą trasą 20 maja 1868 roku, a 28 maja zainaugurowano przejazdy pasażerskie i otwarto oficjalnie zlokalizowane przy trasie dworce. Już 15 listopada tego samego roku przedłużono trasę do Kluczborka.

Z Oleśnicy w dni robocze jest 10 par pociągów osobowych do Kluczborka z czego 4 dalej do Lublińca, w dni wolne tylko 7 i 1 dodatkowo skrócony do Namysłowa, 4 dalej do Lublińca.

Solniki Wielkie (stacja: **Solniki Wielkie**) – wieś, ok. 500 mieszk. We wsi: kościół pw. św. Michała Archanioła z XV wieku, przebudowany w II poł. XIX wieku.

Bierutów (stacja: **Bierutów**) – miasto, ok. 140-170 m n.p.m., ok. 5,1 tys. mieszk. W miejscowości znajduje się zespół zamkowy z XIV-XIX wieku, neogotycki kościół pw. św. Józefa z końca XIX wieku, dawna synagoga, fragmenty murów obronnych z XIV/XV wieku, wieża ratuszowa z I poł. XV wieku.

www.krosnice.pl

EN57-628 jako pociąg R67835 z Wrocławia Głownego do Krotoszyna na stacji Wrocław Nadodrze
fot. Wojciech Głodek, 21 sierpnia 2012 roku

D12 WROCŁAW – KROTOSZYN

SRJP 200: Wrocław Główny – Ostrów Wlkp. – Łódź Kaliska – Warszawa Wsch.; SRJP 321: Oleśnica – Krotoszyn – Jarocin – Gniezno

Linię Oleśnica - Gniezno ukończono w 1875 roku. Obecnie jest ona w bardzo złym stanie i dawno straciła znaczenie w pasażerskim transporcie kolejowym.

Już od poprzedniego rozkładu jazdy na odcinku z Oleśnicy do Krotoszyna melduje się tylko 1 para pociągów w piątki i w niedziele. Jest to "Barycz" z Wrocławia do Poznania przez Krotoszyn i Jarocin, która krzyżuje się w okolicy Milicza, więc wykorzystanie jej do dojazdu w ten rejon na jednodniową wycieczkę nie jest możliwe. Można jedynie myśleć o weekendzie nad stawami milickimi – przyjazd piątkowym i powrót niedzielnym połączeniem.

Bukowice (stacja: **Bukowice Trzebnickie**) – wieś, ok. 1,9 tys. mieszk. Jest jedną z najdłuższych w Polsce (6,5 km), położona w Parku Krajobrazowym "Dolina Baryczy" i jednym z największych w Europie kompleksów stawów rybnych.

Krośnice (stacja: **Krośnice**) – wieś, ok. 1,8 tys. mieszk., siedziba gminy. Na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Krośnicach, po niemal trzykilometrowej trasie, gdzie znajduje się pięć przystanków jeździ Krośnicka Kolej Wąskotorowa. Pociągi prowadzą parowóz Px48-1907 z 1955, niegdyś kursujący na Wrocławskiej Kolei Dojazdowej oraz lokomotywa spalinowa WLs75-43.

Wierzchowice (stacja: **Wierzchowice**) – wieś, ok. 670 mieszk. Miejscowość posiada zachowany układ urbanistyczny z XVI-XVIII w. oraz dwór-pałac z XVII w. rodziny Reichenbachów z założonym w I poł. XIX wieku ogrodem angielskim.

Milicz (stacja: **Milicz**) – miasto, ok. 100-160 m n.p.m., ok. 12 tys. mieszk., siedziba powiatu. Warto zobaczyć zespół pałacowy z II poł. XVIII w. (obecnie zespół szkół) z pierwszym na Śląsku parkiem w stylu angielskim; ruiny zamku książąt oleśnickich z XIV w.; szachulcowy kościół ewangelicki, jeden z 6 tzw. "kościołów łaski" pw. św. Andrzeja Boboli z XVIII w.; grodzisko Chmielnik ze śladami osadnictwa z ok. 7000 lat p.n.e.

Rakłowice (stacja: **Rakoniewice Milickie**) – wieś, ok. 150 mieszk. Najciekawszy we wsi jest dawny cmentarz ewangelicki z ok. 1850 roku

Cieszków (stacja: **Cieszków**) – wieś, ok. 2 tys. mieszk. Wieś posiadała kiedyś prawa miejskie, zachował się układ urbanistyczny z XVIII-XX w. Warto zobaczyć barokowo-rokokowy kościół pw. Wniebowzięcia NMP z II poł. XVIII w. Osobliwością okolic jest największe na Dolnym Śląsku zimowisko nietoperzy w dawnej dworskiej piwnicy-chłodni znajdującej się na wschód od Cieszkowa. Co roku zimuje tu przeszło 200 nietoperzy należących do 7 gatunków: mopek, gacek brunatny, gacek szary, nocek duży, nocek rudy, nocek Nattera i mroczek późny.

31WE w stronę Wrocławia na peronie 6 stacji Węgliniec
fot. Wojciech Głodek, 7 września 2013 roku

D20 WĘGLINIEC – ŻARY

SRJP 356: Węgliniec – Zielona Góra

Sejmik Województwa Lubuskiego po raz kolejny przyjął uchwałę, na mocy której Województwo Lubuskie przekazało Województwu Dolnośląskiemu realizację części organizacji kolejowych przewozów pasażerskich na dwóch liniach - ciąg linii nr 275/14 od granicy województw do Żar (jako fragment trasy Legnica – Żagań – Żary) oraz linię nr 282 od granicy województw do Żar (jako fragment trasy Węgliniec – Żary). Przyjęcie takiego rozwiązania wynika ze specyfiki funkcjonowania Kolei Dolnośląskich – spółki będącej w 100% własnością samorządu wojewódzkiego, której realizacja przewozów zlecana jest bezpośrednio, z pominięciem zapisów Ustawy Prawo Zamówień Publicznych. Aby Koleje Dolnośląskie mogły obsługiwać trasy z Legnicy i Węglińca do Żar, potrzebne jest – zgodnie z zapisami Ustawy o publicznym transporcie zbiorowym – przejęcie przez Województwo Dolnośląskie zadań organizatora przewozów na „lubuskich" odcinkach ww. linii.

Na tym odcinków kursują 2 pary pociągów codziennych relacji Jelenia Góra – Zielona Góra ("Jelonek" obsługiwany przez Koleje Dolnośląskie oraz "Winnica" obsługiwana przez Przewozy Regionalne), które w dni robocze wzmacniają 2 dodatkowe pary pociągów Kolei Dolnośląskich relacji: Zgorzelec – Żary / Żary – Gryfów Śląski oraz Zgorzelec – Zielona Góra – Jelenia Góra. Wszystkie połączenia są obsługiwane szynobusami.

Węgliniec (stacja: **Węgliniec**) – miasto, ok. 3 tys. mieszk. Opis - patrz: D2.

Stary Węgliniec (stacja: **Stary Węgliniec**) – wieś, ok. 1,1 tys. mieszk. We wsi warty uwagi jest kościół pw. MB Szkaplerznej z XVII wieku z renesansową amboną i klasycystycznym ołtarzem.

Jagodzin (stacja: **Jagodzin**) – wieś, ok. 400 mieszk. W kwietniu 1945 roku w miejscowości mieścił się sztab 2 Armii Wojska Polskiego pod dowództwem gen. Karola Świerczewskiego.

Ruszów (stacja: **Ruszów**) – wieś, ok. 1,8 tys. mieszk. Przed II wojną światową miejscowość posiadała prawa miejskie, znajdowała się tu między innymi znana na Dolnym Śląsku fabryka czekolady, dwie huty szkła, odlewnia żelaza i największy na Dolnym Śląsku zakład produkujący sklejki, w którym pracowało ponad 2,5 tys. osób.

Okrąglica (stacja: **Okrąglica**) – osada, 27 mieszk. wg statystyki GUS z 2009 roku (BDL) (jedna z 2 najmniejszych miescowości na Dolnym Śląsku posiadających przystanek kolejowy).

SA108-006 Przewozów Regionalnych jako R70630 do Zielonej Góry,
SA135-003 Kolei Dolnośląskich jako KD 76146 do Legnicy i SA134-007
Kolei Dolnośląskich jako KD 76728 Jeleniej Góry oczekują na stacji Żary
fot. Wojciech Głodek, 29 marca 2013 roku

D25 LEGNICA – ŻARY

SRJP 270: Legnica – Żagań – Żary – Tuplice – Zasieki – Forst Lausitz

Linię zbudowano w poł. XIX w. jako część połączenia Wrocławia z Berlinem, była w całości dwutorowa, a w okresie międzywojennym na prawie całości uzyskiwano prędkość 160 km/h. To tędy kursował słynny "Latający Ślązak". W roku 1945 na odcinku od Miłkowic do granicy niemieckiej zlikwidowano jeden tor.

Między Legnicą a Żarami kursuje 6 par pociągów od poniedziałku do soboty i 5 par w niedzielę (o 1 mniej niż w zeszłym roku). 4 z nich obsługują Przewozy Regionalne, a 2 – wydłużone z Legnicy do Wrocławia ("Bóbr" i "Jan Kepler") – Koleje Dolnośląskie. Wszystkie połączenia obsługiwane są szynobusami.

Legnica (stacja: **Legnica**) – miasto na prawach powiatu, 113-168 m n.p.m., ok. 102 tys. mieszk. Opis - patrz: D2.

Miłkowice (stacja: **Miłkowice**) – wieś, ok. 2 tys. mieszk. Warto zobaczyć monumentalny dworzec z końca XIX w. z wieżą ciśnień i osiedlem kolejarskim.

Goliszów (stacja: **Goliszów**) – wieś, ok. 770 mieszk. We wsi znajduje się zespół dworski z XVIII-XIX w. oraz gotycko-barokowy kościół pw. NMP z XVI w.

Rokitki (stacja: **Rokitki**) – wieś, ok. 970 mieszk. W miejscowości: park dworski z XVIII wieku; ruiny neogotyckiego zamku, pierwotnie nawodnego; krzyż pokutny o wysokości 80 cm z wyrytą łopatą (narzędziem zbrodni).

Modła (stacja: **Modła**) – wieś, ok. 480 mieszk. W Modłej uwagę zwracają pozostałości zespołu pałacowego z XVI wieku; zespół młyna wodnego z początku XX wieku; kościół poewangelicki z 1874 roku według projektu Karla Lüdecke.

Wierzbowa (stacja: **Wierzbowa Śląska**) – wieś, ok. 530 mieszk. Budynek stacji kolejowej z końca XIX w. Inne zabytki: obserwacyjna wieża przeciwpożarowa Borów Dolnośląskich; kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVIII w.

Studzianka (stacja: **Studzianka**) - przystanek ten znajduje się w lesie na terenie dawnego poligonu lotniczego Północnej Grupy Wojsk w trójkącie poligonowym pomiędzy miejscowościami: Wierzbowa, Trzebień, Przemków. W pobliżu nie ma żadnych zabudowań mieszkalnych, gdyż pozostałości wsi Armadebrunn zostały rozebrane przez polskich szabrowników i wojska radzieckie w latach 60. XX wieku. Stacja została wybudowana około 1920 roku jako bliźniacza do pobliskiej Wierzbowej. Do 1992 roku była tutaj stacja towarowa z rampą przeładunkową i dworzec kolejowy do obsługi eszelonów wojskowych dla pobliskiego poligonu. Zostały jednak rozebrane w 2004 roku. Mimo braku infrastruktury pociągi zatrzymują się tu zawsze w okresie wiosenno-letnim - ze względu na ludzi zbierających runo leśne w pobliskich borach.

Kościelna wieża i górący nad miastem zamek widoczny jest niezależnie od której strony wjeżdżamy do Kamieńca Ząbkowickiego.
fot. Wojciech Głodek, 19 października 2013 roku

D35 LEGNICA – KŁODZKO

SRJP 230: Wrocław Główny – Kamieniec Ząbkowicki – Kłodzko Główne – Kudowa Zdrój / Międzylesie – Lichkov; SRJP 235: Legnica – Jaworzyna Śląska – Kamieniec Ząbkowicki – Nysa – Kędzierzyn Koźle

Jest to część tzw. Magistrali Podsudeckiej, historycznej linii kolejowej łączącej uprzemysłowione miasta Przedgórza Sudeckiego z kopalniami Śląska. Budowę magistrali ukończono w 1876 roku. W wyniku działań wojennych linia została częściowo uszkodzona, odbudowano ją jednak do 1947 roku, a latach 70. wyremontowano. Do lat 90. XX wieku jeździły tędy nawet pociągi międzynarodowe, potem nastąpił upadek przewozów pasażerskich. W tej chwili w części dolnośląskiej wykorzystywany jest tylko odcinek z Legnicy do Kłodzka i nie ma połączenia tą drogą z województwem opolskim – chociaż pojawiały się takie pomysły, np. zapowiadany w rozkładzie 2013/2014 interRegio Piast z Warszawy do Kudowy-Zdroju przez Kędzierzyn-Koźle (pociąg jednak nigdy nie pojechał, chwilowo kursowała kolejowa komunikacja zastępcza).

Koleje Dolnośląskie mają na tej linii 5 pociągów w dni robocze oraz 4 i pół w dni wolne. 1 para jest przedłużona z Kłodzka do i z Kudowy-Zdroju, a 1 skrócona do Dzierżoniowa. Na odcinku Jaworzyna Śląska – Świdnica – Dzierżoniów dochodzą do tego 4 pary codziennych pociągów relacji Wrocław – Dzierżo-

Zamek Piastowski z wieżą widokową
fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Jaworze

niów. Połączenia są rozłożone jako tako równomiernie, nie ma jednak żadnego wyróżnionego taktu.

Legnica (stacja: **Legnica, Legnica Piekary**) – miasto na prawach powiatu, 113-168 m n.p.m., ok. 102 tys. mieszk. Opis - patrz: D2.

Nowa Wieś Legnicka (stacja: **Nowa Wieś Legnicka**) – wieś, ok. 620 mieszk. Kościół pw. św. Bartłomieja z XIV wieku ze starym poniemieckim cmentarzem oraz krzyż pokutny z XVI wieku z rysunkiem miecza.

Przybyłowice (stacja: **Przybyłowice**) – wieś, ok. 220 mieszk. Na stoku nieodległej góry Górzec, będącej od wieków miejscem kultu, znaleziono złoty diadem kultury mykeńskiej, którego replikę można zobaczyć w jaworskim muzeum.

Jawor (stacje: **Stary Jawor, Jawor**) – miasto, ok. 24 tys. mieszk., siedziba powiatu. Jawor to miasto na styku historii i współczesności. Można tu poczuć klimat minionych wieków i spędzić wyjątkowy weekend w jednym z najpiękniejszych miast Dolnego Śląska. W jego centrum w oczy rzuca się ogromna

Wnętrze Kościoła Pokoju w Jaworze
fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Jaworze

bryła Ratusza z wysoką na 65 m wieżą. Wokół niego kolorowe kamienice z podcieniami. Kilka kroków dalej Kościół św. Marcina, którego budowa na przełomie XIII i XIV wieku trwała 30 lat, a wyryta na jednym z epitafium data 1362 wskazuje, że może to być najstarszy tego typu zabytek w Europie Środkowej. Stąd już blisko do Muzeum Regionalnego i na wieżę Zamku Piastowskiego, z której rozpościera się piękna panorama Pogórza Kaczawskiego. Nieodłączną częścią historii Jawora jest ewangelicki Kościół Pokoju, wpisany 13 grudnia 2001 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Znawcy sztuki i architektury mówią o nim „boskie dzieło ludzkich rąk", innych porusza wszechobecny błękit i niedająca się odkryć zwykłemu śmiertelnikowi przestrzeń, skrywająca tysiące biblijnych akcentów. To największa drewniana budowla na świecie, powstała na przekór losowi w XVII wieku. W piastowskim Jaworze historia łączy się z nowoczesnością. Warto tu przyjechać, warto tu wracać. (UMJ)

Rogoźnica (stacja: **Rogoźnica**) – wieś, ok. 750 mieszk. Miejscowość znana bardziej z niemieckiej nazwy "Groß Rosen", dzięki istniejącemu tutaj od 1940 do 1945 roku obozowi koncentracyjnemu. Początkowo był niewielkim obozem pracy, którego więźniowie byli wykorzystywani przy wydobywaniu granitu z po-

Jaworski rynek w dzień... i w nocy
fot. (x2) archiwum Urzędu Miejskiego w Jaworze

bliskiego kamieniołomu. Później stanął na czele ponad 100 placówek zlokalizowanych na całym Dolnym Śląsku. W roku 1983 powstało Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, które zabezpieczyło pozostałe eksponaty i rozpoczęło prace badawcze nad rekonstrukcją dziejów obozu.

Goczałków (stacja: **Goczałków**) – wieś, ok. 1400 mieszk., siedziba gminy. Kościół pw. Narodzenia NMP z pocz. XVI wieku i pozostałości folwarku z XVI-XIX wieku.

Strzegom (stacja: **Strzegom**) – miasto, ok. 17 tys. mieszk. Jeden z najwyższych gotyckich kościołów, Bazylika Mniejsza pw. św. Piotra i Pawła, zachowane fragmenty murów miejskich z XIII wieku, Wieża Targowa z XIV wieku, otwarte w grudniu 1905 roku łaźnie miejskie połączone z Domem Ludowym. Warto też odwiedzić zespół pałacowy z XVIII wieku w Morawie (obecnie stadnina koni) oraz Górę Krzyżową - najwyższy szczyt Wzgórz Strzegomskich - 354 m n.p.m., który wyrasta stromym zwieńczonym skałkami stożkiem na wschód od Góry Św. Jerzego, górując nad Strzegomiem.

Stanowice (stacja: **Stanowice**) – wieś, ok. 1100 mieszk. Zespół pałacowy z XVIII-XIX wieku oraz kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z XVIII w.

Jaworzyna Śląska (stacja: **Jaworzyna Śląska**) – miasto, ok. 5.2 tys. mieszk. Opis - patrz: D6.

Bolesławice (stacja: **Bolesławice Świdnickie**) – wieś, ok. 430 mieszk. Barokowy pałac, gotycki kościół św. Jadwigi z XIV wieku.

Świdnica (stacja: **Świdnica Miasto**) – miasto, ok. 250 m n.p.m., ok. 60 tys. mieszk., siedziba powiatu. Opis - patrz: D6.

Krzyżowa (stacja: **Krzyżowa**) – wieś, ok. 220 mieszk. Opis - patrz: D6.

Mościsko (stacja: **Mościsko Dzierżoniowskie**) – wieś, ok. 250 m n.p.m., ok. 1,1 tys. mieszk. Opis - patrz: D6.

Dzierżoniów (stacja: **Dzierżoniów Śląski**) – miasto, ok. ok. 260 m n.p.m., ok. 35 tys. mieszk., siedziba powiatu. Opis - patrz: D6.

Piława Górna (stacja: Piława Górna) – miasto, ok. 289-376 m n.p.m., ok. 6,8 tys. mieszk. Pałac Gladishof z połowy XIX wieku, zabytkowy zespół dworca

kolejowego z końca XIX wieku, wiatrak z XVIII wieku, wiatrak z XVIII wieku oraz wybudowane w latach 1744-1754 "Osiedle Braci Morawskich".

Ząbkowice Śląskie (stacja: **Ząbkowice Śląskie**) – miasto, ok. 250-300 m n.p.m., ok. 22 tys. mieszk., siedziba powiatu. Miasto Krzywej Wieży i Frankensteina jest jednym z ciekawszych miejsc na Dolnym Śląsku pod względem bogactwa historii, kultury i zabytków. Powstało w drugiej połowie XIII wieku jako miasto założone na prawie niemieckim przez kolonistów z Frankonii i przez nich zostało nazwane Frankenstein. Nazwę tę nosiło do 1945 roku. Istnieją także przypuszczenia co do związku dzieła Mary Shelley z niemiecką miejscowością Frankenstein i aferą grabarzy z 1606 roku. O wywołanie panującej wówczas zarazy posądzono ośmiu grabarzy, których poddano torturom, podczas których przyznali się, że sporządzali trujący proszek ze zwłok. Proszek ten rozsypywali w różnych domach, przez co wielu ludzi zatruło się i zmarło. Legenda Frankensteina wciąż żyje na kartach ząbkowickiej historii, o czym świadczy „Weekend z Frankensteinem" – impreza plenerowa, odbywająca się cyklicznie w miesiącu sierpniu. Na gości i turystów czeka tu także wiele zaskakujących, tajemniczych i ciekawych atrakcji. Jedną z nich jest Krzywa Wieża - wizytówka Ząbkowic Śląskich - druga w Europie, zaraz po włoskiej Pizie. Jest to najwyższa krzywa wieża w Polsce (34 m.), a jej odchylenie od pionu wynosi 2,14 metra. Swoje święto obchodzi co roku w lipcu podczas „Dni i Nocy Krzywej Wieży" – kulturalno-rekreacyjnego wydarzenia, które ściąga turystów i gości na specjalne wydarzenia, występy gwiazd, happeningi i inne atrakcje.

Warto zwiedzić także ruiny ząbkowickiego zamku po rewitalizacji, zabytkowe kościoły oraz nową atrakcję turystyczną „Śladami dr. Frankensteina" w Izbie Pamiątek Regionalnych, obejmującą „Laboratorium dr. Frankensteina", „Salę grabarzy" oraz „Salę Tortur' i „Loch Głodowy" w Krzywej Wieży. O wielu innych tajemniczych i ciekawych miejscach, dowiedzieć się można spacerując Miejską Trasą Turystyczną. Zapraszamy również do pięknego, zrewitalizowanego Parku Miejskiego im. Sybiraków. [UMZŚ]

Kamieniec Ząbkowicki (stacja: **Kamieniec Ząbkowicki**) – wieś, ok. 4,2 tys. mieszk., siedziba gminy. Opis - patrz: D8.

Bardo (stacja: **Bardo Śląskie**) – miasto, ok. 250-550 m n.p.m., ok. 2,8 mieszk. Opis - patrz: D8.

Kłodzko (stacje: **Kłodzko Główne, Kłodzko Miasto**) – miasto, ok. 290-370 m n.p.m., ok. 29 tys. mieszk., siedziba powiatu. Opis - patrz: D8.

Cały odcinek linii D35 z Legnicy do Kamieńca Ząbkowickiego stanowi fragment tzw. "Magistrali Podsudeckiej" prowadzącej dalej aż do Kędzierzyna-Koźle. Mimo że jest to już stacja poza dzisiejszymi granicami Dolnego Śląska, warto wspomnieć o Racławicach Śląskich. Organizowany tu Piknik Kolejowy to już kilkuletnia tradycja – impreza, w formie pikniku przybliża bogatą historię kolei. W tym roku odbędzie się w dniach 30-31. 05 – w 2014 roku został podniesiony do rangi imprez województwa opolskiego. Organizacją imprezy zajmuje się Stowarzyszenie Miłośników Kolei w Racławicach Śląskich, które nawiązało współpracę z Muzeum Kolejnictwa z Warszawy, dzięki czemu trwają prace nad stworzeniem skansenu w Racławicach. Tradycją już jest, że na racławickim pikniku pojawia się czynny parowóz Ty42-24 z Pyskowic oraz miniaturowa kolejka z Czech. Na pikniku występuje znana w całym regionie orkiestra dęta. Można rekreacyjnie przejechać się drezynami lub wziąć udział w konkursie drezyn ręcznych. Wewnątrz dworca kolejowego znajdują się wystawy na temat historii kolei oraz makieta kolejowa. Co roku staramy się wprowadzać nowe atrakcje.

[Stowarzyszenie Miłośników Kolei Racławice Śląskie]

Stacja Szklarska Poręba Górna przed remontem: od lewej szynobus Kolei Dolnośląskich, szynobus GW Train Regio i lokomotywa PKP Intercity
fot. Grzegorz Wąsowicz

D61 JELENIA GÓRA – HARRACHOV

SRJP 240: Wrocław Główny – Wałbrzych Główny – Jelenia Góra – Szklarska Poręba – Harrachov

Kolei Izerska - jak nazywane jest połączenie kolejowe Szklarska Poręba - Kořenov - to malowniczy szlak, który ponownie został uruchomiony w 2010 roku po przeszło 65 latach nieużytkowania. Ta niezwykła linia kolejowa, wybudowana na początku ubiegłego wieku, jest jedną z najciekawszych w Polsce. Tajemnicze zakola, górskie urwiska, fauna i flora Gór Izerskich niemal na wyciągniecie ręki sprawia, że sama podróż żelazną Koleją Izerską jest atrakcją. Zimą z okien pociągu podziwiać można ośnieżone krajobrazy i szczyty gór otaczających Szklarską Porębę. Połączenie cieszy się dużą popularnością po obu stronach granicy. Zwłaszcza w weekendy wielu turystów, ale również i mieszkańców przygranicznych miejscowości, wybiera się na wycieczkę szynobusem. Od jesieni do wiosny z tego międzynarodowego połączenia korzysta wielu narciarzy klasycznych, którzy Koleją Izerska mogą dojechać do Ośrodka Narciarstwa Biegowego w Jakuszycach. Tam do dyspozycji mają ponad 100 km świetnie przygotowanych tras. W miesiącach letnich z Kolei Izerskiej chętnie korzystają rowerzyści. Całe rodziny mogą wybrać się na wycieczkę rowerową do Czech, a potem, pełne wrażeń, wrócić pociągiem do Szklarskiej Poręby. Na

przejechanie pociągiem ze Szklarskiej do Korenova w jedną stronę liczyć trzeba około 35 min. Po dojechaniu na stację kolejową w Korenovie zwiedzić można muzeum kolei zębatej. Są tam m.in zdjęcia sprzed stu lat dokumentujące budowę kolei w Karkonoszach. Więcej informacji o kolei w Szklarskiej Porębie: www.kwszp.info [UMSP]

Między Jelenią Górą a Szklarską Porębą kursuje 6 codziennych par pociągów osobowych oraz 1 dodatkowa para pociągów przyspieszonych w dni wolne. Prawie wszystkie pociągi jadą w relacji Wrocław Główny – Szklarska Poręba, za wyjątkiem pierwszego porannego pociągu, który w dni robocze jedzie z Wrocławia, a w dni wolne – z Wałbrzycha oraz 1 pary pociągów relacji Poznań Główny – Szklarska Poręba – Poznań Główny ("Kamieńczyk"). Na tej trasie kursują też 2 pary dalekobieżnych pociągów TLK relacji Warszawa Wschodnia – Szklarska Poręba Górna "Śnieżka" i "Karkonosze" (z wagonami bezpośrednimi do/z Lublina).

Ciekawostką jest, że wszystkie pociągi docierające do stacji Szklarska Poręba Górna, mają swoje "turystyczne" nazwy. Poza wymienionymi już są to

Kolej Izerska / fot. (x2) Krzysztof Sadurski

"Izery", "Chojnik", "Szrenica" (przyspieszony), "Łomnica", "Chybotek" i "Rudawy". Połączenia TLK i regio "Kamieńczyk" obsługiwane są składami wagonowymi, przy czym PKP Intercity używa zazwyczaj starszych wagonów do swoich połączeń TLK, natomiast Przewozy Regionalne zestawiają "Kamieńczyka" z nowych, klimatyzowanych wagonów zmodernizowanych w 2014 z myślą o połączeniach REGIOeksperes. Wszystkie pozostałe pociągi osobowe obsługują Koleje Dolnośląskie, głównie dedykowanymi tej linii składami 36WEa (także w trakcji podwójnej). Pojawia się też zmodernizowany EN57AL ceniony szczególnie przez rowerzystów ze względu na większą ilość miejsca.

Między Szklarską Porębą a czeskim Harrachovem zaplanowano 4 całoroczne pary pociągów, wsparte przez 2 dodatkowe we wszystkie weekendy oraz w sezonie letnim i zimowym, a także – nowość od tego rozkładu – 1 dodatkową wieczorną parę w sezonie letnim. Poza wieczornym pociągiem, który odwiedza pustą stację Szklarska Poręba Górna, wszystkie pozostałe są stosunkowo nieźle skomunikowane z pociągami do i z Wrocławia. Po czeskiej stronie przesiadki są jeszcze lepsze, bo zaledwie kilkuminutowe.

Wszystkie połączenia obsługuje czeska spółka GW Train Regio starymi spalinowymi wozami motorowymi serii 810 zwanych popularnie "motorakami" w zestawieniach nawet potrójnym. Po polskiej stronie obowiązuje taryfa regionalna, przy czym o ile honorowane są wszystkie bilety Przewozów Regio-

Termy Cieplickie / fot. archiwum Term Cieplickich

Warsztaty w hucie "Julia"
fot. archiwum Urzędu Miasta Piechowice

nalnych, o tyle sprzedawane wyłącznie podstawowe (z ulgami ustawowymi, ale bez ulg handlowych) i tylko na odcinek do Szklarskiej Poręby. Można natomiast zakupić bez problemu bilety na koleje czeskie. Od przyszłego rozkładu jazdy Szklarska Poręba prawdopodobnie uzyska bezpośrednie połączenie z Libercem. Koleje Czeskie zamierzają przedłużyć część kursów kończących się obecnie w Harrachovie i zrezygnować z konieczności przesiadania się do pociągów GWTR. Może być to nawet 7 par pociągów w dwugodzinnym takcie.

Jelenia Góra (stacje: **Jelenia Góra, Jelenia Góra Zachodnia, Jelenia Góra Cieplice, Jelenia Góra Orle, Jelenia Góra Sobieszów**) – miasto na prawach powiatu, ok. 347-1416 m n.p.m. (największa rozpiętość pionowa wśród miast w Polsce), ok. 83 tys. mieszk. Opis - patrz: D6. (Jelenia Góra Cieplice - czytaj więcej: "Uzdrowiskowy Dolny Śląsk" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 3/2014)

Piechowice (stacje: **Piechowice Dolne, Piechowice, Górzyniec**) – miasto, ok. 360-480 m n.p.m., ok. 6,6 tys. mieszk. Wychodząc ze stacji kolejowej w centrum Piechowic turyści mogą odwiedzić niedawno utworzony Szlak Szklarski. Na tra-

Warsztaty w hucie "Julia"
fot. archiwum Urzędu Miasta Piechowice

sie szlaku znajduje się m.in. ostatnia pracująca huta szkła kryształowego w polskich Karkonoszach, pracownia artystycznego grawerowania szkła, Szklany Ogród i tematyczne murale. Trasa szlaku jest dobrze oznakowana, na jej przejście ze zwiedzaniem „Julii" należy zarezerwować min. 3 godziny.

Piechowice to niewielka miejscowość w pobliżu Szklarskiej Poręby. W oparciu o działającą tutaj Hutę „Julia", której korzenie sięgają XIX wieku, miasto opracowało unikatowy szlak, na którym goście mogą poznać historię szklarstwa na tym terenie. Turyści mogą obejrzeć m.in. Szklany Ogród, w którym niezwykle atrakcyjnie prezentują się zdjęcia w szkle wykonane technologią laserową 3D. Całość elementów małej architektury podświetlana jest diodami LED, co daje magiczny efekt szczególnie po zapadnięciu zmierzchu. Na szlaku spotkamy także pracownię artystycznego grawerowania szkła, w której możemy zamówić własną, oryginalną pamiątkę. W hucie „Julia", która została Produktem Tury-

stycznym roku 2014 Polskiej Organizacji Turystycznej, możemy uczestniczyć w warsztatach szklarskich, obserwować osobiście proces produkcyjny, a na koniec napić się pysznej kawy w „Kryształowej kawiarni”. (UMP)

Szklarska Poręba (stacje: **Szklarska Poręba Dolna, Szklarska Poręba Średnia, Szklarska Poręba Górna, Szklarska Poręba Huta, Szklarska Poręba Jakuszyce**) – miasto, ok. 440-886 m n.p.m., ok. 7 tys. mieszk. Przystanek "Szklarska Poręba Jakuszyce" na wys. 886 m n.p.m. jest najwyżej położonym czynnym przystankiem kolejowym na polskiej sieci kolejowej.

Szklarska Poręba położona na skraju dwóch pasm Sudetów Zachodnich: Karkonoszy i Gór Izerskich. To wymarzone miejsce do uprawiania aktywnego wypoczynku zarówno dla całych rodzin, jak i dla sportowców. Choć nie bez powodu kojarzona jest z bardzo popularnymi w naszym kraju sportami zimowymi, takimi jak: narciarstwo zjazdowe i narciarstwo biegowe, oferuje również wiele możliwości uprawiania sportów mniej znanych, choć zdobywających coraz większe grono miłośników. Na gości czekają w Szklarskiej Porębie setki kilometrów tras spacerowych, zapierające dech w piersiach panoramy, osobliwości przyrody, zabytki i muzea, naukowe ciekawostki, minerały dla poszukiwaczy skarbów, jedyne w swym rodzaju wydarzenia kulturalne, sportowe i rozrywkowe. I krystalicznie czyste powietrze!

Amatorzy białego szaleństwa mają do dyspozycji prawie 15 km tras i 20 wyciągów narciarskich oraz linowych kolei krzesełkowych. Warunki klimatyczne,

Park miejski w Piechowicach
fot. archiwum Urzędu Miasta Piechowice

przyrównywane bardzo często do tych panujących w Alpach, pozwalają utrzymać się grubej pokrywie śnieżnej nawet do wczesnej wiosny. Położona w Górach Izerskich Polana Jakuszycka to raj dla narciarskich biegaczy. Narciarskie trasy biegowe w Szklarskiej Porębie mają długość około 100 km, wszystkie tworzą pętle w kształcie listka koniczyny i łączą się ze sobą, dając możliwość ich dowolnego łączenia. Kultowa trasa przez „Samolot", malownicza dolina rzeki Izery, legendarna Osada Orle, schronisko Chatka Górzystów, to tylko niektóre z magicznych miejsc w Górach Izerskich.

Stoki górującej nad Szklarską Porębą Szrenicy to też idealne miejsce do uprawiania ski-touringu. Ski-touring to pewnego typu turystyka górska, która łączy narciarstwo zjazdowe i biegowe. Narty ski-touringowe umożliwiają podnoszenie pięty podczas podchodzenia i przemieszczania się po płaskim terenie

Czeskie pociągi retro docierają również na polską stronę
fot. (x2) Zygmunt Trylański

(jak w biegówkach) i jej zablokowanie, gdy chcemy zjeżdżać. Po dniu pełnym wrażeń w Szklarskiej Porębie czekają inne atrakcje, jak na przykład Rodzinny Park Rozrywki Esplanada, który proponuje zabawę na zjeżdżalni "Alpine Coaster" ze zjazdem „nad dachami" Szklarskiej Poręby czy zwariowaną zabawę Snowtubing, czyli jazdę po śniegu na gumowej dętce. [UMSP] (czytaj więcej: "Szklarska Poręba zimą. Narty – rakiety – ski-touring" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 4/2014)

Harrachov (stacja: **Harrachov**) – miasto, ok. 1700 mieszk., w kraju Libereckim w Czechach. W 1945 do miejscowości przyłączono osady Nový Svět i Rýžoviště, a w 1958 Mýtiny (dawne polskie Tkacze), gdzie znajduje się obecnie stacja kolejowa. Można się tutaj przesiąść na pociągi Kolei Czeskich i kontynuować podróż po południowej stronie Karkonoszy i Gór Izerskich.

D62 JELENIA GÓRA – ZEBRZYDOWA

SRJP 250: Jelenia Góra – Lwówek Śląski – Zebrzydowa

Zapora w Pilchowicach.
fot. Wojciech Głodek, 29 września 2013 roku

Kolej Doliny Bobru powstała w początkach XX wieku w Sudetach. Łączy Lwówek Śląski i Wleń z Jelenią Górą. W okresie międzywojennym na linii panował spory ruch turystyczny, na mniejszych stacjach, takich jak Pilchowice Zapora, Nielestno czy Marczów, sprzedawano po ponad 20 tysięcy biletów rocznie, natomiast we Wleniu - ponad 70 tysięcy. Obecnie, po ponad 100 latach od uruchomienia linii, taki ruch jest już nie do pomyślenia. Niezmienny pozostał tylko krajobraz, trasa w dużej części biegnie na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Bobru. Do dzisiaj przejażdżka Koleją Doliny Bobru jest celem wielu turystów. Jest to wszak najpiękniejszy, najbardziej malowniczy odcinek kolei w Polsce.

Niestety odcinek ten jest w coraz gorszym stanie. Coraz bardziej zmniejszana prędkość doprowadziła do tego, że Koleje Dolnośląskie zrezygnowały z prowadzenia codziennego ruchu. Pozostawiono 1 weekendową, stricte turystyczną, parę pociągów wydłużoną aż do Wrocławia. Szynobus wyjeżdża wcześnie rano, aby przez Legnicę, Zebrzydową i Lwówek Śląski, dotrzeć przed południem do Jeleniej Góry. Po południu wraca tą samą trasą.

Jelenia Góra (stacja: **Jelenia Góra**) – miasto na prawach powiatu, ok. 347-1416 m n.p.m. (największa rozpiętość pionowa wśród miast w Polsce), ok. 83 tys. mieszk. Opis - patrz: D6.

Jeżów Sudecki (stacja: **Jeżów Sudecki**) – wieś, ok. 6,2 tys. mieszk., siedziba gminy. Warto obejrzeć tutaj "Krzyż Kozacki" upamiętniający potyczkę koło wsi w okresie wojen napoleońskich, a także "Dom Gwarków" wybudowany w 1601 roku pełniący funkcję karczmy dla górników (jeden z najstarszych domów tego typu na Śląsku).

Siedlęcin (stacja: **Siedlęcin**) – wieś, ok. 1,8 tys. mieszk. Największą atrakcją miejscowości jest Wieża Rycerska, wzniesiona w XIV w. nad rzeką Bóbr. Jej wnętrze zdobią unikatowe w skali światowej malowidła, nawiązujące do życia i śmierci postaci św. Krzysztofa i legendy o Lancelocie - rycerzu króla Artura. Wieża ta jest jedną z największych wież tego typu w Europie (czytaj więcej: "Zaklęci w czasie. O wieży rycerskiej w Siedlęcinie" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 4/2014).

Pilchowice (stacja: **Pilchowice Zapora**) – wieś, ok. 630 mieszk.

Wizytówką całej gminy Wleń jest znajdująca się w Pilchowicach druga co do wielkości w Polsce (po Solinie) a najwyższa w kraju zapora kamienna. Ma koronę długości 270 metrów i powstała na początku XX wieku. Budowla wielokrot-

nie była testowana przez siły natury i skutecznie chroniła mieszkańców okolicznych miejscowości przed wielką wodą. Zapora pełni jeszcze jedną ważną funkcję – woda zgromadzona w zbiorniku retencyjnym napędza jednocześnie 6 turbin znajdującej się poniżej elektrowni wodnej. Dzięki działalności SKŻ "Horyzont" na Jeziorze Pilchowickim pojawiły się żaglówki. Władze gminy widzą możliwość rozwoju turystycznego regionu poprzez działania skupione na zagospodarowaniu zalewu: rejsy statku wycieczkowego, wytyczenie ścieżek spacerowych i rowerowych, lepsza oferta gastronomiczna dla zwiedzających. Dzięki budowie zapory i konieczności transportu dużych ilości materiałów powstała jedna z najpiękniejszych w kraju linia kolejowa łącząca Jelenią Górę z Lwówkiem Śląskim - "Kolej Doliny Bobru". Linia wiedzie przez zawieszony nad Jeziorem Pilchowickim stalowy most, 3 tunele, czteroprzęsłowy, kamienny wiadukt w Pilchowicach oraz mniejsze mosty, wiadukty i malownicze stacje. [UMiGW]

Nielestno (stacja: **Pilchowice Nielestno**) – wieś, ok. 320 mieszk. We wsi: zespół pałacowy z XVII-XIX wieku wraz z parkiem.

Wleń (stacja: **Wleń**) – miasto, ok. 230-240 m n.p.m., ok. 1,9 tys. mieszk.

Gmina Wleń leży w centrum Parku Krajobrazowego Doliny Bobru na obszarze 86 km2. W 12 sołectwach i mieście Wleń zamieszkuje na stałe ok. 4260 mieszkańców. Na tak niewielkiej powierzchni znajduje się niezliczona ilość atrakcji turystycznych: zabytki świeckie i sakralne, bogactwo walorów turystycznych i krajobrazowych. Największą z nich jest górujący nad Wleniem najstarszy murowany zamek w Polsce, wokół którego roztacza się Rezerwat Przyrody Góra Zamkowa. Jednym z właścicieli zamku był Henryk Brodaty, który w 1214 roku nadał Wleniowi prawa miejskie. W roku 1646 zamek został wysadzony i przez wiele lat pozostawał w ruinie. Niedawno zakończono prace ratujące zabytek. Obiekt jest udostępniony zwiedzającym i z zamkowej baszty znów można podziwiać przepiękną panoramę Karkonoszy, Gór Kaczawskich i Pogórza Izerskiego.

W centrum miasteczka uwagę przykuwa pomnik na postumencie będącym jednocześnie fontanną, przedstawiający dziewczynę karmiącą gołębie. Ustawiono go przed ratuszem w 1914 roku z okazji obchodów siedemsetlecia miasta. "Gołębiarka" nawiązuje do średniowiecznej tradycji organizowania co roku, w Środę Popielcową, targów gołębi. Dziś na targi do Wlenia zjeżdżają hodowcy z całego kraju. Na wieży ratusza widnieje unikatowa pamiątka po działającej we Wleniu przez 22 lata, od 1850, fabryce zegarów Albert Eppner & Co. Produ-

kowano tu m.in. zegarki kieszonkowe z brylantami w srebrze i złocie, zegary wiszące z wahadłem, chronometry okrętowe, zegary gabinetowe oraz wieżowe.

Usytuowanie Wlenia w otoczonej wzgórzami dolinie, przez którą płynie rzeka, zdecydowało o wytworzeniu się tutaj specyficznego mikroklimatu, którego walory szybko dostrzeżono. W 1893 roku Siostry Elżbietanki uruchomiły Zakład Wodno-Leczniczy "Zakład św. Jadwigi". Dziś Ośrodek Rehabilitacyjny i Opiekuńczy Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety we Wleniu specjalizuje się w schorzeniach narządów ruchu i cieszy się bardzo dobrą opinią wśród pacjentów z całego kraju. Nie sposób wymienić wszystkich atrakcji Wlenia. Warto odwiedzić to miasto, gdzie historia splata się z codziennością, a czas płynie powoli, odmierzany wskazówkami zabytkowego zegara na ratuszowej wieży. Bogatą ofertę dla gości mają sołectwa gminy. Malowniczo położone zachwycają zabytkami, walorami krajobrazowymi i aktywnością swoich mieszkańców. [UMiGW]

Lwóweckie Lato Agatowe / fot. Wojciech Głodek, 12 lipca 2014 roku

Marczów (stacja: **Marczów**) – wieś, ok. 370 mieszk. W Marczowie znajduje się barokowy kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej z XIV wieku (na wieży po stronie północnej można zobaczyć tzw. "pogańską głowę" upamiętniającą najazd Mongołów) oraz dwór z końca XIX wieku (obecnie dom mieszkalny).

Dębowy Gaj (stacja: **Dębowy Gaj**) – wieś, ok. 190 mieszk. Znajdziuemy tutaj kolejny dolnosląski zespół pałacowy w ruinie z XVII-XVIII wieku oraz kaplicę grobową, obecnie kościół pw. św. Maksymiliana Kolbego z poł. XVII wieku.

Lwówek Śląski (stacja: **Lwówek Śląski**) – miasto, ok. 9,5 tys. mieszk., siedziba powiatu. Jednym z ważniejszych zabytków jest gotycko-renesansowy ratusz z początku XVI wieku z misternie zdobioną Salą Ślubów, jedne z najlepiej zachowanych w Europie mury miejskie z XII wieku, działający do dziś browar z XIX wieku, dawny Pałac Hohenzollernów z XIX wieku (obecnie siedziba powiatu). Warta zobaczenia jest także tzw. Szwajcaria Lwówecka, malowniczo usytuowane skały piaskowcowe stanowiące naturalną bramę Parku Krajobrazowego Doliny Bobru. Szczyty naturalnych baszt są doskonałymi punktami widokowymi, z których można oglądać panoramę miasta i Karkonoszy.

Rakowice Wielkie (stacja: **Rakowice Wielkie**) – wieś, ok. 900 mieszk. Znajdują się tutaj dwie wieże mieszkalne – z XV/XVI wieku (folwark miejski) i z XVI wieku (folwark książęcy).

Niwnice (stacja: **Niwnice**) – wieś, ok. 900 mieszk. Warto obejrzeć tu zespół pałacowy „Neuland" z klasycystycznym pałacem rodziny von Nostitz z XVIII–XIX wieku (obecnie szkoła podstawowa), zespół dworski „Cunzendorf" z ruiną renesansowego dworu obronnego z XVI wieku, ruiny klasztoru, którego lochy, według miejscowej legendy, prowadziły do lwóweckiego ratusza.

Gościszów (stacja: **Gościszów**) – wieś, ok. 1,5 tys. mieszk. Znajdziemy tutaj m.in. ruinę renesansowego zamku - dworu z XIV wieku, ciałopalne cmentarzysko kultury pomorskiej z grobami skrzynkowymi odkryte w 1805 roku, pierwotnie romański kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej z XIII wieku.

Nowogrodziec (stacja: **Nowogrodziec**) – miasto, ok. 4,2 tys. mieszk. Z ciekawszych zabytków można polecić pozostałości murów obronnych z XV/XVI wieku, ratusz z 1795 roku przebudowany w 1880 roku, wieża widokowa z lat 1879-1890, zespół klasztorny magdalenek z XVIII-XIX wieku, kamienny drogowskaz z początku XIX wieku, słup milowy Poczty Saskiej z XVII wieku, cmentarz (222 groby) żołnierzy Armii Radzieckiej poległych w 1945 roku.

Zebrzydowa (stacja: **Zebrzydowa**) – wieś, ok. 1400 mieszk. Opis - patrz: D6.

D65 WAŁBRZYCH – KŁODZKO

SRJP 245: Wałbrzych Główny – Kłodzko Główne

Wałbrzych Główny / fot. Grzegorz Wąsowicz

KŁODZKO MIASTO
SA106-011

Linię kolejową z Wałbrzycha Głównego do Kłodzka otwarto w latach 1879-1880 jako drugą część tzw. Śląskiej Kolei Górskiej. Na początku XX wieku linię przebudowano na dwutorową. Obecnie jest to jedna z najpiękniejszych linii kolejowych w kraju. Od Wałbrzycha do Nowej Rudy prowadzi zboczami głębokich wąskich dolin górskich, pokonuje 3 dwukomorowe tunele, 8 wiaduktów oraz 2 mosty - wszystkie o konstrukcji stalowej. Dalej linia wkracza w dolinę Ścinawki, która stopniowo rozszerza się w Kotlinę Kłodzką.

Zaplanowane są 4 codzienne pary pociągów, przy czym 2 z nich są przedłużone w niektóre dni do i z Kudowy-Zdroju (w pozostałe dni konieczna jest przesiadka). Wszystkie połączenia obsługują Koleje Dolnośląskie szynobusami .

Wałbrzych (stacja: **Wałbrzych Główny**) – miasto na prawach powiatu, ok. 450-500 m n.p.m., ok. 120 tys. mieszk. Opis - patrz: D6.

Najdłuższy tunel kolejowy w Polsce znajduje się pod górą Mały Wołowiec pomiędzy Jedliną -Zdrój, a Wałbrzychem. To dwa równoległe tunele o długości

Tunele pod Wołowcem
fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu

1601 m i 1560 m. Mają kształt eliptyczny. Posiadają szyby wentylacyjne oraz trzy łączące je korytarze. Od początku lat 90. XX w. krótszy tunel jest nieczynny, a tory zostały zdemontowane. Tunele wydrążone zostały w 1876 r. w ramach budowy linii kolejowej, która miała być przedłużeniem Śląskiej Kolei Górskiej. Przy czym krótszy tunel wydrążono w granitowej skale jako pierwszy, dopiero później okazało się, że potrzeby transportu w tym miejscu się zwiększają. Dlatego też w roku 1912 oddano do użytku drugi tunel o rekordowej długości 1601 metrów. W 2014 roku przez tunel przebiegała trasa I-go półmaratonu górskiego. To jedyny bieg w Polsce, którego część trasy prowadziła 181 metrów pod powierzchnią ziemi przez najdłuższy tunel kolejowy w Polsce. [SPW] (czytaj więcej: "Tunele pod Wołowcem" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 3/2014)

Jedlina-Zdrój (stacje: **Jedlina Górna, Jedlina Zdrój**) – miasto i gmina uzdrowiskowa, ok. 5,1 tys. mieszk.

W Jedlinie-Zdroju znajduje się Plac Zdrojowy z Domem Zdrojowym z XVIII wieku, zabytkowy zespół dworca kolejowego, zabytkowe domy i wille z XIX wie-

Dawna stacja Kamieńsk (obecnie Jedlina Górna)
fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu

Wiadukt w wałbrzyskiej dzielnicy Podgórze, tuż za stacją Wałbrzych Główny.
fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu

ku, Pałac Jedlinka z własnym minibrowarem produkujący cztery lokalne piwa: Czerwony Baron o czerwonawej barwie i delikatnym zapachu karmelu i aromatycznego chmielu, Pszeniczny Pan górnej fermentacji, rześki, lekki i aromatyczny o złoto-bursztynowej barwie, Jaśnie Książę dolnej fermentacji o dominującej goryczce chmielowej oraz Marcowa Dama o bursztynowej barwie, bogatym smaku i gęstej jasnej pianie. (czytaj więcej: "Pałac i Browar Jedlinka - przeszłość i teraźniejszość", w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 2/2014)

Dworzec kolejowy w Jedlinie-Zdroju powstał w 1880 roku w związku z wybudowaniem linii kolejowej Kłodzko – Wałbrzych. U schyłku XIX wieku kasa dworcowa sprzedawała rocznie ponad 60 tysięcy biletów. Znaczenie dworca zwiększyła zaczynająca się tu linia kolejowa do Świdnicy (i dalej do Wrocławia), uruchomiona w 1903 roku. W latach 1908-1913 w związku z przekształceniem linii Kłodzko – Wałbrzych w dwutorową, dokonano zmian układu peronów. Powstała też lokomotywownia z obrotnicą średnicy 16 metrów. Przed 1914 rokiem otynkowano elewację dworca. W latach 60. XX wieku przeprowadzono gruntowny remont dworca, 20 lat później odświeżono tynki i stolarkę. W lokomotywowni istniał skansen zabytkowych wagonów, zarazem na bocznicach stały wagony adaptowane na domki kempingowe. Od lat 80. XX wieku dworzec podupadał, zabytkowy tabor przestał być konserwowany i uległ destrukcji. Sam budynek dworca także ulega degradacji, a w 2006 r. wystawiony został na aukcji, mimo,

że linia Kłodzko - Wałbrzych nadal służy nielicznym przewozom pasażerskim. Malowniczo położony w lesie zespół dworca składa się z ceglanego, trójkondygnacyjnego budynku, wyspowych peronów z przejściami podziemnymi i obszernymi wiatami oraz sytuowanego nieco na wschód piętrowego magazynu, lokomotywowni i brukowanego placu załadunkowego. Zespół wzbogaca sytuowana nieco dalej wieża ciśnień i małe osiedle domów dla pracowników kolei z początku XX wieku. W 1968 roku na stacji w Jedlinie-Zdroju zrealizowano część zdjęć do filmu "Lalka".

Kolejowa Wieża Ciśnień jest zlokalizowana na zboczu wzniesienia, w związku z czym jest niska (jedynie część zbiornikowa). Obudowa zbiornika jest ceglana, ośmiokątna; zbiornik stalowy, nitowany, z dnem wypukłym, o pojemności 50 m 3. Na wzgórzu powyżej wieży znajduje się studnia rozdzielcza. Wieża nigdy nie miała własnej przepompowni. Obecnie nie jest użytkowana. Warty uwagi jest też wiadukt kolejowy przy ul. Świdnickiej. Jest to wiadukt murowano-żeliw-

Wiadukt kolejowy w Ludwikowicach Kłodzkich.
fot. Wojciech Głodek, 2 sierpnia 2014 roku

ny nad Bystrzycą i ulicą Świdnicką w Jedlinie- Zdroju z początku XX wieku. Jeden z siedmiu wielkich wiaduktów, jakie wzniesiono na malowniczej trasie Świdnica- Jedlina-Zdrój w latach 1903-1904.

Dworzec kolejowy w Jedlinie-Zdroju w dzielnicy Kamieńsk (późniejsza Jedlina Górna) został zbudowany w 1880 roku. To skromny budynek stacyjny. Gruntowna rozbudowa budynku dworcowego miała miejsce około 1910 roku. Jak szybko rozwijała się kolej, można przekonać się na podstawie sprzedawanych biletów. W 1905 roku tylko na tej stacji sprzedano 39 008 biletów, a w 1928 roku liczba ta wynosiła 94 071 sztuk. Kasy biletowe na tej stacji zostały zamknięte pod koniec lat 80. XX wieku. [SPW]

Głuszyca (stacja: **Głuszyca**) – miasto, ok. 6,9 tys. mieszk. Są tutaj zabytkowe pałacyki fabrykanckie z końca XIX wieku i zespoły sztolni z czasów II wojny światowej: Podziemne Miasto Głuszyca oraz Kompleks Osówka.

Ratusz i rynek w Nowej Rudzie.
fot. Wojciech Głodek, 31 sierpnia 2013 roku

Głuszyca Górna (stacja: **Głuszyca Górna**) – wieś, ok. 1,1 tys. mieszk. We wsi: dawny pałac z XVIII w. (obecnie budynek mieszkalny), kościół pw. Wniebowzięcia MB z XVI w. i drewniano-murowany zajazd "Pod Jeleniem" z 1784 roku.

Bartnica (stacja: **Bartnica**) – wieś, ok. 180 mieszk. W Bartnicy znajduje się drugi co do długości tunel kolejowy w Polsce, a na wschód od górnej części wsi za rzeką Bystrzycą na wzgórzu w 1807 roku podczas wojen napoleońskich miała miejsce potyczka oddziałów pruskich i Bawarczyków służących w armii Napoleona.

Świerki Dolne (stacja: **Świerki Dolne**) – wieś, ok. 520-540 m n.p.m., ok. 600 mieszk. Węzeł szlaków turystycznych prowadzących na Wzgórza Włodzickie i w Góry Sowie.

Ludwikowice Kłodzkie (stacja: **Ludwikowice Kłodzkie**) – wieś, ok. 450-650 m n.p.m., ok. 2,5 tys. mieszk. Uwagę turystów przyciągają ruiny poniemieckiej chłodni kominowej z 1945 roku nazywane "Muchołapką", ponadto również barokowy kościół z XVIII w., zabudowania dawnego młyna z połowy XIX w., kratownicowy wiadukt kolejowy z końca XIX w. nad drogą do Jugowa.

Nowa Ruda (stacje: **Zdrojowisko, Nowa Ruda Przedmieście, Nowa Ruda**) – miasto, ok. 24 tys. mieszk. W mieście warte uwagi: Ratusz z 1884 roku w stylu biedermeier, fontanna wraz z pomnikiem św. Jana Chrzciciela z 1909 roku, dawna rezydencja baronów von Stillfried z początku XVIII wieku (własność prywatna), neogotycki kościół pw. św. Mikołaja z końca XIX wieku, Domy Tkaczy z XVII/XVIII wieku, Podziemna Trasa Turystyczna "Kopalnia Węgla".

Ścinawka Średnia (stacja: **Ścinawka Średnia**) – wieś, ok. 2,4 tys. mieszk. Warto obejrzeć tutaj zespół pałacowy prepozytury oo. Jezuitów z końca XVII wieku, gotycko-renesansową wieżę mieszkalną "Zamek Kapitanowo" z pierwszej połowy XVI w. i XVII wieku.

Gorzuchów (stacja: **Gorzuchów Kłodzki**) – wieś, ok. 200 mieszk. Wieś zachowała układ wielodrożnicowy i kilkanaście starych budynków z XIX wieku; przy skrzyżowaniu stoi wysoka kamienna kolumna maryjna z początku XIX wieku, ozdobiona jest kartuszem herbowym.

Bierkowice (stacja: **Bierkowice**) – wieś, ok. 500 mieszk. W dolnej części wsi znajduje się dwór z XVIII/XIX wieku (obecnie szkoła podstawowa) oraz gospoda z XIX wieku.

Kłodzko (stacje: **Kłodzko Główne**) – miasto, ok. 290-370 m n.p.m., ok. 29 tys. mieszk., siedziba powiatu. Opis - patrz: D8.

D75 JELENIA GÓRA – ZGORZELEC

SRJP 255: Jelenia Góra – Zgorzelec

Most Staromiejski łączący Zgorzelec z Görlitz.
archiwum Urzędu Miasta Zgorzelec

Trasa ta stanowi fragment tzw. Śląskiej Kolei Górskiej – linii ze Zgorzelca do Wrocławia przez Jelenią Górę i Wałbrzych, która miała być częścią najkrótszego szlaku kolejowego z Berlina do Wiednia. Linię uruchomiono w 1867 roku, była to też pierwsza zeelektryfikowania linia kolejowa na Dolnym Śląsku. W 1868 w Lubaniu zostały usytuowane Warsztaty Naprawcze Ślaskiej Kolei Górskiej, które funkcjonowały do 14 lutego 1945 roku. Od końca roku 1945 zakład działał pod nazwą Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Lubaniu i w latach 70. i 80. XX wieku był największym tego typu zakładem w Polsce. Ostatecznie zbankrutował w 2002 roku.

W dni robocze między Jelenią Górą a Gryfowem Śląskim jest 7 par pociągów, z czego 5 jedzie dalej do Węglińca przez Zgorzelec (w tym 2 do Zielonej Góry – "Jelonek" i "Winnica"). Do Gryfowa Śląskiego docierają 2 pary pociągów z Wrocławia Głównego – "Łużyce" przez Zgorzelec i Węgliniec oraz "Czocha" przez Gierałtów i Węgliniec. Obydwa są skomunikowane z pociągami z Jeleniej Góry. W dni wolne odpowiednio między Jelenią Górą a Gryfowem Śląskim jest 5 par pociągów, z czego 4 jadą dalej do Węglińca przez Zgorzelec (w tym 2 do Zielonej Góry). Jedzie również "Czocha" z Gryfowa Śląskiego przez Gierałtów i Węgliniec do Wrocławia.

Od strony Jeleniej Góry wszystkie pociągi kończą bieg, ale są skomunikowane z pociągami w kierunku Wałbrzycha i Szklarskiej Poręby. Poza jedną parą pociągów relacji Jelenia Góra – Zielona Góra Przewozów Regionalnych wszystkie pozostałe ob-

Teatry uliczne - glinoludy
fot. Karol Soból

sługują Koleje Dolnośląskie. Wszystkie połączenia są realizowane autobusami szynowymi.

Jelenia Góra (stacja: **Jelenia Góra**) – miasto na prawach powiatu, ok. 347-1416 m n.p.m. (największa rozpiętość pionowa wśród miast w Polsce), ok. 83 tys. mieszk. Opis - patrz: D6.

Rybnica (stacja: **Rybnica**) – wieś, ok. 380-440 m n.p.m., ok. 700 mieszk. Znajduje się tutaj zamek w ruinie z XIV wieku przebudowany w XVIII wieku oraz pomnik pamięci ofiar I wojny światowej.

Stara Kamienica (stacja: **Stara Kamienica**) – wieś, ok. 350–390 m n.p.m., ok. 1,3 tys. mieszk., siedziba gminy. We wsi również znajdziemy ruiny zamku z połowy XVI wieku, ciekawy jest także kościół pw. Ścięcia św. Jana z XV wieku przebudowany w XVII wieku.

Dziedziniec zamku Chojnik / fot. Vento Studio

Kwieciszowice (stacja: **Kwieciszowice**) – wieś, ok. 435–480 m n.p.m., ok. 140 mieszk. Atrakcją turystyczną miejscowości są dziewiętnastowieczne drewniane i murowane domy.

Rębiszów (stacja: **Rębiszów**) – wieś, ok. 700 mieszk. Zespół stacji kolejowej z XIX wieku, szachulcowy dawny kościół ewangelicki, obecnie pw. św. Barbary.

Młyńsko (stacja: **Młyńsko**) – wieś, ok. 280 mieszk. Nieopodal wsi znajdują się ruiny średniowiecznego zamku "Gryf" we wsi Proszówka z XIII wieku.

Gryfów Śląski (stacja: **Gryfów Śląski**) – miasto, 7,1 tys. mieszk. W mieście: Kościół pw. św. Jadwigi z XV wieku z renesansowym epitafium rodziny Schaffgottschów, pozostałości murów obronnych z XV-XVI w., liczne renesansowe i barokowe kamieniczki z oryginalnymi szczytami od frontu, pomnik upamiętniający 63 żołnierzy rosyjskich poległych w walkach z wojskami francuskimi w roku 1813, fontanna miejska z 1908 roku ustawiona z okazji uruchomienia wodociągów miejskich w postaci kolumny z 4 gryfami u podstawy.

Ubocze (stacja: **Ubocze**) – wieś, ok. 1500 mieszk. Warte obejrzenia są: zespół dworski z XVIII/XIX wieku i 2 inne parki dworskie z poł. XIX wieku.

Olszyna (stacja: **Olszyna Lubańska**) – miasto, ok. 4,5 tys. mieszk. W mieście znajduje się zespół pałacowy z XVII-XIX wieku, dwór murowany z XIX wieku. Jest to jedno z najmłodszych miast (od 2005).

Lubań (stacja: **Lubań Śląski**) – miasto, ok. 212 m n.p.m., ok. 22 tys. mieszk., siedziba powiatu. Opis - patrz: D2.

Zaręba (stacja: **Zaręba**) – wieś, ok. 1,8 tys. mieszk. Warto obejrzeć tutaj pałac z XVIII wieku przebudowany w poł. XIX wieku.

Włosień (stacja: **Batowice Lubańskie**) – wieś, ok. 800 mieszk. Także w tej wsi znajdziemy zespół pałacowy w ruinie z XVIII-XIX wieku - we Włosieniu Dolnym i park z XVIII wieku we Włosieniu Górnym.

Mikułowa (stacja: **Mikułowa**) – wieś, ok. 310 mieszk. Wśród miejscowych ciekawostek znajduje się zespół pałacowy z parkiem z II poł. XVIII wieku (sprzedany przez ANR w 2013, obecny właściciel planuje stworzyć tam ośrodek wypoczynkowy dla osób po pięćdziesiątce).

Jerzmanki (stacja: **Jerzmanki**) – wieś, ok. 960 mieszk. We wsi: kościół pw. św. Franciszka z Asyżu z II poł. XIII wieku, park pałacowy z XVIII wieku.

Zgorzelec (stacje: **Zgorzelec Miasto, Zgorzelec**) – miasto, ok. 32 tys. mieszk., siedziba powiatu. Opis - patrz: D2.

NIKT NIC NIE WIE?

Masz prawo do informacji
Poznaj swoje prawa na www.pasazer.info.pl

URZĄD TRANSPORTU KOLEJOWEGO

pasazer@utk.gov.pl
www.utk.gov.pl
infolinia: 801 044 080
22 460 40 80

Wiadukt w Lewinie Kłodzkim
fot. Jakub Czarny / Moja Kolej

D81 KUDOWA ZDRÓJ – KŁODZKO

SRJP 230: Wrocław Główny – Kamieniec Ząbkowicki – Kłodzko Główne – Polanica-Zdrój – Kudowa Zdrój / Międzylesie – Lichkov

Koniec XIX wieku to bujny rozwój turystyki, stąd jedną z ważniejszych inwestycji przełomu wieków była trwająca prawie 20 lat budowa linii kolejowej z Kłodzka do Kudowy-Zdroju. Jako pierwszy uruchomiono odcinek do Szczytnej przez Polanicę-Zdrój, przedłużony dopiero po 10 latach do Dusznik-Zdroju. Ostatnią część szlaku o typowo górskim profilu – serpentyny, wiadukty i tunele oraz spadki dochodzące do 26 promili – otwarto w 1905 roku. Rok później przedłużono linię do Słonego, skąd miałaby się połączyć z siecią kolejową po drugiej stronie granicy, co ostatecznie nigdy się nie udało. Prace nad budową łącznika rozpoczęli Niemcy w styczniu 1945 roku, aby ukończyć ją na chwilę przed końcem wojny. 5 maja o godzinie 11 przyjechał z Kłodzka do Náchodu niemiecki pociąg pancerny. W 1947 roku – w związku z niepokojami na granicy polsko-czechosłowackiej - łącznik rozebrano.

Linia przez kłodzkie uzdrowiska jest jedną z najbardziej urokliwych w Sudetach i w Polsce, jednak przez kilka lat pozostawała nieużytkowana. Ostatni pociąg dalekobieżny kursował do grudnia 2009 roku. Był to pociąg pośpieszny

Kłodzko
fot. Wojciech Głodek, 25 sierpnia 2012 roku

"Karkonosze" relacji Kudowa-Zdrój – Wrocław Główny, gdzie był dołączany do składu relacji Szklarska Poręba – Warszawa Wschodnia. Od 15 marca 2010 roku z uwagi na zbyt niską prędkość szlakową przestały kursować wszystkie pociągi. Dopiero zakończona rewitalizacja w 2013 roku pozwoliła przywrócić planowy ruch pasażerski. Pojawiają się też plany wytrasowania tędy pociągów dalekobieżnych - np. zapowiadany w zeszłym roku interRegio "Chemik" z Warszawy Wschodniej przez Kędzierzyn-Koźle i magistralę podsudecką. W tym roku PKP Intercity zapowiada w czasie wakacji 2 połączenia dalekobieżne do kłodzkich uzdrowisk - wagony bezpośrednie włączane do TLK "Rozewie" (z Trójmiasta) i TLK "Śnieżka" (z Warszawy).

Między Kłodzkiem a Kudową-Zdrój kursuje 5 par pociągów osobowych w dni robocze oraz 4 i pół pary w dni wolne. 2 pociągi jadące z Kudowy-Zdrój kontynuują jazdę w kierunku Wałbrzycha przez Nową Rudę, a 1 do Legnicy przez Dzierżoniów i Świdnicę. Podobnie jest w drugą stronę. Wszystkie połączenia obsługują szynobusy Kolei Dolnośląskich.

Szynobus do Polanicy-Zdroju
na stacji Kłodzko Miasto
fot. Grzegorz Wąsowicz

Kłodzko (stacje: **Kłodzko Główne, Kłodzko Miasto, Kłodzko Książek, Kłodzko Zagórze**) – miasto, ok. 290-370 m n.p.m., ok. 29 tys. mieszk. Opis - patrz: D8.

Stary Wielisław (stacja: **Stary Wielisław**) – wieś, ok. 880 mieszk. We wsi: zespół dworsko-folwarczny z I poł. XIX wieku, kaplica w domniemanym miejscu śmierci księcia Jana Ziębickiego, wzniesiona według projektu Ludwiga Schneidera z 1904 roku. Od 2013 w ramach projektu "Rowerowa Wieś" mieszkańcy na swoich posesjach tworzą kwietniki z wykorzystaniem starych rowerów.

Polanica-Zdrój (stacja: **Polanica Zdrój**) – miasto i gmina uzdrowiskowa, ok. 350–560 m n.p.m., ok. 6,8 tys. mieszk. Polanica-Zdrój to miasto - ogród, które swym niepowtarzalnym klimatem i urokiem zachwyci każdego. Jej specyficzne położenie sprawia, że lata są ciepłe, zaś zimy niezbyt srogie, a okoliczne zalesione wzgórza dodatkowo wpływają łagodząco na klimat. (czytaj więcej: "Polanica-Zdrój. Uzdrowisko z tradycjami", w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 4/2014)

Szczytna (stacja: **Szczytna**) – miasto, ok. 5,3 tys. mieszk. W Szczytnej z pewnością warto zobaczyć neogotycki zespół zamkowy "Leśny Kamień" z XIX wieku (obecnie Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci), barokowy kościół pw. św. Jana

Stacja w Szczytnej
fot. Wojciech Głodek
8 sierpnia 2014 roku

Zamek Homole
fot. archiwum Urzędu Gminy Lewin Kłodzki

Chrzciciela z XVIII wieku, kamienny posąg św. Jana Nepomucena w centrum miejscowości, zespół dworca kolejowego z końca XIX wieku.

Duszniki-Zdrój (stacja: **Duszniki Zdrój**) – miasto i gmina uzdrowiskowa, ok. 580-900 m n.p.m., ok. 5 tys. mieszk. Duszniki-Zdrój położone są w wąskiej dolinie rzeki Bystrzycy Dusznickiej. Klimat dusznicki ma pewne cechy klimatu podalpejskiego i jest taki jak, na wysokości powyżej 1000 m n.p.m. W odległości 6 km od uzdrowiska na wysokości 600 m n.p.m. istnieje rozległe torfowisko zwane "Topieliska" stanowiące rezerwat przyrody. Występuje tu szereg gatunków roślin, które przetrwały od czasów epoki lodowcowej. (czytaj więcej: "Uzdrowiskowy Dolny Śląsk" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 3/2014)

Kulin Kłodzki (stacja: **Kulin Kłodzki**) – wieś, 27 mieszk. wg statystyki GUS z 2009 roku (BDL) (jedna z 2 najmniejszych miescowości na Dolnym Śląsku posiadająca przystanek kolejowy).

Lewin Kłodzki (stacja: **Lewin Kłodzki**) – wieś, ok. 440 m n.p.m., ok. 1,2 tys. mieszk., siedziba gminy. Warto zobaczyć: wiadukt kolejowy - jeden z największych i najładniej wkomponowanych w otoczenie wiaduktów Dolnego Śląska został wybudowany przez włoskich inżynierów. Długi na 120 metrów i wysoki na

27 m pięknym łukiem wpisuje się w panoramę miejscowości i stanowi jeden z najczęściej fotografowanych obiektów; kościół pw. Św. Michała Archanioła - przy ul. Kościelnej mieści się kościół św. Michała Archanioła z 1376 roku, przebudowany w 1679 roku konstrukcji salowej zakończonej pięcioma bocznymi prezbiterium, wewnątrz gotyckie reminescencje i ostrołukowe okna; Kolumna Maryjna- znajduje się na rogu ulicy Kościelnej i Okrzei, z 1687 roku, przedstawia Maryję z dzieciątkiem; w rynku znajdziemy figurę św. Jana Nepomucena, którą ufundował w roku 1717 Georg Stanke syn Adama. Figurę wykonał Johan Gorge Siegel. Na płycie położonej na bogato zdobionym cokole ustawiono figurę świętego i cztery postacie putt z jego atrybutami; kaplicę pw. św. Jana Nepomucena - przy rozwidleniu drogi wiodącej z Lewina do Taszowa i Kotła oraz dalej do Czech na podarowanej parceli Miejskiego Lasku, została wzniesiona

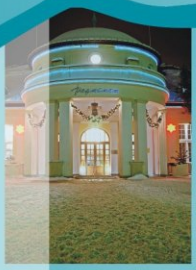

Polanica-Zdrój
Malownicze miejsce w Kotlinie Kłodzkiej.

Doskonała baza wypadowa do znanych, dolnośląskich ośrodków sportów zimowych, dobrze skomunikowana z ulubionymi trasami narciarskimi i stokami na Zieleńcu i Czarnej Górze. Dogodne położenie Polanicy sprawia, że miłośnicy białego szaleństwa zostają tu na dłużej.

A co oprócz solidnej dawki adrenaliny?
Cały wachlarz rodzinnych aktywności. Zimowe trasy spacerowe, łagodne stoki do zjazdów saneczkowych i zabaw na śniegu. Miłośnicy łyżwiarstwa mogą kręcić piruety na miejskim lodowisku i korzystać z wypożyczalni sprzętu do późnych godzin wieczornych.

A po tak wyczerpującym dniu...?
Gorąca kawa, grzane wino w klimatycznych restauracjach i kafejkach. Masaże, zabiegi relaksujące w renomowanych gabinetach SPA i domach uzdrowiskowych. Nie ma mowy o nudzie - wieczorne imprezy i wydarzenia kulturalne są ważną częścią oferty dla turystów. **Jednym zdaniem - gorące miasto na długie zimowe wieczory.**

www.polanica.pl

Polanica-Zdrój
ŹRÓDŁO ZDROWIA

Teatr Zdrojowy-Centrum Kultury i Promocji przez cały rok proponuje gościom i mieszkańcom bogatą ofertę kulturalną i animacyjną dla dzieci.

www.teatr.polanica.pl

kaplica p.w. Św. Jana Nepomucena. W miejscu tym kronikarz czeski Hajek umiejscowił spalenie czarownicy Brodki Duchacz w roku 1345. Fundatorem kaplicy był młynarz z Jaworniccy Dawid Walke; Kalwarię w Lasku Miejskim - na północnym stoku wzniesienia sąsiadującego z kaplicą św. Jana Nepomucena w Lasku Miejskim znajdziemy kalwarię. Jest to 15 kapliczek wykutych z piaskowca. Na 14 metalowych płytach przedstawione są sceny męki Pana Jezusa, a w ostatniej umieszczono figurkę Jezusa Zmartwychwstałego.

Nad Lewinem Kłodzkim - Gomole (Homole) - ruiny zamku (fragment wieży) z końca XIII wieku, opuszczony w połowie XVII wieku powoli popadał w ruinę. Zbudowany z czerwonego krzemienia ze spoiną wapienną. Mury zamku mają ok 2 m grubości, a wieża 10 metrów wysokości i 3 metrów średnicy. Stoją na szczycie foremnego kopiastego pagórka (733 m). Zamek błędnie zwany "Zamkiem

Ogród Japoński w Jarkowie
fot. archiwum Urzędu Gminy Lewin Kłodzki

Lewińskim" w czasach swej świetności strzegł przełęczy "Polskie Wrota" i przebiegającego w pobliżu traktu handlowego. Trakt istniał wcześniej, była to jedna z odnóg szlaku bursztynowego z Rzymu nad Bałtyk, a później, w okresie powstawania państwa Przemyślidów ważny szlak komunikacyjny z Pragi na Śląsk. Podczas prac wykopaliskowych prowadzonych w 1962 roku, na podstawie zachowanego fragmentu wieży, szczątków ceramiki i odkrytej pod dwumetrową warstwą gruzu podziemnej komnaty o wymiarach 4 na 5 metrów przykrytej kolebkowym sklepieniem ustalono datę powstania budowli na połowie XIII wieku.

Na terenie Gminy znajduję się także piękny basen kąpielowy oraz Ogród Japoński w Jarkowie, którego twórcami są państwo Edward i Lucyna Majcher, laureaci licznych nagród. [UGLK]

Kudowa-Zdrój (stacja: **Kudowa Zdrój**) – miasto uzdrowiskowe, położone w dolinie na pograniczu Gór Stołowych i Pogórza Orlickiego na wysokości od 370 do 420 m n.p.m., ok. 10 tys. mieszk. Kudowa-Zdrój to jeden z najstarszych

kurortów w Polsce (czytaj więcej: "Uzdrowiskowy Dolny Śląsk" w: Przystanek Dolny Śląsk, nr 3/2014) słynący z wielu atrakcji turystycznych. Doskonałe walory przyrodolecznicze, sąsiedztwo przepięknych Gór Stołowych, malownicze szlaki rowerowe i turystyczne, unikalne obiekty muzealne i kulturowe, nowoczesne zaplecze sportowe oraz sąsiedztwo granicy z Czechami powoduje, że cieszy się zasłużonym zainteresowaniem, zarówno wśród kuracjuszy, jak i turystów. Podczas wizyty w Kudowie-Zdroju koniecznie należy zobaczyć zabytkowy, założony w XVIII wieku w miejscu wypływania źródeł mineralnych Park Zdrojowy, Kaplicę Czaszek w Kudowie-Czermnej, Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego w Kudowie-Pstrążnej, Muzeum Zabawek, Szlak Ginących Zawodów, atrakcje przyrodnicze Parku Narodowego Gór Stołowych oraz Muzeum Dawnych Rzemiosł. [UMKZ]

Kudowa-Zdrój, "Teatr pod Blachą"
fot. archiwum Urzędu Miasta Kudowa-Zdrój

Trasa O2 to jedyna, na której kursują na Dolnym Śląsku najnowsze nabytki polskiej kolei. Na zdjęciu ED250-001 "Pendolino" jeszcze podczas pierwszej prezentacji dla publiczności we Wrocławiu.
fot. Wojciech Głodek, 12 sierpnia 2013 roku

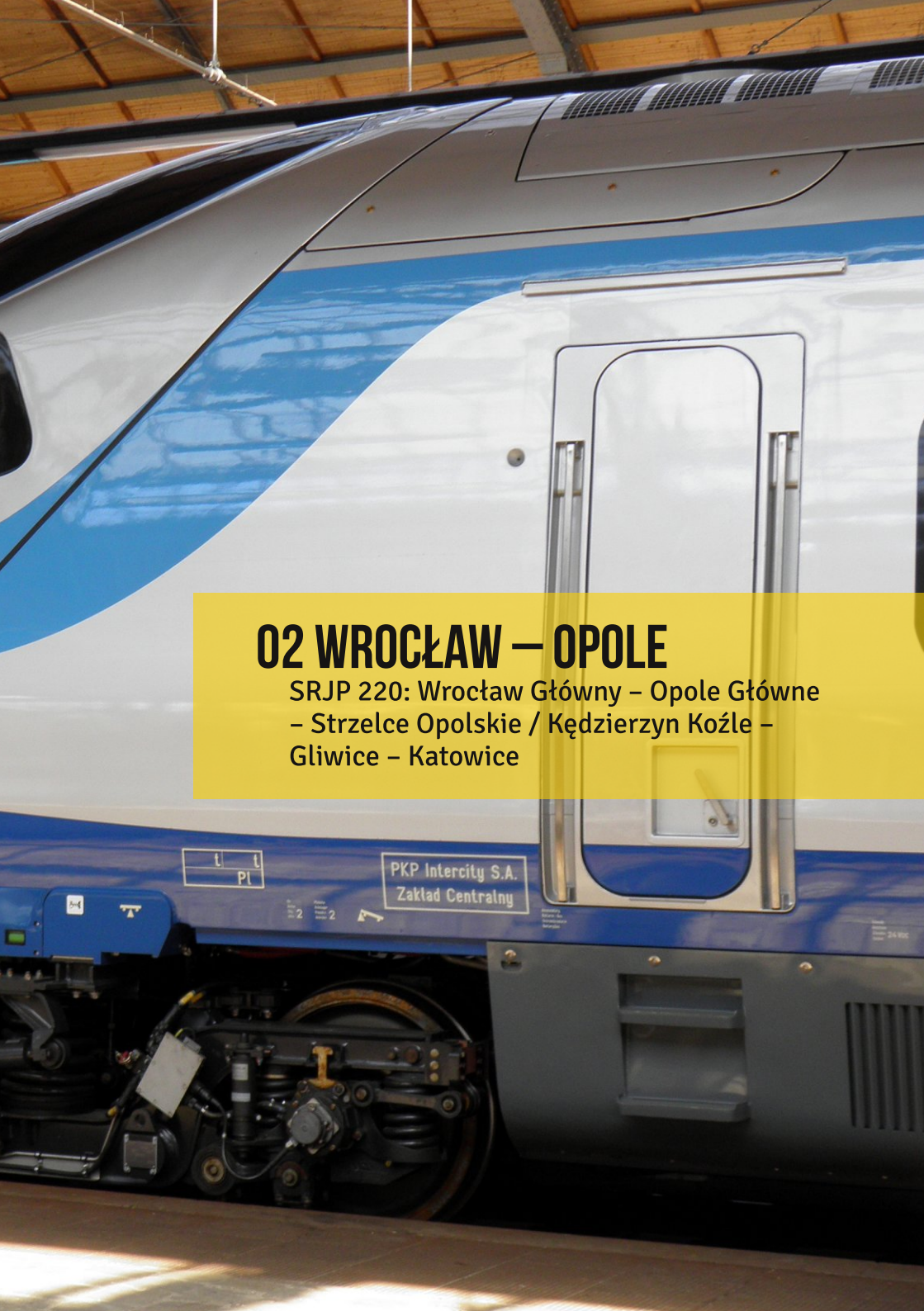

02 WROCŁAW – OPOLE

SRJP 220: Wrocław Główny – Opole Główne – Strzelce Opolskie / Kędzierzyn Koźle – Gliwice – Katowice

To najstarsza linia kolejowa na obszarze obecnej Polski. W 1840 roku zawiązała się spółka akcyjna "Oberschlesische Eisenbahn Gesellschaft" ("Kolej Górnośląska"), która rozpoczęła budowę kolei z Wrocławia na Górny Śląsk. 2 maja 1841 roku wmurowano kamień węgielny pod pierwszy wrocławski dworzec, a 1 maja 1842 roku pojechał do stacji w Świętej Katarzynie pierwszy próbny pociąg. Natomiast 21 maja o godz. 11.15 wyruszył pierwszy pociąg z około 200 pasażerami, który do oddalonej o 27 km Oławy dotarł po 43 minutach. 3 sierpnia 1843 przedłużono linię do Brzegu, a 29 maja 1843 roku – do Opola.

Obecnie linia Wrocław – Opole to jedna z głównych linii magistralnych na obszarze Dolnego Śląska. Na tej trasie kursuje 13-18 par pociągów dalekobieżnych TLK i IC (zatrzymują się we Wrocławiu i Opolu, a część również w Oławie i Brzegu), 3-4 pary pociągów dalekobieżnych interREGIO (w taryfie regionalnej, zatrzymują się jw.) oraz 3 pary pociągów EIC Premium (zatrzymują się tylko we Wrocławiu i Opolu).

Pociąg specjalny z historycznymi wagonami uruchomiony z okazji 170 lat linii Wrocław - Oława.
fot. Wojciech Głodek, 19 maja 2012 roku

Pociągi TLK i IC spółki Intrecity prowadzone są składami wagonowymi, przy czym założeniem jest, że pociągi klasy IC powinny być zestawiane wyłącznie z nowych lub zmodernizowanych wagonów, ale w szczytach przewozowych nie zawsze to się udaje. Pociągi interREGIO prowadzone są składami EN57 (z wy-

jątkiem IR "Piast" - zazwyczaj 2 wagony piętrowe i 1-2 wagony z przedziałami), często zmodernizowanymi, natomiast EIC Premium – składami zespołowymi "Pendolino".

Dodatkowo między Wrocławiem a Brzegiem w dni robocze kursuje 18 par pociągów osobowych, a czego 15 par dociera do Opola, a 10 – dalej, do Raciborza, Kędzierzyna-Koźla, Gliwic lub Nysy. Pociągi kursują średnio co godzinę, w przypadku wielu pociągów regionalnych z Wrocławia w kierunku Opola udało się zachować jednakową końcówkę minutową xx:35.

W dni wolne między Wrocławiem a Brzegiem jest 8 i pół pary pociągów, między Wrocławiem a Opolem o 1 mniej. Dalej kursuje 5 i pół pary. Połączenia z Wrocławia wyjeżdżają średnio co 2 godziny.

Wszystkie obsługują Przewozy Regionalne składami EN57 (także w trakcji podwójnej) w bardzo różnym stanie – od starych ze skajowymi siedzeniami po świeżo zmodernizowane jednostki z nowymi fotelami i klimatyzacją.

Wrocław (stacje: **Wrocław Główny, Wrocław Brochów**) – miasto na prawach powiatu, 105-155 m n.p.m., ok. 630 tys. mieszk. Opis - patrz: D1.

Święta Katarzyna (stacja: **Święta Katarzyna**) – wieś, ok. 2,2 tys. mieszk. Wśród najciekawszych zabytków: dworzec kolejowy z XIX wieku, zespół klasztorno-szpitalny ss. ze Zgromadzenia Chrystusa Dobrego Pasterza z początku XX wieku, kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej - Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej z XIII wieku, gotycka kapliczka słupowa na koronie muru kościelnego.

Zębice (stacja: **Zębice Wrocławskie**) – wieś, ok. 380 mieszk. Na terenie wsi archeolodzy odkopali urny i ceramikę charakterystyczną dla kultury celtyckiej wczesnego okresu lateńskiego.

Lizawice (stacja: **Lizawice**) – wieś, ok. 160 mieszk. We wsi ośrodek jeździecki i pensjonat dla koni "Stajnia Lizawice".

Oława (stacja: **Oława**) – miasto, ok. 120-140 m n.p.m., ok. 32 tys. mieszk., siedziba powiatu. Znajduje się tutaj Zamek Sobieskich – Pałac Luizy z II poł. XVII wieku (obecnie siedziba władz miasta), mury miejskie z przełomu XIV/XV wieku, zespół koszarowy huzarów z końca XIX wieku, budynek dworca kolejowego i wiata peronowa z 1840 i 1870 roku, zespół poczty z końca XIX wieku, zespół rzeźni miejskiej, miejska wieża ciśnień z początku XX wieku oraz rynek i kamieniczki wokół.

Niestety kasy biletowe przetrwały tylko na tych największych dworcach. Nawet jeśli w trakcie rewitalizacji pozostawia się je w odnawianych budynkach dworcowych, to niestety nie pełnią już swojej funkcji, tak jak ta na stacji w Kudowie-Zdroju.
fot. Wojciech Głodek, 16 lutego 2015 roku

PORADNIK TARYFOWY

Grzegorz Wąsowicz

W Polsce funkcjonuje wielu przewoźników kolejowych (spółek). Każdy z nich ma swoją własną taryfę, jak i promocje. Przewozami dalekobieżnymi zajmuje się spółka PKP Intercity (TLK, IC, EIC, EIP) oraz Przewozy Regionalne (IR, RE). Za komunikację lokalną odpowiadają również Przewozy Regionalne (pociągi REGIO) oraz spółki stworzone przez samorządy niektórych województw (np. Koleje Śląskie, Koleje Dolnośląskie, Koleje Wielkopolskie). W przypadku korzystania podczas jednej podróży z komunikacji dalekobieżnej i regionalnej w większości przypadków konieczny jest zakup dwóch oddzielnych biletów. Gdy chcemy skorzystać wyłącznie z komunikacji regionalnej, sytuacja przedstawia się nieco lepiej, ponieważ często bilety i promocje są wzajemnie honorowane.

Wyróżniamy 2 typy biletów:

Bilety jednorazowe – na konkretną trasę z punktu A do punktu B umożliwiające jednorazowy przejazd;

Bilety na przejazdy wielokrotne – umożliwiające dowolną ilość przejazdów w określonych ramach czasowych, na określonym obszarze lub określonymi pociągami,

Od biletów jednorazowych (a czasem również i wybranych ofert na przejazdy wielokrotne) stosowane są ulgi:

Ustawowe – ustalane przez rząd odpowiednimi przepisami np. ulga dla studentów, uczniów, osób niepełnosprawnych;

Handlowe – ustalane we własnym zakresie przez przewoźników.

Na terenie Dolnego Śląska kursują pociągi Przewozów Regionalnych, Kolei Dolnośląskich oraz PKP Intercity (odcinek Wrocław – Szklarska Poręba oraz trasy wylotowe z Wrocławia), w związku z tym w poradniku skupimy się na ofertach i promocjach oferowanych przez tych przewoźników, przydatnych podczas podróży po Dolnym Śląsku. Spółka PR uruchamia również

autobusy InterRegio Bus. Kursują one tam, gdzie przejazd koleją jest niemożliwy, są skomunikowane z pociągami na stacjach węzłowych oraz obowiązuje w nich taryfa kolejowa. W przypadku Przewozów Regionalnych i Kolei Dolnośląskich wiele ofert jest wzajemnie honorowanych, co sprawia, że obecność 2 przewoźników w regionie nie powoduje komplikacji i konieczności kupowania 2 oddzielnych biletów. Szczegółowy wykaz honorowanych ofert znajdziemy tu: http://www.przewozyregionalne.pl/faq/czy-przewozy-regionalne-i-koleje-dolnoslaskie-wzajemnie-honoruja-bilety Taryfa Kolei Dolnośląskich opiera się na taryfie Przewozów Regionalnych (ceny biletów są takie same w obu spółkach). Oznacza to również, że odbywając podróż pociągami obydwu przewoźników, np. Opole – Wrocław pociągiem PR i Wrocław – Jelenia Góra pociągiem KD kupujemy jeden bilet Opole – Jelenia Góra według taryfy PR.

Oferty spółki Przewozy Regionalne

Bilet Turystyczny

Bilet sieciowy umożliwiający nieograniczoną ilość przejazdów pociągami PR i KD od godziny 18:00 w dniu poprzedzającym dni wolne od pracy (zazwyczaj piątek) do godziny 6:00 pierwszego dnia roboczego (zazwyczaj poniedziałek). Gdy święta wypadają w połączeniu z weekendem, ważność biletu odpowiednio wydłuża się. Istnieją różne wersje biletu ważne w określonych spółkach lub kategoriach pociągów. Aktualne ceny: http://www.przewozyregionalne.pl/bilet-turystyczny

Regio Karnet

Bilet sieciowy umożliwiający nieograniczone podróże pociągami PR i KD w 3 wybrane dni w ciągu 2-miesięcznej ważności biletu. Nie muszą one następować kolejno po sobie. Do biletu dołączona jest wkładka, na której dokonujemy tzw. legalizacji biletu na dany dzień (czyli w kasie biletowej lub u drużyny konduktorskiej pozyskujemy pieczątkę poświadczającą, w jakim terminie wykorzystujemy poszczególne dni karnetu). Podobnie jak w przypadku Biletu Turystycznego, istnieją różne wersje biletu ważne w określonych spółkach lub kategoriach pociągów. Aktualne ceny: http://www.przewozyregionalne.pl/regiokarnet

Regio Karta

Karta zniżkowa, analogiczna do niemieckiej BahnCard, dająca jej posiadaczowi 30 % zniżki na bilety jednorazowe oraz 15 % zniżki na bilety okresowe.

Kartę można wykupić na rok lub pół roku, jest też odpowiednio tańsza wersja karty dla seniorów powyżej 60. roku życia. Ceny: http://www.przewozyregionalne.pl/regiokarta

Ty i raz dwa trzy

Atrakcyjna oferta dla osób podróżujących wspólnie w małych grupach. Pierwsza osoba kupuje bilet jednorazowy w taryfie normalnej lub z przysługującą ulgą, kolejne 3 osoby otrzymują 30 % zniżki. Szczegóły: http://www.przewozyregionalne.pl/ty-i-raz-dwa-trzy

Połączenie w dobrej cenie

Specjalne niższe ceny biletów na wybranych odcinkach. Na Dolnym Śląsku jest to np. trasa Wrocław-Jelcz Laskowice czy też Kłodzko-Stronie Śląskie (IR Bus). Pełny wykaz odcinków: http://www.przewozyregionalne.pl/polaczenie-w-dobrej-cenie

Super Bilet

Tanie przejazdy w pociągach InterRegio. Ceny biletów to kolejno: 1 zł, 9 zł, 19 zł, 29 zł, 39 zł, ilość biletów ograniczona, zakup możliwy wyłącznie przez internet. Na Super Bilety najlepiej polować na 30 dni przed wyjazdem, gdy rusza ich sprzedaż, ponieważ na popularne połączenia rozchodzą się bardzo szybko (czasem w pierwszych minutach sprzedaży). Jest to bardzo atrakcyjna oferta, za 1 zł możemy pojechać np. ze Szklarskiej Poręby do Olsztyna. Obowiązują ulgi ustawowe, więc student za taki przejazd zapłaci zaledwie 0,49 zł.

Oferty spółki Koleje Dolnośląskie

Dobry Bilet

Promocja Świdnicka

Promocja Dzierżoniowska

Promocja Podsudecka

Tańsze ceny biletów (w porównaniu z taryfą podstawową) na wybranych odcinkach.

Razem z KD

Oferta dla małych grup, analogiczna do Ty i raz dwa trzy. Pierwsza osoba kupuje bilet normalny lub z przysługującą ulgą, kolejne (do 4) ze zniżką 30 %

Podróżuj z KD

Bilet sieciowy na pociągi KD ważny od godziny 18:00 w dniu poprzedzającym dni wolne od pracy (zazwyczaj piątek) do godziny 6:00 pierwszego dnia ro-

boczego (zazwyczaj poniedziałek). Jest to okrojona wersja Biletu Turystycznego, ważna tylko w pociągach KD (bez PR). Cena biletu wynosi 35 zł.

Junior i Senior

Oferta dla osób, które ukończyły 50 lat podróżujących wspólnie z osobami, które nie ukończyły 18 lat. Junior odbywa podróż na podstawie biletu z przysługującą mu ulgą (zazwyczaj ulga szkolna 37 %), senior natomiast otrzymuje 50 % zniżki. Z oferty można skorzystać od 15 stycznia do 28 lutego oraz od 1 czerwca do 30 września.

Rower za 1 zł

Interesująca oferta dla miłośników 4 kółek. Na wybranych odcinkach za przewóz roweru pociągiem zapłacimy tylko złotówkę. Wykaz odcinków: https://www.kolejedolnoslaskie.eu/pl/bilety/promocje/oferta-promocyjna-„rower-za-1-zł”.html

Oferty spółki PKP Intercity

Bilet Podróżnika

Bilet Weekendowy

Oferta analogiczna do Biletu Turystycznego, z tą różnicą, że ważność biletu w pierwszy dzień rozpoczyna się o 19:00 (a nie 18:00 jak w przypadku oferty PR). Bilet Podróżnika ważny jest w pociągach TLK i IC, Bilet Weekendowy umożliwia korzystanie ze wszystkich pociągów spółki PKP Intercity (do EIP – Pendolino wymagana jest dopłata 10 zł za każdy pociąg). Ceny:
http://www.intercity.pl/pl/site/dla-pasazera/oferty/krajowe/bilet-podroznika.html
http://www.intercity.pl/pl/site/dla-pasazera/oferty/krajowe/bilet-weekendowy.html

Wcześniej Taniej

Zniżka przyznawana za zakup biletu z odpowiednim wyprzedzeniem. Kupując bilet na 30-15 dni przed wyjazdem, otrzymujemy 30 % zniżki, na 14-1 dni przed wyjazdem bilet będzie tańszy o 15 %. Ilość biletów jest ograniczona. W przypadku wyprzedania biletów ze zniżką 15 % możemy na 6-2 dni przed wyjazdem załapać się jeszcze na zniżkę 10 %.

Bilet Relacyjny

Tańsze ceny biletów na wybranych odcinkach. Wykaz odcinków: http://www.intercity.pl/pl/site/dla-pasazera/oferty/krajowe/bilet-relacyjny.html

Super Promo

Tanie bilety na pociągi EIC i EIP (Pendolino). Ceny zaczynają się od 49 zł, ilość biletów jest ograniczona. Bilet w tej ofercie można kupić najpóźniej 15 dni przed wyjazdem. Wykaz cen dla poszczególnych relacji: http://www.intercity.pl/pl/site/dla-pasazera/oferty/krajowe/super-promo-od-16.11.2014-r.html

Bilet Abonamentowy

7 przejazdów w cenie 5 na wybrane konkretnej trasie (tej samej dla wszystkich podróży) Należy je wykorzystać w ciągu 3 miesięcy.

A za granicę?

Gdybyśmy przy okazji zwiedzania Dolnego Śląska chcieli odwiedzić naszych południowych i zachodnich sąsiadów, warto zwrócić uwagę na kilka ciekawych ofert.

Euro Nysa

Bilet sieciowy umożliwiający podróżowanie po zachodniej części województwa dolnośląskiego (w pociągach PR i KD) oraz na wybranych liniach w Czechach i Niemczech. Bilet jest ważny również w autobusach i komunikacji miejskiej, a jego cena to zaledwie 25 zł dla 1 osoby lub 75 zł dla grupy do 5 osób.

Bilet Turystyczny+CD

Rozszerzona wersja Biletu Turystycznego ważna również na sporej ilości linii w północnych Czechach

Czechy+

Bilet, który dokupujemy do posiadanego już biletu do polskiej stacji granicznej z Czechami (Międzylesie i Szklarska Poręba Jakuszyce, Głuchołazy). Wersja za 19 zł umożliwia podróże po liniach w północnych Czechach, mając wersję za 49 zł możemy dojechać także do Pragi i Brna.

Jak widać podróżowanie koleją wcale nie musi być drogie i w wielu przypadkach jesteśmy w stanie dobrać atrakcyjną ofertę dostosowaną do naszych potrzeb.

Drezynowanie w Górach Sowich,
na horyzoncie widoczny Zamek Grodno.
fot. archiwum Starostwa Powiatowego
w Wałbrzychu

SOWIOGÓRSKIE BRACTWO KOLEJOWE

Bartosz Szarafin

Sowiogórskie Bractwo Kolejowe tworzą entuzjaści kolejnictwa, którym nie są obojętne elementy krajobrazu kolejowego, które w Polsce nie zawsze traktuje się z należytym szacunkiem. Od początku istnienia stowarzyszenia skupiamy się na działalności mającej na celu ochronić przed likwidacją i zniszczeniem linię 285. Jest to linia kolejowa łącząca Świdnicę Kraszowice z Jedliną Zdrój – zwana Koleją Doliny Bystrzycy (Weistritzthalbahn), w nomenklaturze kolejowej posiadająca numer 285. To wspaniałe świadectwo kunsztu inżynierii i myśli technicznej jej budowniczych. Powstała w wyniku potrzeb społecznych przecięcia Gór Sowich w roku 1904. Aktywizowała ośrodki przemysłowe w dolinie Bystrzycy. Ponieważ nie spełniała w pełni pokładanych w niej oczekiwań, została uzupełniona o wybudowaną w 1914 roku boczną linię do Walimia, która od początku została zelektryfikowana. Linia ta służyła dojazdom do pracy oraz ruchowi turystycznemu (od początku jej istnienia kursował tutaj specjalny pociąg turystyczny „Schlesiertalexpress"). Wspierała także budowę zapory na Bystrzycy w okolicy Zagórza, budowę sztolni kompleksu Riese etc. Po II wojnie światowej w wielu miejscach uszkodzona i nieprzejezdna, została odbudowana i przywrócona do świetności. W wyniku kryzysu w latach 80. straciła na znaczeniu. Nieczynna w ruchu osobowym od początku lat 90. ubiegłego wieku, linia ta niszczeje i ulega powolnej dewastacji.

Projekt "SKD"

Sowiogórska Kolej Drezynowa to kompletny projekt, opisujący naszą wizję zagospodarowania nieczynnej Linii Bystrzyckiej, na odcinku od Świdnicy Kraszowice do Jedliny Zdrój. Zlokalizowane w tym rejonie pozostałości po szlaku kolejowym są doskonałą podstawą do przygotowania

i zorganizowania w oparciu o nie kolei drezynowo-rowerowej, której funkcjonowanie oparte będzie na użyczaniu turystom lekkich pojazdów szynowych pozwalających przemierzać szlak. Ponadto na terenie nieczynnej stacji kolejowej w Jugowicach zostanie umieszczona ekspozycja prezentująca historię powstania tej linii, a także zachowane zabytki i świadectwa jej świetności.

Nadrzędnym celem działania SBK jest przywrócenie linii bystrzyckiej do ruchu w pełnym zakresie, a więc ponowne uruchomienie przewozów kolejowych. Zadanie to zostało zapisane w statucie i podzielone na kilka etapów działania. Pierwszym była zmiana nastawienia lokalnej zbiorowości - tak by jej członkowie uznali drezyny za istotny czynnik aktywizujący turystycznie i gospodarczo region. Udało się ten etap zakończyć powodzeniem po prawie 4 latach działania. Drugim etapem jest powstanie profesjonalnej kolei drezynowej na tych torach. Tu niestety zaczęły się problemy. Głównie z kwestią kwalifikacji małej drezyny jako pojazdu szynowego, ale i dzierżawy lub odkupienia torów i terenu pod nimi. Jest to niestety nie do udźwignięcia dla gmin przez teren których przebiega linia, a tym bardziej dla Stowarzyszenia. W związku z powyższym SBK przy współpracy z lokalnymi samorządami i z PKP, podjęło działania, by nie pozwolić na zniszczenie linii 285. To działanie jak na razie nam się udaje.

Stacja w Legnicy
fot. archiwum SBK

Pomimo wielu kradzieży elementów torowiska, tory są kompletne na odcinku Olszyniec - Świdnica Kraszowice.

Linia Bystrzycka - szanse reaktywacji

Przez wiele lat nikt nie dawał nadziei, że linia kiedykolwiek wróci do pełnej aktywności. Szansa pojawiła się dopiero w 2014 roku. Lokalni samorządowcy zainicjowali kilka spotkań na ten temat. Było to błyskawiczną reakcją na przetarg ogłoszony przez PKP PLK, w którym wystawiono na sprzedaż złom z demontażu szyn na całej linii. W rezultacie spotkań lokalni włodarze we współpracy z Urzędem Marszałkowskim podjęli negocjacje z PKP dotyczące możliwości wykupienia i uruchomienia linii. W przyszłości miałaby stać się elementem kolei aglomeracyjnej, która ma połączyć miasta tzw. Aglomeracji Wałbrzyskiej. SBK też podjęło działania, m.in. wystosowując petycję i pismo do Marszałka. W 2014 roku był jubileusz 110 lat Linii Bystrzyckiej oraz 100 lat Kolejki Walimskiej. Zniszczenie linii byłoby najgorszym z możliwych scenariuszy.

Mistrzostwa Polski w Drezynowaniu i przejażdżki drezynami

Od blisko dwunastu lat SBK organizuje ogólnopolskie zawody drezynowe. By wziąć udział w zmaganiach, chętni przyjeżdżają nie tylko z całego regionu, ale czasem i z innych części polski, a nawet z Czech. Zawody są główną formą zwrócenia uwagi na istnienie i piękno linii. Impreza trwa dni. Pierwszego odbywają się jazdy drezyną ręczną na czas, a przez obydwa - przejażdżki rekreacyjne drezynami ręcznymi, rowerami torowymi i krótkimi składami spalinowymi. Mimo wielu lat działalności, znaczną część gości nadal jest zaskoczona oryginalnością tej atrakcji. Dodatkowo w miesiącach letnich, Sowiogórskie Bractwo Kolejowe dzierżawi fragment linii, co pozwala w pełni legalnie realizować rekreacyjne przejazdy drezynowe.

Poza tym drezyny SBK można spotkać na różnych imprezach organizowanych przez kolegów z całej Polski, jak i współorganizowanych przez nas. Między innymi w Białej, Racławicach czy Stroniu Śląskim. Miłym doświadczeniem był również udział w organizowanych przez PKP PLK "Dniach Techniki Kolejowej 2011", gdzie nasze drezyny woziły gości na bocznicy dworca Wałbrzych Główny. Niedawno gościliśmy z drezyną ręczną na dworcu w Legnicy (19 października 2014). Nasz pojazd był tam dodatkową atrakcją przy okazji zorganizowanych przez Koleje Dolnośląskie obchodów 170 lat linii kolejowej Wrocław - Legnica.

Nieczynny dworzec kolejowy w Karpaczu,
obecnie siedziba Informacji Turystycznej
oraz Muzeum Zabawek
fot. Wojciech Głodek, 2 lutego 2013 roku

KARKONOSKIE DREZYNY RĘCZNE CZYLI POWRÓT NA TOROWISKA "KOLEJKI KARKONOSKIEJ"

Rafał Gersten

Niełatwo dziś sobie wyobrazić, że jeszcze w XVIII wieku europejskie drogi były niebrukowanymi traktami, o które nikt się nie troszczył. Publiczne środki transportu, w dzisiejszym znaczeniu tego słowa, nie istniały w ogóle. Ludzie bardzo rzadko się przemieszczali, a gdy już musieli, to najlepiej latem lub zimą, wtedy, gdy pogoda na to pozwalała.

Wraz ze zbudowaniem przez Jamesa Watta pierwszej maszyny parowej, konstruktorzy i wynalazcy usiłowali zrealizować wielkie marzenie ludzkości: powóz bez koni. Pierwszy parowy pojazd kołowy skonstruował francuski inżynier J. Cugnot. Była to jednak niezdarna machina, która mogła pracować jedynie przez 15 minut i poruszała się z szybkością 3 km/h.

Konstruktorem pierwszego parowozu dla kolei żelaznych był R. Trevithick, którego pojazd osiągał prędkość 8 km/h. Sławę wśród konstruktorów parowozów zdobył jednak George Stephenson. Uzyskał on zgodę na eksperymentalne wprowadzenie lokomotywy jako siły pociągowej i pojazd jego konstrukcji poprowadził pociąg po pierwszej na świecie linii kolejowej, której uroczyste otwarcie nastąpiło 27 października 1825 roku.

Koleją w Karkonosze

Obserwując spustoszenia w sieci kolejowej na Dolnym Śląsku, trudno dziś uwierzyć, że kolebką kolei na terenie dzisiejszej Polski był Wrocław. Pierwsze połączenie stolicy Dolnego Śląska z Oławą powstało 22 maja 1842 roku, a już sześć lat później z Wrocławia można było podróżować do Berlina, Drezna, Pragi, Wiednia, Krakowa i Warszawy. Jelenia Góra uzyskała pierwsze połączenie 20 sierpnia 1866 roku jako stacja pośrednia na bu-

dowanej wówczas linii łączącej Berlin z Wiedniem. Powstanie stacji kolejowej w Jeleniej Górze umożliwiło późniejszą budowę linii wiodących w góry. Pierwszym odgałęzieniem „Śląskiej Kolei Górskiej” w kierunku Karkonoszy był odcinek Jelenia Góra – Mysłakowice – Kowary o długości 14,8 km, oddany do użytku 15 maja 1882 roku. Linia ta została w latach późniejszych (w roku 1905) przedłużona o dalszy odcinek Kowary – Kamienna Góra o długości 25,1 km poprzez trzeci co do długości (1025 metrów) tunel na Dolnym Śląsku biegnący pod Przełęczą Kowarską.

Karpacz święcił swój triumf 1 lipca 1895 roku. Tego dnia ruszyła pierwsza kolej żelazna, która połączyła ten kurort ze światem. Lokomotywa była odświętnie przystrojona, podobnie jak dwa ciągnięte przez nią wagony, z których okien spoglądali poważni panowie we frakach i cylindrach. Spełnił się sen trwający od dziesiątek lat. Były przemówienia, kwiaty, koncert orkiestry dętej. W latach 1934-1945 linia została zelektryfikowana i dworzec w Karpaczu przyjmował pociągi z Berlina, Drezna i okazjonalnie z Amsterdamu. Po zakończeniu II wojny światowej wojska radzieckie, na mocy porozumień rządowych, rozebra-

Niemiecka pocztówka "Śląskiej Kolei Górskiej" z lat 30. XX wieku

ły elementy sieci trakcyjnej i na szlaki powróciły parowozy, a później lokomotywy spalinowe. Linia była eksploatowana do roku 2000, a ostatni pociąg z Karpacza odjechał 2 kwietnia tego roku.

W roku 2005 PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. podjęły decyzję o likwidacji linii 340 – zostały powołane do życia KDR – Karkonoskie Drezyny Ręczne, które są swoistą forpocztą projektu zakładającego przywrócenie regularnych połączeń na liniach 340 i 308.

Projekt „Rewitalizacja Kolejki Karkonoskiej"

Począwszy od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku następuje systematyczny spadek ogólnej długości czynnych linii kolejowych. Niektóre z nich są nie tylko zamykane, ale i fizycznie likwidowane. Polska staje się krajem z niedoborem sieci kolejowej. W sferach rządowych powstał projekt zakładający przekazywanie części infrastruktury w ręce samorządów. Projekt Rewitalizacji Kolejki Karkonoskiej, którego częścią są Karkonoskie Drezyny Ręczne, powstał w odpowiedzi na podjętą przez Polskie Linie Kolejowe decyzję o zamiarze likwidacji linii kolejowych łączących stolicę powiatu -Jelenią Górę z Karpaczem i Kamienną Górą. Zakłada on stworzenie samorządowej kolei turystycznej, przywrócenie regularnych połączeń pasażerskich oraz aktywizację gospodarczą regionu i przeniesienie części transportu drogowego na tory kolejowe. Trzonem założenia jest przeniesienie własności zarówno dworców (Mysłakowice, Miłków, Karpacz, Kowary i Kamienna Góra), jak i infrastruktury torowej na rzecz samorządów i stworzenie kolei samorządowej na wzór Żnińskiej Kolei Powiatowej, Pleszewskiej Kolei Lokalnej czy wreszcie Gryfickiej Kolei Dojazdowej zarządzanej przez zakład budżetowy gminy Rewal – partnerskiej gminy Karpacza.

Po 3 latach działalności KDR – Karkonoskie Drezyny Ręczne są nie tylko atrakcją Karpacza, wymienianą na mapach i w przewodnikach, ale pełnią też rolę koordynatora wspólnych działań samorządów skupionych wokół idei. W oparciu o pełnomocnictwa udzielone przez gminy: Karpacz, Mysłakowice, Podgórzyn, Kowary, miejską i wiejską Kamiennej Góry oraz Związek Gmin Karkonoskich doprowadziliśmy do wstrzymania likwidacji linii kolejowej do miasta pod Śnieżką. Projekt wzbudził również zainteresowanie prof. Mirosława Chaberka – ówczesnego podsekretarza stanu w Ministerstwie Transportu, który uchylił rozstrzygnięty już przetarg na sprzedaż komercyjną dworca w Karpaczu, przywracając tym samym możliwość jego przejęcia przez miasto. [...]

Moda na kolej

- Czy to ma sens? Przecież pociągami nikt nie jeździ! Słychać często takie wątpiące głosy. Ma, co najlepiej widać w Europie Zachodniej, gdzie bezpiecznie i w komfortowych warunkach dociera się, z rowerem bądź nartami, do alpejskich kurortów obsługiwanych niekiedy wyłącznie komunikacją publiczną. [...]

Wątpliwości nie ma również prof. Jacek Potocki - kierownik Katedry Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Analizując sytuację kolei na polsko-czesko-niemieckim pograniczu stwierdził, że stan kolei w polskich Sudetach należy uznać za stan zapaści, a wciąż olbrzymi potencjał transportu kolejowego marnuje się w wyniku złego zarządzania. "W Czechach funkcjonują niemal wszystkie historyczne linie, przy czym na większości z nich kursuje co najmniej kilkanaście pociągów na dobę, a stan techniczny linii pozwala utrzymać prędkość, przy której pociągi mogą skutecznie konkurować z komunikacją autobusową." - pisze prof. Potocki w swojej analizie.

Kiedy wrócą pociągi?

Warunki przekazania nieruchomości kolejowych na rzecz samorządów zostały wypracowane podczas spotkania, do którego doszło w centrali PKP S.A. w Warszawie już w 2007 roku. W negocjacjach brali udział pełnomocnicy Zarządu PKP S.A. jako spółki odpowiedzialnej za dworce i inne nieruchomości, przedstawiciele PKP Polskich Linii Kolejowych S.A., jako spółki zarządzającej infrastrukturą torową oraz pełnomocnik samorządów w osobie piszącego te słowa. Przyjęte ustalenia dały samorządom możliwość nieodpłatnego przejęcia własności linii kolejowych wraz z zajętymi przez nie gruntami i podjęcia ich samodzielnej eksploatacji.

Dworce mają zostać przekazane na własność samorządom lokalnym (za pośrednictwem Starostwa Powiatowego) za wygaszenie zobowiązań podatkowych PKP S.A. wobec Skarbu Państwa. W oparciu o tę właśnie formułę doszło do przekazania dworca w Karpaczu. Obecny stan dworca potwierdza skuteczność przyjętych rozwiązań. Zawarcie w 2008 roku porozumienia z Marszałkiem Województwa w sprawie podejmowania wspólnych działań zmierzających do przywrócenia połączeń na liniach do Karpacza, Kowar i dalej do Kamiennej Góry było naturalną (nomen omen) "koleją" rzeczy. [...]

[Fragmenty artykułów autora na temat Kolei Karkonoskiej - skrót red.]

PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE S.A.

Zarządca narodowej sieci linii kolejowych

zatrzymaj się i żyj!

Bezpieczny przejazd

www.bezpieczny-przejazd.pl

OGÓLNE LICZBY DOTYCZĄCE KAMPANII:

187 prelekcji edukacyjnych na temat bezpieczeństwa kolejowego
85 zgłoszonych usterek na przejazdach za pośrednictwem formular
23 symulacje wypadku lokomotywy z samochodem
4 pokazy ratownictwa technicznego
53 imprezy plenerowe
12 akcji informacyjnych na przejazdach kolejowo-drogowych
6 wystaw o tematyce kampanii społecznej Bezpieczny przejazd - „Z
4 miejscowości gościły kampanię w 22 edycji WOŚP
4 miejsce na Liście Firm Społecznie Odpowiedzialnych
4 konferencje międzynarodowe (udział)

W 2014 roku na torach:

co 19 h 49 min 8 se

co 41h 30 min 59 s

co 4 dni 9 h 32 min

rza „Zgłoś usterkę” dostępnego na stronie www.bezpieczny-przejazd.pl

Zatrzymaj się i żyj!”

k dochodziło do wypadku lub kolizji

ek ginął człowiek

31 sek ktoś odnosił obrażenia ciała

BEZPIECZEŃSTWO NA KOLEI PRZEDE WSZYSTKIM

Damian Górski

14% mniej wypadków na przejazdach kolejowo-drogowych, setki działań związanych z bezpieczeństwem, symulacje, konkursy, happeningi, prelekcje dla dzieci, patrole Straży Ochrony Kolei w terenie – tak minął 2014 rok pod znakiem kampanii społecznej Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!" w Polsce. Wszystko po to, by na przejazdach i terenach kolejowych było bezpieczniej.

– Kampania Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!" to jeden z obszarów działania Polskich Linii Kolejowych w ramach kompleksowej poprawy bezpieczeństwa. Z roku na rok, m.in. dzięki kampanii oraz działaniom technicznym i organizacyjnym, ograniczamy ilość tych negatywnych zdarzeń. Zaangażowanie uczniów to kształtowanie postaw i kultury bezpieczeństwa od najmłodszych lat i możliwość skutecznego ograniczania wypadków – mówi Andrzej Pawłowski – wiceprezes PKP Polskich Linii Kolejowych S.A.

Rok 2014 był najbezpieczniejszy na kolei. Liczba wypadków i kolizji na przejazdach kolejowo-drogowych w Polsce maleje z roku na rok. W 2014 roku odnotowano 201 zdarzeń (o 31 mniej niż w 2013 roku). Zginęły w nich 43 osoby (o 6 mniej niż w 2013 roku), 26 zostało ciężko rannych (o 13 mniej niż w 2013 roku). Jak wskazują statystyki, niemal 99% wypadków i kolizji na przejazdach kolejowo-drogowych powoduje nieuwaga lub brawura użytkowników dróg – głównie kierowców, lekceważących znaki STOP, przejeżdżających pod zamykającymi się rogatkami bądź omijających półrogatki. Każdego roku w tych miejscach dochodzi średnio do ponad 200 wypadków i kolizji. W ich wyniku ginie kilkadziesiąt osób, tyle samo zostaje ciężko rannych. Aby uświadomić problem, jakim są zdarzenia na przejazdach i przejściach, warto przypomnieć, że utrudnienia i przerwy w kursowaniu pociągów wyniosły w zeszłym roku aż 17 dni (brak danych z niektórych kolizji i wypadków).

Ograniczanie ryzyka związanego z niepożądanymi zachowaniami uczestników ruchu jest główną ideą prowadzonej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. od 2005 roku kampanii społecznej Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!". Jej celem jest uświadamianie opinii publicznej, do czego może prowadzić niezachowanie szczególnej ostrożności podczas przekraczania przejazdów, a więc naruszanie art. 28 prawa o ruchu drogowym. Wśród działań kampanijnych przeprowadzono projekty: „Bezpieczny piątek", „Październik miesiącem edukacji", „Konkurs na happening edukacyjny", odbyły się 23 symulacje zderzeń lokomotyw z samochodami, wyprodukowano 2 spoty telewizyjne (apel o zachowanie bezpieczeństwa na przejazdach kolejowo drogowych i niewchodzenie na tory w miejscach niedozwolonych), a za pomocą formularza „Zgłoś usterkę" dostępnego na stronie internetowej www.bezpieczny-przejazd.pl zostało rozwiązanych blisko 100 awarii na przejazdach.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. zostały wyróżnione za działania zwiększające bezpieczeństwo na drogach w ramach Europejskiej Karty Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (EKBRD). Europejska nagroda uwzględniła kompleksowe działania PLK zwiększające bezpieczeństwo na przejazdach kolejowo-drogowych w Polsce, w tym również kampanię społeczną Bezpieczny przejazd - „Zatrzymaj się i żyj!", która jest już prowadzona od 10 lat. Celem jest zmniejszenie liczby wypadków na ponad 12 tys. przejazdów kolejowo-drogowych w kraju.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. podejmują również inne inicjatywy ograniczające ryzyko wypadków na przejazdach. Są to m.in. liczne modernizacje i budowy dwupoziomowych skrzyżowań, montaż zabezpieczeń na przejazdach, w tym nowoczesnych urządzeń samoczynnej sygnalizacji przejazdowej oraz objęcie obiektów monitoringiem. Na inwestycje, również te poprawiające bezpieczeństwo, zarządca narodowej infrastruktury kolejowej w 2014 roku przeznaczył 7 mld zł.

Bezpieczeństwo na przejazdach kolejowo-drogowych, zarówno w Polsce, jak i na świecie, jest wspólną sprawą wszystkich, którzy mogą mieć na to wpływ: kolei, policji, administracji i samorządów, zarządców dróg, organizacji społecznych oraz ludzi dobrej woli. Dlatego tak ważne są solidarne działania uświadamiające społeczeństwo, podejmowane z pełnym zaangażowaniem również przez pracowników PKP Polskich Linii Kolejowych S.A.

Szczegółowe informacje oraz statystyki dotyczące kampanii Bezpieczny przejazd – „Zatrzymaj się i żyj!" na stronie www.bezpieczny-przejazd.pl.

Bezpieczny przejazd w liczbach

2014

około 14 000 skontrolowanych uczestników ruchu

1380 kierowców objętych kontrolą trzeźwości

około 200 skontrolowanych „dzikich przejść"

ponad 200 skontrolowanych przejazdów

około 3 100 pouczeń

185 nałożonych mandatów

160 osób pracowało przy stworzeniu hasła kampanijnego z ludzi

5 648 osób zaangażowanych w tworzenie happeningów

3 312 osób biorących czynny udział w happeningach

9 148 wytworzonych gadżetów

13 603 bezpośrednich odbiorców działań

483 wytworzone plakaty i transparenty

2 915 rozdanych ulotek

33 happeningi

305 prelekcji edukacyjnych

135 odwiedzonych miejscowości

24 260 wyedukowanych dzieci

13 725 minut edukacji
=
10 dni ciągłej nauki

Liczba ciężko rannych w wypadkach
na przejazdach kolejowo-drogowych kat. A-D w latach 2005-2014

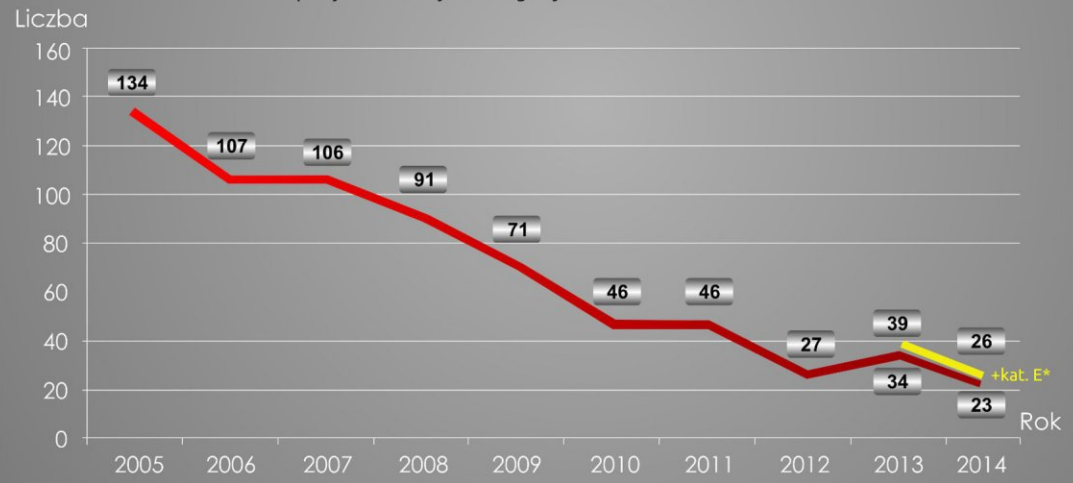

* wykres uwzględnia ciężko rannych na przejściach kolejowych, które są oznaczone jako kat. E

Liczba zabitych w wypadkach
na przejazdach kolejowo-drogowych kat. A-D w latach 2005-2014

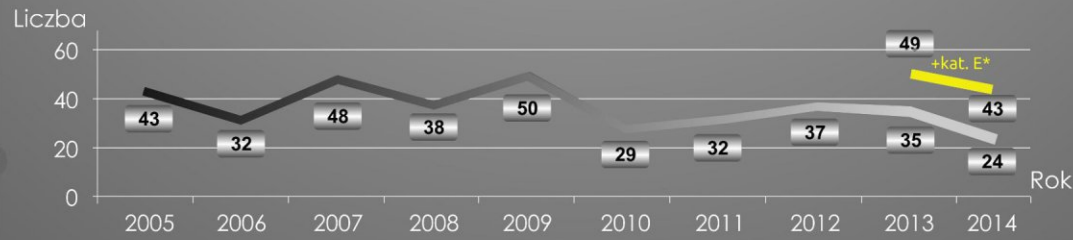

* wykres uwzględnia zabitych na przejściach kolejowych, które są oznaczone jako kat. E

Liczba wypadków i kolizji na przejazdach kat. A-D w latach 2005-2014

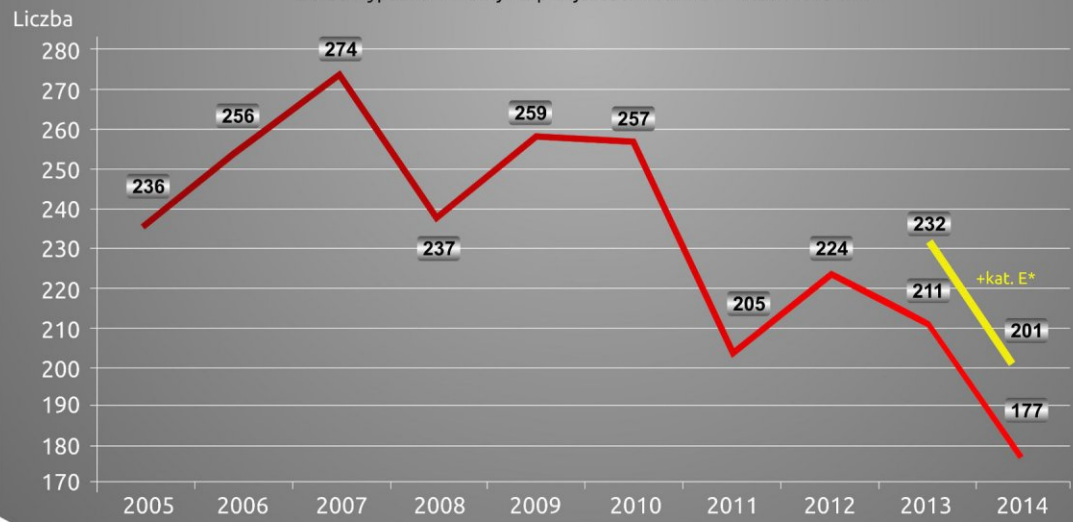

* wykres uwzględnia wypadki na przejściach kolejowych, które są oznaczone jako kat. E

Każdy region jest regionem na swój sposób szczególnym, posiada sobie właściwe cechy i może poszczycić się czymś, czego nie mają inne. Te specyficzne cechy Dolnego Śląska INSTYTUT DOLNOŚLĄSKI chce zidentyfikować i pokazać podczas pierwszej

konferencji interdyscyplinarnej

DOLNOŚLĄSKIE TEMATY

która odbędzie się 24 kwietnia 2015 roku (piątek) w Jeleniej Górze w Pałacu Paulinum. To ekskluzywny obiekt hotelowy, zawdzięczający swój unikalny klimat tym, którzy włożyli mnóstwo energii i serca w jego rewitalizację. Mamy nadzieję, że wydarzenie to zapoczątkuje cykl spotkań miłośników i sympatyków regionu.